

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Insolvenční řízení v právní teorii a praxi

Bc. Bedřich Zarda

© 2018 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Bedřich Zarda

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Insolvenční řízení v právní teorii a praxi

Název anglicky

Insolvency proceedings in legal theory and practice

Cíle práce

Cílem diplomové práce je seznámit veřejnost s insolvenčním právem a jeho instituty. V teoretické části bude mj. pojednáno o základních zásadách insolvenčního práva a o subjektech úpadkového práva. Práce se zaměří na vysvětlení rozdílů mezi jednotlivými způsoby řešení úpadku, posouzení možnosti řešit úpadek dlužníka oddlužením, jakož i o jeho právech a povinnostech. Diplomová práce se zaměří i na otázku, zda může fyzická osoba snadno dosáhnout na oddlužení, co je k tomu zapotřebí a zda není institut oddlužení fyzickými osobami zneužíván.

V praktické části diplomové práce bude pojednáno o konkrétních insolvenčních řízeních dlužníků a tato insolvenční řízení budou rozebrána. Dále bude v práci provedena komparace současné právní úpravy s navrhovanou změnou insolvenčního zákona, a to z pohledu výhodnosti pro věřitele. V závěru praktické části diplomové práce budou vyhodnoceny výsledky zkoumání.

Metodika

Studium právní úpravy, odborné literatury a článků, internetových odkazů a judikátů, které se týkají insolvenčního práva. Autorem práce bude využito metody analýzy získaných údajů a informací v dané problematice. Též bude postupováno metodou vlastního zjištění formou dotazníků a metodou shrnutí výsledků zkoumání. V práci bude provedena analýza tří případů oddlužení zveřejněných v insolvenčním rejstříku. Následně bude provedena analýza statistiky Ministerstva spravedlnosti ČR, jakož i komparace současné právní úpravy s navrhovanou novelou insolvenčního zákona. V závěru praktické části budou ze strany autora práce navrženy možnosti prevence předcházení finanční zadluženosti společnosti, jakož i případný postih nepoctivých dlužníků.

Doporučený rozsah práce

60-80

Klíčová slova

insolvence, úpadek, insolvenční řízení, oddlužení, splátkový kalendář, zpeněžení majetkové podstaty,

Doporučené zdroje informací

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) [online]. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 1. 2. 2017].

Dostupné z:

<https://www.beckonline.cz/bo/document-view.seam?documentId=oz5f6mrqga3f6mjyggjpw6q>

HÁSOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. Komentář. 2. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 1504 s. ISBN 978-80-7400-555-8.

HÁSOVÁ, J. – MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-459-9.

LANDA, M. *Ekonomika insolvenčního řízení*. Ostrava: Key Publishing, 2009. ISBN 978-80-7418-031-6.

MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000

a prováděcími předpisy. 1. vyd. Praha: Leges, 2011, 793 s., ISBN: 9788087212752

RICHTER, Ondřej. Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení: komentář: § 165-204. 1. vyd.

Praha: C.H. Beck, 2014, 307 s. ISBN 978-80-7400- 549-7.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17.05.2010 sp. zn. 2 VSOL 135/2010-A19

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.11.2012 sp. zn. VSPH 1533/2012-B-23

vyhláška č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích

zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení

zákon č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád

Předběžný termín obhajoby

2018/19 ZS – PEF (únor 2019)

Vedoucí práce

Ing. JUDr. Eva Daniela Cvik, Ph.D. et Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 26. 11. 2018

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 26. 11. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 26. 11. 2018

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma „Insolvenční řízení v právní teorii a praxi“ jsem vypracoval samostatně. Veškeré podklady a použitou literaturu uvádím v seznamu použité literatury.

V Praze dne 26.11.2018

.....

Bc. Bedřich Zarda

Poděkování:

Tímto bych velice rád poděkoval JUDr. Ing. Pavlu Pikolovi, Ph.D., za cenné rady v teoretické části diplomové práce a dále JUDr. Ing. Evě Daniele Cvik, Ph.D. et Ph.D., vedoucí mé diplomové práce za odbornou pomoc, připomínky a dohled při zpracování praktické části této práce.

Insolvenční řízení v právní teorii a praxi

Anotace

Práce si klade za cíl seznámit veřejnost s institutem insolvenčního práva, poskytnout pohled na úpadek a způsoby jeho řešení. Diplomová práce bude ve svých dílčích částech pojednávat o insolvenčním právu jako takovém, jaké jsou jeho základní zásady a co je vlastně cílem a smyslem insolvenčního práva. Diplomová práce se taktéž zaměří na jednotlivé subjekty insolvenčního práva a jejich oprávnění. Navazující pasáže budou zaměřeny na jednotlivé způsoby řešení úpadku. Dílčím cílem této práce je seznámit veřejnost se způsobem řešení úpadku formou oddlužení. V práci bude pojednáno o právech a povinnostech dlužníka v insolvenčním řízení od zahájení řízení až do vydání rozhodnutí o úpadku dlužníka. Taktéž bude v práci pojednáno o navrhované změně insolvenčního zákona.

Klíčová slova

Insolvence, úpadek, insolvenční řízení, oddlužení, splátkový kalendář, zpeněžení majetkové podstaty.

Insolvency proceedings in legal theory and practice

Abstract

The main aim of this work is to introduce the Insolvency Law Institution to public as well as to give an overall insight to the bankruptcy and its resolution options. This paper will also focus and discuss the key aspects of the Insolvency Law, its principles and it will strive to explain individual parties and their involvement. Subsequent sections will explain the available bankruptcy options. Having said all the above, it is however important to stress that the main focus of this work will remain to be the introduction of debt relief to public. This paper will also cover debtor's rights and responsibilities during the insolvency process from the start to the end until the debt relief decision is reached.

Key word

Insolvency, bankruptcy, bankruptcy proceedings, debt forgiveness, schedule of instalments, an aggregate of the property of the debtor.

Obsah

1 Úvod	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika práce	13
3 Teoretická část	14
3.1 Vývoj insolvenčního práva	14
3.2 Základní pojmy insolvenčního řízení a subjekt insolvenčního řízení	15
3.3 Subjekty insolvenčního řízení	17
3.4 Věřitelské orgány	18
3.4.1 Schůze věřitelů	19
3.4.2 Věřitelský výbor	19
3.5 Zahájení insolvenčního řízení	20
3.5.1 Věřitelský návrh	22
3.5.2 Dlužnický návrh	24
3.6 Uplatňování pohledávek věřitelů v insolvenčním řízení	26
3.6.1 Přezkoumání pohledávek a jejich popření	28
3.6.2 Popření přihlášených pohledávek	29
3.7 Rozhodnutí o úpadku a způsoby jeho řešení	30
3.7.1 Oddlužení	32
3.7.2 Konkurz	32
3.7.3 Reorganizace	34
3.8 Oddlužení	38
3.8.1 Návrh na povolení oddlužení	41
3.8.2 Projednání návrhu na povolení oddlužení	46
3.8.3 Rozhodnutí o schválení oddlužení	48
3.8.4 Způsoby řešení oddlužení	50
3.8.4.1 Zpeněžení majetkové podstaty	50
3.8.4.2 Oddlužení plněním splátkového kalendáře	52
3.8.4.3 Oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty nebo její části	53

3.8.5 Rozhodnutí o zrušení oddlužení	54
3.8.6 Splnění oddlužení a osvobození od placení pohledávek	56
3.9 Zneužívání institutu oddlužení	58
4 Připravovaná novela insolvenčního zákona	65
5 Praktická část diplomové práce	67
5.1 Insolvenční řízení Zdeňka Procházková	67
5.2 Insolvenční řízení Oldřich Vrabec	73
5.3 Insolvenční řízení Drahomíra Kulíšková	81
5.4 Vyhodnocení praktické části	87
5.5 Navrhovaná řešení	88
6 Závěr	92
7 Seznam použité literatury	95

Seznam tabulek a grafů

Tabulka č. 1 Přehled zahájených řízení podle okruhu dlužníků	60
Tabulka č. 2 Výše dluhů vybraného vzorku dlužníků ve dvou krajích	62
Tabulka č. 3 Seznam přihlášených věřitelů s vyčíslením jejich pohledávek	71
Tabulka č. 4 Seznam přihlášených věřitelů s vyčíslením jejich pohledávek	76
Tabulka č. 5 Seznam přihlášených věřitelů s vyčíslením jejich pohledávek	82
Tabulka č. 6 Míra uspokojení věřitelů v Kč	83
Tabulka č. 7 Průměrná míra uspokojení věřitelů za jeden kalendářní rok	84
Tabulka č. 8 Předpokládaná míra uspokojení věřitelů - novela § 412a písm. b) InsZ	86
Graf č. 1 Vývoj insolvenčních návrhů o období roku 2008 – 2017	59
Graf č. 2 Oddlužení	60
Graf č. 3 Vyhodnocení důvodů zamítnutí návrhu na povolení oddlužení vzorku 50 případů	79
Graf č. 4 Vyhodnocení důvodů neschválení oddlužení ze vzorku 50 případů	79
Graf č. 5 Vyhodnocení důvodů zrušení schválení oddlužení ze vzorku 104 případů	80

Obrázek č. 1	Seznam závazků paní Procházkové uvedený v jejím insolvenčním návrhu	68
Obrázek č. 2	Splatnost závazků dlužnice.....	69
Obrázek č. 3	Seznam závazků pana Vrabce uvedený v jeho insolvenčním návrhu	74

Příloha:

Vzorový dopis adresovaný dlužníkům spolu s dotazníkem

Seznam použitých zkratk

InsZ	zákon č. 182/1006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
O.s.ř.	zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
Stzast	zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství

1 Úvod

Insolvenční právo, jakožto právní nástroj řešící zadluženost ať už fyzických nebo právnických osob (společností), je od svého počátku nejvyužívanějším právním institutem všech dob. Význam insolvenčního práva ve světě mnohonásobně vzrostl. V České republice je insolvenční právo upraveno zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen „insolvenční zákon“ nebo „InsZ“), který vstoupil v účinnost dnem 1.1.2008. Insolvenční zákon byl několikrát novelizován. Jedna z nejvýznamnějších novel, která se dotkla celého insolvenčního práva v České republice, je novela provedená zákonem č. 64/2017 Sb. Na insolvenční zákon navazují další právní předpisy – vyhlášky upravující postavení insolvenčních správců, jednotlivé procesní postupy, jakož i odměnu insolvenčních správců za výkon jejich činnosti.

Výše zmíněná novela insolvenčního zákona není a jistě nebude poslední novelou tohoto zákona. Již v současné době je v poslanecké sněmovně projednávána další novela InsZ, která má mj. upravit podmínky oddlužení.

Z pohledu dlužníka je insolvenční zákon a insolvenční právo vítaným právním institutem. Na druhou stranu však snahy odborné veřejnosti a zákonodárce vytvořit ideální právní předpis, nesmí být na úkor práv věřitelů. Diskutovanou problematikou insolvenčního zákona je institut oddlužení fyzických osob.

Jak již bylo uvedeno shora, Vláda ČR projednává novelu insolvenčního zákona, která má podle důvodové zprávy a ministra spravedlnosti zpřístupnit podmínky oddlužení fyzickým osobám a upevnit postavení věřitelů. Novela prošla do třetího čtení s pozměňovacími návrhy. Dalším postupem bude schválení novely senátem. V novém pojetí oddlužení se dostávají do rozporu povinnosti dlužníka dostát svým závazkům a práva věřitele na uspokojení jeho pohledávek. Zda dojde ke schválení novely a zda bude navrhovaná změna insolvenčního zákona přínosem pro všechny subjekty insolvenčního řízení, ukáže až čas.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je seznámit veřejnost s insolvenčním právem a jeho instituty. V teoretické části diplomové práce bude pojednáno o insolvenčním právu jako takovém, jaké jsou jeho základní zásady a co je jeho smyslem. Práce se taktéž zaměří na jednotlivé subjekty insolvenčního práva a jejich oprávnění. V navazujících pasážích bude pojednáno o jednotlivých způsobech řešení úpadku. Dílčím bodem diplomové práce je posoudit možnost řešení úpadku formou oddlužení. V diplomové práci bude pojednáno o právech a povinnostech dlužníka v insolvenčním řízení od zahájení insolvenčního řízení až do vydání rozhodnutí o jeho úpadek. Autor dále upozorní i na povinnosti dlužníka po dobu trvání oddlužení.

Diplomová práce se zaměří i na otázku, zda může fyzická osoba snadno dosáhnout na oddlužení, co je k tomu zapotřebí a zda není institut oddlužení zneužíván fyzickými osobami, které vedou po ekonomické stránce nezřízený život. Autor poukáže i na možné způsoby zneužití institutu oddlužení.

Diplomová práce bude taktéž pojednávat o názoru Ministerstva spravedlnosti ČR, resp. o záměru ministra spravedlnosti změnit a zmírnit podmínky pro oddlužení a umožnit tak fyzickým osobám, které v současné době nedosáhnout na oddlužení, řešit svou špatnou ekonomickou situaci oddlužením. Vystává otázka, zda není tento postoj ministerstva na úkor práv věřitelů.

V praktické části diplomové práce bude pojednáno o konkrétních insolvenčních řízeních dlužníků z pohledu, zda je či není oddlužení zneužíváno těmito dlužníky. Taktéž bude provedena analýza konkrétních insolvenčních řízení zveřejněných v insolvenčním rejstříku. Dále bude v práci provedena komparace současné právní úpravy s navrhovanou změnou insolvenčního zákona, a to z pohledu výhodnosti pro věřitele, resp. míry uspokojení jejich přihlášených pohledávek. V závěru praktické části diplomové práce budou vyhodnoceny výsledky zkoumání.

2.2 Metodika práce

V diplomové práci je pracováno s platnou právní úpravou, zejména insolvenčním zákonem, dále byly použity dostupné odborné publikace, internetové odkazy, odborné články a statistika Ministerstva spravedlnosti ČR. Z výše uvedené publikace byl v teoretické části sestaven pohled na současné insolvenční řízení a vysvětleny jednotlivé pojmy. Dále byly nastíněny povinnosti dlužníka, které pro něj vyplývají z vydaného usnesení o prohlášení úpadku. Současná právní úprava insolvenčního zákona byla podrobena analýze z pohledu efektivity řízení. Taktéž byla provedena syntéza jednotlivých ustanovení insolvenčního zákona s cílem převést právní úpravu pro dlužníka i věřitele do srozumitelného návodu jak postupovat v insolvenčním řízení.

V praktické části diplomové práce byly použity údaje zveřejněné v insolvenčním rejstříku. Byla provedena analýza statistiky vyhotovené Ministerstvem spravedlnosti ČR. Dále byla provedena analýza, která se zabývala otázkou, zda je institut oddlužení zneužíván či nikoliv. V závěru diplomové práce byla provedena komparace platné právní úpravy s navrhovanou změnou insolvenčního zákona. Taktéž bylo pojednáno o tom, která právní úprava bude pro dlužníka i věřitele z pohledu plnění splátkového kalendáře výhodnější. Za tím účelem vybral autor práce z insolvenčního rejstříku tři řízení, na kterých ukázal a prokázal svá tvrzení. Jednalo se o údaje týkající se výše dluhů, výše příjmů dlužník. Svou premisu chtěl autor podložit formou otevřeného dopisu, ve kterém žádal dlužníky o odpověď na jím položené otázky.

Na základě vlastního zjištění autor práce provedl vyhodnocení zkoumaných insolvenčních řízení a dospěl k závěru, že v mnoha případech je oddlužení ze strany dlužníků zneužíváno. Na druhou stranu také dospěl k závěru, že institut úpadkového práva plní svůj účel a poctivým dlužníkům poskytuje druhou šanci života bez dluhů. Cílem práce bylo také odpovědět na otázku „jaká právní úprava“ (současná či navrhovaná změna InsZ), je pro dlužníka a věřitele výhodnější. Po provedeném zkoumání nebylo možné učinit jednoznačný závěr, neboť řešení dané otázky závisí na specifikách konkrétního případu.

3 Teoretická část

3.1 Vývoj insolvenčního práva

Insolvenční právo, nebo také právo úpadkové, zasahuje daleko do historie lidstva. Je úzce spojeno s rozvojem obchodu a tržních vztahů. První zmínky o úpadkovém právu nalezneme již v římském právu, ze kterého pochází slovní výraz *concursum creditorum*, které označovalo řízení, ve kterém se věřitelé snažili dosáhnout uspokojení svých pohledávek z konkurzní podstaty dlužníka.

Dalším významným mezníkem v insolvenčním právu (právu úpadkovém) byla renesance a italská města. V italských městech se začaly rodit základní zásady, a to rovnoměrné a spravedlivé uspokojení věřitelů. Z této doby pochází pojem bankrot.

Vývoj insolvenčního (úpadkového) práva na našem území lze spojit s rokem 1750, kdy došlo k nahrazení platnosti kridálních ustanovení. Za zmínku dále stojí Rakousko – český směnečný řád z roku 1763 a Obecný konkursní řád josefínský z roku 1781. Právní úprava obsažená v Obecném konkursním řádu josefínským byla poměrně nákladná a zdlouhavá.

Dalším, ne moc úspěšným pokusem o zachycení právní úpravy úpadkového práva, bylo nařízení z roku 1859 a zákon č. 97/1862 o vyrovnávacím řízení při zastavení platů. Oba právní předpisy obsahovaly úpravu řízení o mimokonkursním vyrovnání. Změnu k lepšímu představoval konkursní řád z roku 1868. Tento řád však upravoval pouze konkurz.

Pokud pojednáváme o historii insolvenčního (úpadkového) práva, je namístě zmínit císařské nařízení č. 337/1914 ř.z. Císařské nařízení zavedlo konkursní, vyrovnací a odpůrčí řád. Nařízení obsahovalo, dá se říci, samostatný vyrovnací řád, který upravoval předpisy k vyrovnání mimo konkurz. Právní úprava z císařského nařízení byla převzata i do právního řádu nově vzniklého Československa. Novelou provedenou v roce 1923 bylo dlužníkovi umožněno vyrovnání, a to za podmínky, že do dvou let od

podání návrhu na vyrovnání uspokojí nezajištěné věřitele ve výši 35 % z jejich pohledávek.

Významným mezníkem v rozvoji úpadkového práva bylo přijetí zákona č. 64/1931 Sb. Záměrem zákonodárce bylo přijetí právní úpravy, která poskytne vyšší ochranu věřitelům a zakotví možnosti pro lepší zjištění majetkové situace dlužníka.

Právním předchůdcem insolvenčního zákona je zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání (dále jen „zákon o konkurzu“). Zákon o konkurzu umožňoval řešení úpadku dvěma způsoby (i) konkurzem a (ii) vyrovnáním.

Institut oddlužení je upraven v zákoně č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení. Insolvenční zákon vstoupil v platnost dnem 1.1.2008. Obsahuje komplexní právní úpravu, která je zcela nová. V mnoha případech vychází ze zahraniční právní úpravy. Insolvenční zákon umožňuje řešit úpadek dlužníka oddlužením, konkurzem, anebo reorganizací. Jednotlivé způsoby řešení úpadku mají své podmínky, které je nutné dodržet. Insolvenční zákon umožnil věřitelům aktivně se podílet a ovlivňovat insolvenční řízení dlužníka.

3.2 Základní pojmy insolvenčního řízení a subjekty insolvenčního řízení

Insolvenční řízení – řízení, jehož předmětem je dlužníkuv úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení (viz § 2 písm. a) InsZ).

Úpadek – je definován insolvenčním zákonem v ustanovení § 3 InsZ. Má se za to, že dlužník je v úpadku, jestliže má (i) více věřitelů, (ii) peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a (iii) tyto závazky není schopen plnit. Jedná se o „platební neschopnost“.

Dlužník, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou – podnikatelem, je v úpadku i tehdy, je-li předlužen. O předlužení jde má-li dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku.

Zákon pojednává i o hrozícím úpadku. Za hrozící úpadek lze považovat situaci, kdy lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.

Insolvenční návrh – návrh podaný u insolvenčního soudu, kterým se zahajuje insolvenční řízení (viz § 2 písm. c) InsZ)

Majetková podstata – majetek určený k uspokojení dlužnických věřitelů (viz § 2 písm. e) InsZ). Majetkovou podstatu tvoří veškerý majetek, který dlužník vlastnil ke dni zahájení insolvenčního řízení (bylo-li insolvenční řízení zahájeno z podnětu dlužníka) nebo ke dni prohlášení úpadku (bylo-li řízení zahájeno z podnětu věřitele, který má za dlužníkem pohledávku/ky). Do majetkové podstaty spadají jak movité, tak i nemovité věci dlužníka, zejména se jedná o finanční hotovost (zabavitelná část mzdy nebo platu), pozemky, stavby, cenné papíry, obchodní podíly ve společnostech. Do majetkové podstaty spadá i majetek v podílovém spoluvlastnictví, jakož i majetek ve společném jmění manželů.

Osoba s dispozičními oprávněními – osoba, které v průběhu insolvenčního řízení přísluší právo nakládat s majetkovou podstatou ohledně všech oprávnění, ze kterých se skládá (viz § 2 písm. f) InsZ).

Příhláška pohledávky – procesní úkon, kterým věřitel uplatňuje uspokojení svých práv v insolvenčním řízení (viz § 2 písm. h) InsZ).

Insolvenční rejstřík – informační systém, který obsahuje údaje podle insolvenčního zákona (viz § 2 písm. i) InsZ). V insolvenčním rejstříku se zveřejňují veškeré podstatné a zákonem vyžadované úkony a listiny. Zejména se zveřejňují insolvenční návrhy, přihlášky pohledávek, rozhodnutí soudu, průběžné zprávy insolvenčního správce, jakož i úkony a rozhodnutí v rámci incidenčních sporů.

3.3 Subjekty insolvenčního řízení

Insolvenční zákon přiznává procesní subjektivitu určitému okruhu osob. Mezi subjekty insolvenčního práva řadíme (i) *insolvenční soud*, (ii) *insolvenčního správce*, (iii) *dlužníka*, (iv) *věřitele*, ať už zajištěného či nezajištěného, (v) *státní zastupitelství* a (vi) *likvidátora dlužníka*.

Insolvenční soud – soud, před nímž probíhá insolvenční řízení, jakož i soud, který rozhoduje o opravném prostředku v insolvenčním řízení (viz § 2 písm. b) InsZ).

V České republice je zaveden čtyřstupňový systém soudů, do kterého spadají okresní soudy (v Praze obvodní soudy), krajské soudy, vrchní soudy a nejvyšší soud. To, který soud bude ve věci rozhodovat, upravuje zákon prostřednictvím tzv. věcné a místní příslušnosti. V rámci insolvenčního řízení je rozhodování v prvním stupni svěřeno krajským soudům.

Věcná příslušnost je upravena v insolvenčním zákoně v ustanovení § 7a, kdy:
„krajské soudy rozhodují jako soudy prvního stupně:

- v insolvenčním řízení,
- v incidenčních sporech,
- ve sporech o náhradu škody nebo jiné újmy, která vznikla porušením povinnosti podat insolvenční návrh,
- ve sporech o náhradu škody nebo jiné újmy, která vznikla zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v jeho průběhu,
- ve věcech vyplývajících z právních vztahů mezi dlužníkem a insolvenčním správcem týkajících se majetku patřícího do dlužnickovy majetkové podstaty.

Místní příslušnost krajských soudů vychází z principu tzv. obecného soudu dlužníka. Za obecný soud dlužníka se považuje místo, kde má dlužník trvalé bydliště či sídlo. Podrobně je místní příslušnost krajských soudů upravena v ustanovení § 7b InsZ.

Insolvenční správce – fyzická nebo právnická osoba, která je oprávněna k výkonu této funkce. Oprávnění vykonávat funkci insolvenčního správce upravuje zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích. Zákon o insolvenčních správcích obsahuje ustanovení od vymezení základních pojmů, přes stanovení podmínek výkonu funkce insolvenčního správce, vedení seznamu insolvenčních správců až po deliktní jednání insolvenčních správců.

Dlužník – za dlužníka je podle insolvenčního zákona považována osoba právnická i fyzická, a to podnikající či nikoliv.

Věřitel – fyzická nebo právnická osoba, která eviduje vůči dlužníkovi pohledávku. Zákon mj. dělí věřitele na zajištěné a nezajištěné. Zajištěným věřitelem je věřitel, jehož pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty, a to jen zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění anebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy (viz § 2 písm. g) InsZ.

Státní zastupitelství – je soustava úřadů státu určených k zastupování státu při ochraně veřejného zájmu ve věcech svěřených zákonem do působnosti státního zastupitelství (§ 1 odst. 1 Stzast). Vstup státního zastupitelství je na místě tam, kde je ingerence státního zastupitelství ve veřejném zájmu prospěšná. Státní zastupitelství je tak dle InsZ oprávněno vstoupit do insolvenčního řízení, včetně incidenčních sporů, a moratoria.

3.4 Věřitelské orgány

Věřitelské orgány vykonávají oprávnění, které jim přiznává InsZ a představují názory a stanoviska přihlášených věřitelů. Za věřitelské orgány jsou podle insolvenčního zákona považovány (i) schůze věřitelů a (ii) věřitelský výbor.

3.4.1 Schůze věřitelů

Schůzi věřitelů svolává a řídí insolvenční soud. Svolává ji z vlastní iniciativy, nebo na návrh insolvenčního správce, věřitelského výboru anebo, není-li způsobem řešení úpadku oddlužení, alespoň dvou věřitelů, jejich pohledávky počítané podle výše činí alespoň desetinu přihlášených pohledávek. Právo účastnit se schůze věřitelů přísluší přihlášeným věřitelům, dlužníkovi, insolvenčnímu správci a státnímu zastupitelství, pokud vstoupilo do insolvenčního řízení.

Subjektům oprávněným účastnit se schůze věřitelů náleží hlasovací právo. Schůze věřitelů přijímá rozhodnutí formou usnesení. K platnosti usnesení schůze věřitelů se vyžaduje prostá většina hlasů přítomných nebo řádně zastoupených věřitelů počítaná podle výše jejich pohledávek. Platí, že na každou jednu korunu pohledávky, připadá jeden hlas.

Schůzi věřitelů přísluší:

- rozhodovat o volbě a odvolání členů věřitelského výboru a jeho náhradníků,
- rozhodovat o tom, zda ponechá ve funkci prozatímní věřitelský výbor
- právo vyhradit si cokoliv, co patří do působnosti věřitelských orgánů.

3.4.2 Věřitelský výbor

Je-li v insolvenčním řízení přihlášeno více než 50 věřitelů, je schůze věřitelů povinna ustanovit věřitelský výbor. Věřitelský výbor má nejméně 3 a nejvýše 7 členů. Ve věřitelském výboru by měli být zastoupeni jak věřitelé zajištění, tak věřitelé nezajištění.

Věřitelský výbor je ustanoven za účelem ochrany společného zájmu věřitelů a v součinnosti s insolvenčním správcem přispívá k účelu insolvenčního řízení.

Mezi hlavní činnosti věřitelského výboru patří dohlížet na činnost insolvenčního správce, poskytovat insolvenčnímu správci podporu při jeho činnosti, nahlížet do

dlužníková účetnictví nebo evidence vedené podle zvláštního právního předpisu (zákon o daních z příjmů), je oprávněn podávat insolvenčnímu soudu návrhy týkající se průběhu insolvenčního řízení, včetně návrhů na uložení procesních sankcí.

3.5 Zahájení insolvenčního řízení

Insolvenční řízení se zahajuje na návrh, a to na návrh dlužníka, věřitele nebo likvidátora dlužníka (právnícké osoby). Insolvenční návrh je nutné podat k místně a věcně příslušnému soudu, tj. krajskému soudu, v jehož obvodu má dlužník bydliště či sídlo. Insolvenční zákon stanoví podstatné náležitosti, které musí každý insolvenční návrh (dále jen „návrh“) obsahovat. Mimo obecných náležitostí, které jsou upraveny v ustanovení § 42 odst. 4 občanského soudního řádu, tj. z návrhu musí být patrné, které věci se týká a co sleduje, musí být podepsán a datován, musí obsahovat označení navrhovatele, dlužníka a jejich zástupců. Fyzická osoba musí být označena jménem a příjmením, bydlištěm (identifikačním číslem, pokud jde o osobu fyzickou podnikající). Právnícká osoba musí být označena obchodní firmou nebo názvem, sídlem a identifikačním číslem. V návrhu musí být vylíčeny rozhodné skutečnosti osvědčující úpadek dlužníka (hrozící úpadek) a označeny důkazy k prokázání rozhodných skutečností. Náležitosti návrhu lze také rozlišit podle toho, kdo návrh podává. Vyjma shora uvedených obecných náležitostí, vyžaduje InsZ i další náležitosti, které se liší podle toho, kdo návrh podává. V případě, že návrh podává věřitel, jsou náležitosti návrhu ze zákona rozšířeny i o další skutečnosti a přílohy. To samé platí i v případě tzv. dlužnického návrhu. O rozdílech bude pojednáno v podkapitole věnované jednotlivým návrhům.

Insolvenční řízení je zahájeno dnem doručení bezvadného insolvenčního návrhu. Insolvenční soud v insolvenčním rejstříku zveřejní návrh, jakož i vyhlášku o zahájení insolvenčního řízení. Vyhlášku o zahájení insolvenčního řízení zasílá soud účastníkům řízení. V případě podání věřitelského návrhu zasílá insolvenční soud dlužníkovi spolu s vyhláškou o zahájení insolvenčního řízení i podaný návrh. Soud vyzve dlužníka, aby se ve stanovené lhůtě k přiloženému návrhu vyjádřil, vylíčil rozhodné skutečnosti a na podporu svých tvrzení označil a přiložil důkazy.

Povinností insolvenčního soudu spojenou se zahájením insolvenčního řízení je taktéž povinnost vyrozumět subjekty vyjmenované v ust. § 102 InsZ. Mezi vyjmenované subjekty patří (i) finanční úřad, v jehož obvodu má dlužník sídlo/bydliště, (ii) celní úřad, v jehož obvodu má dlužník sídlo/bydliště, (iii) úřad práce, (iv) příslušný orgán sociálního zabezpečení, (v) obecný soud dlužníka, (vi) soud, správce daně, soudní exekutor, tedy subjekty, které dlužník či věřitel uvedl v insolvenčním návrhu, (vii) Českou národní banku, je-li dlužník účastníkem platebního systému s neodvolatelností zúčtování, atd.

Se zahájením insolvenčního řízení spojuje InsZ tyto účinky:

- pohledávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty nemohou být uplatněny žalobou, lze-li je uplatnit přihláškou,
- právo na uspokojení ze zajištění, které se týká majetku ve vlastnictví dlužníka nebo majetku náležícího do majetkové podstaty, lze uplatnit a nově nabýt jen za podmínek stanovených insolvenčním zákonem,
- výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit nebo zahájit, nelze jej však provést,
- nerozhodne-li insolvenční soud jinak, je dlužník povinen zdržet se od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, pokud by mělo jít o podstatné změny ve skladbě, využití nebo určení tohoto majetku anebo o jeho nikoli zanedbatelné zmenšení.

Omezení nakládání s majetkovou podstatou má zajistit věřitelům vyšší míru uspokojení jejich pohledávek. Kdo má v jakých fázích insolvenčního řízení právo nakládat s majetkovou podstatou, je stanoveno v ustanovení § 229 InsZ. Dispoziční oprávnění se taktéž odvíjí od toho, jakým způsobem je řešen úpadek dlužníka (konkurz, reorganizace, oddlužení).

V předešlé části bylo uvedeno, že se zahájením insolvenčního řízení je mj. spojeno pravidlo, že pohledávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty nemohou

být uplatněny žalobou, lze-li je uplatnit přihláškou. Z uvedeného plyne, že od zahájení insolvenčního řízení mohou věřitelé do probíhajícího řízení přihlašovat své pohledávky, a to na zákonem předepsaném formuláři. O přihláškách pohledávek tato práce pojednává v kapitole nazvané „uplatnění pohledávek v insolvenčním řízení“.

3.5.1 Věřitelský návrh

Insolvenční zákon umožňuje věřitelům, kteří mají za dlužníkem splatné pohledávky, podat na dlužníka návrh na zahájení insolvenčního řízení a řešit dlužníkuv úpadek v rámci insolvenčního řízení.

Rozhodne-li se věřitel pro podání insolvenčního návrhu na svého dlužníka, musí vyjma obecných náležitostí, o kterých bylo pojednáno výše, uvést i další skutečnosti. Věřitel je tak povinen doložit, že má proti dlužníkovi splatnou pohledávku. Je-li dlužníkem právnická osoba, která vede účetnictví nebo daňovou evidenci, je věřitel povinen doložit existenci své pohledávky (i) uznáním dluhu s ověřeným podpisem dlužníka, (ii) vykonatelným rozhodnutím, (iii) notářským nebo exekutorským zápisem s doložkou přímé vykonatelnosti, (iv) potvrzením auditora podle zvláštního zákona¹, soudního znalce nebo daňového poradce, že věřitel o pohledávce účtuje.

Věřitel musí ve svém návrhu označit i další dlužníkovi věřitele a uvést přesnou identifikaci jejich pohledávek. Pouhé odkázání na existenci dluhů nestačí. Nejvyšší soud ČR v rozhodnutí ze dne 21.12.2011, sp. zn. NSČR 14/2011 judikoval, že „na posouzení, zda insolvenční návrh (lhostejno, zda věřitelský nebo dlužnický) má náležitosti předepsané insolvenčním zákonem a zda není namístě jeho odmítnutí podle § 128 odst. 1 InsZ, nemá vliv okolnost, že při zkoumání, zda dlužník je v úpadku, se v insolvenčním řízení prosazuje vyšetřovací zásada. Věřitelský insolvenční návrh musí obsahovat vylíčení okolností, které osvědčují úpadek dlužníka, nejen konkrétní údaje o dalších věřitelích dlužníka, nýbrž i konkrétní údaje o pohledávkách takových věřitelů, včetně konkrétních údajů o splatnosti těchto pohledávek a to v míře, která v případě, že tato tvrzení budou shledána pravdivými, dovolí insolvenčnímu soudu uzavřít, že dlužník je v úpadku. Takový požadavek nesplňuje insolvenční návrh, v němž jsou sice konkrétně

---

¹ Viz zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech

označení další věřitelé dlužníka, avšak konkrétní údaje o pohledávkách takových věřitelů a o jejich splatnosti jsou nahrazovány obecným tvrzením, že dlužník má peněžité závazky, které jsou po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti, resp. neplní své peněžité závazky po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti²“.

K insolvenčnímu návrhu musí věřitel dále vyplnit a přiložit přihlášku. Přihláškou uplatňuje v rámci insolvenčního řízení pohledávku, kterou eviduje za svým dlužníkem.

V neposlední řadě věřitel hradí při podání návrhu i zálohu na náklady insolvenčního řízení. Výše zálohy je taxativně stanovena v ustanovení § 108 InsZ. V případě, že návrh směřuje proti dlužníkovi – právnické osobě, který je podnikatelem, činí záloha na náklady insolvenčního řízení částku ve výši 50.000,-Kč. Směřuje-li návrh proti dlužníkovi – právnické osobě, který není podnikatelem, nebo fyzické osobě, činí výše zálohy na insolvenční řízení částku ve výši 10.000,-Kč.

Je-li věřitel držitelem datové schránky zřízené bez žádosti, tj. ze zákona, musí návrh podat vůči insolvenčnímu soudu v elektronické podobě, a to buď prostřednictvím zmíněné datové schránky, nebo elektronicky (e-mailem). V případě elektronického podání musí být návrh, jakož i samotný e-mail podepsán zaručeným elektronickým podpisem³. Nebude-li návrh podán předepsaným způsobem, insolvenční soud návrh do insolvenčního rejstříku nezapíše a vyzve věřitele, aby svůj návrh doplnil (opravil). Jen bezvadný návrh může vyvolat právní účinky koncipované v insolvenčním zákoně.

Jednou z mnoha novinek, kterou přinesla novela insolvenčního zákona provedena zákonem č. 64/2017 Sb., je možnost soudu, předběžně projednat insolvenční návrh podaný věřitelem. Dané oprávnění soudu navazuje na ustálenou judikaturu týkající se tzv. „šikanózních návrhů“. Šikanózním návrhem se věřitelé domáhali přednostního uspokojení svých pohledávek. Druhou variantou podání „šikanózního návrhu bylo oslabení konkurenčního subjektu v obchodních vztazích. Jak již bylo na začátku práce uvedeno, dlužník je v úpadku, má-li mj. více věřitelů. Chtěl-li věřitel (podnikatel právnická osoba) „odstranit“ svého konkurenta, stačilo postoupit část

---

² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.12.2011, sp. zn. NSČR 14/2011

³ Viz zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu

splatné pohledávky na třetí subjekt a rázem věřitel s nepoctivým záměrem docílil mnohosti věřitelů. Ne vždy mnohost věřitelů a prodlení s úhradou indikuje úpadkovou situaci dlužníka. A právě ustanovení § 100a InsZ jistým způsobem koriguje podávání věřitelských návrhů.

3.5.2 Dlužnický návrh

Podává-li insolvenční návrh dlužník, musí vyjma obecných náležitostí doložit i další skutečnosti, jenž jsou taxativně stanoveny v ustanovení § 104 InsZ. K insolvenčnímu návrhu je dlužník povinen přiložit (i) seznam majetku včetně pohledávek s uvedením přesné identifikace svých dlužníků (dále jen „seznam majetku“), (ii) seznam závazků s uvedením přesné identifikace věřitelů (dále jen „seznam závazků“), (iii) seznam zaměstnanců a (iv) listiny, které prokazují úpadek nebo hrozící úpadek a na které se dlužník odvolává.

Seznam majetku - v seznamu majetku musí dlužník uvést jednotlivý majetek, a to jak movitý, tak i nemovitý. Dlužník musí majetek identifikovat výrobním číslem, registrační značkou (motorová vozidla), pořizovací cenou, aktuální cenou, označením v katastru nemovitostí (katastrální území, list vlastnictví, atd.). V případě, že je majetek zatížen zástavním právem, zajišťovacím převodem práva, nebo je předmětem soudního či jiného řízení, musí dlužník uvést i tuto skutečnost, jakož i osobu oprávněnou s majetkem nakládat. Do seznamu majetku uvádí dlužník i pohledávky, které má za svými dlužníky. V takovém případě je povinností dlužníka specifikovat z jakého právního titulu pohledávka vznikla, kdo je jeho dlužníkem, zda podnikl právní kroky k tomu, aby pohledávku vymohl (označení soudního řízení), jakož i další relevantní skutečnosti, které poslouží insolvenčnímu správci k posouzení, zda je pohledávka vymahatelná a má z právního hlediska smysl ji vymáhat.

Seznam závazků - insolvenční zákon ukládá dlužníkovi povinnost sepsat a k insolvenčnímu návrhu připojit i seznam závazků. V seznamu závazků musí dlužník uvést všechny své věřitele, specifikovat závazky, právní důvod vzniku závazků, dlužnou částku, datum poslední platby, zda závazek uznává či nikoliv a proč, jakož i to, zda bylo o závazku dlužníka rozhodnuto v soudním či jiném řízení.

Seznam zaměstnanců – seznam, který obsahuje údaje o zaměstnancích dlužníka, jakož i údaje o tom, zda a kdy byla zaměstnancům vyplacena mzda, jaká je výše dlužné mzdy a zda zaměstnanci dlužníka uplatnili nárok na vyplacení poměrné části mzdy u úřadu práce. Povinnost předložit seznam zaměstnanců se vztahuje na všechny dlužníky, i na ty, kteří nemají a nikdy neměli zaměstnance. V takovém případě uvádí dlužník do seznamu majetku prohlášení, že neměl a nemá zaměstnance.

Všechny výše uvedené seznamy je nutné opatřit prohlášením dlužníka, že údaje tam uvedené jsou úplné a pravdivé. Podpis dlužníka v seznamech musí být úředně ověřen.

K návrhu a seznamům je nutné přiložit i listiny, na které se dlužník odvolává. Zejména se jedná o smlouvy, upomínky, soudní rozhodnutí, výpisy z katastru nemovitostí, doklady o existenci majetku (velký technický průkaz, akcie, atd.), pracovní smlouvy, jakož i další listiny podstatné k prokázání úpadku dlužníka a jeho majetkové situace.

Insolvenční návrh podává dlužník stejným způsobem jako věřitel. Má-li dlužník zřízenou ze zákona datovou schránku, je jeho povinností návrh včetně příloh podat datovou schránkou (elektronicky se zaručeným elektronickým podpisem). V případě, že dlužník nemá zřízenou datovou schránku, podává dlužník návrh včetně všech příloh prostřednictvím poskytovatele poštovních služeb. Podpis na návrhu musí být úředně ověřen.

3.6 Uplatňování pohledávek věřitelů v insolvenčním řízení

Insolvenční právo je založeno na procesní aktivitě věřitelů. To znamená, že věřitel musí sledovat insolvenční rejstřík a „hlídat“, zda není proti jeho dlužníkovi zahájeno insolvenční řízení. Zjistí-li tuto skutečnost a chce, aby jeho pohledávka byla v rámci probíhajícího řízení uspokojena, musí svou pohledávku do řízení přihlásit. Přihlášení pohledávky provádí věřitel vyplněním formuláře, který je k dispozici na webových stránkách www.isir.justice v sekci formuláře. Formulář nazvaný „příhláška pohledávky“ je rozdělen do dvou částí, a to na část obecnou, ve které musí věřitel uvést údaje týkající se soudu, který ve věci rozhoduje, spisové značky, identifikace dlužníka a identifikace své osoby, a na část tzv. specifickou, ve které musí uvést veškeré podstatné skutečnosti týkající se pohledávky.

V přihlášce musí věřitel vyčíslit pohledávku včetně příslušenství, vylíčit skutečnosti jejího vzniku, jakož uvést i právní důvod vzniku. V případě, že má věřitel za dlužníkem vykonatelnou pohledávku, uvádí se v přihlášce údaj o její vykonatelnosti, tj. na základě jakého rozhodnutí (rozsudek, platební rozkaz, výměr, rozhodčí nález, atd.) mu pohledávka byla přiznána a pro jakou částku.

V neposlední řadě uvádí věřitel v přihlášce údaj o tom, zda je jeho pohledávka zajištěna či nikoliv. Jedná se o významnou skutečnost, kterou je nutné v přihlášce uvést. Má-li věřitel za dlužníkem zajištěnou pohledávku a svou pohledávku jako zajištěnou přihlásí, má v rámci insolvenčního řízení lepší postavení, než věřitel, jehož pohledávka není nezajištěná. Výhodnější postavení zajištěného věřitele spočívá v tom, že jeho pohledávka bude uspokojena z výtěžku zpeněžení zajištěné věci. Neuvede-li však věřitel v přihlášce údaj o existenci zajištění, zajištění zaniká a s věřitelem bude jednáno, respektive jeho pohledávka bude uspokojena za podmínek, za jakých se uspokojují nezajištění věřitelé. Neuplatní-li věřitel v insolvenčním řízení zajištění, uplynutím lhůty k podání přihlášek toto právo ze zákona zaniká.

K vyplněné přihlášce přikládá věřitel listiny (důkazy) prokazující existenci pohledávky, jakož i vznik zajištění a další skutečnosti, na které se v přihlášce odkazuje.

Příhláška pohledávky musí být opatřena úředně ověřeným podpisem a odeslána insolvenčnímu soudu, ve lhůtě k tomu určené. Příhlášku pohledávky lze podat jak v listinné, tak i elektronické podobě (emilem se zaručeným elektronickým podpisem nebo datovou schránkou). Je-li věřitel držitelem datové schránky, musí příhlášku podat datovou zprávou.

Pohledávky se v insolvenčním řízení uplatňují od zahájení řízení až do uplynutí lhůty, která je soudem stanovena v rozhodnutí o úpadku. Lhůta pro přihlášení pohledávek činí ze zákona dva měsíce. V případě, že je s rozhodnutím o úpadku spojeno rozhodnutí o povolení oddlužení, činí lhůta k podání a přihlášení pohledávek 30 dnů.

Lhůta pro přihlášení pohledávek je lhůtou procesní, tzn., že stačí, aby v poslední den lhůty zaslal věřitel přihlášku soudu, případně ji předal poskytovateli poštovních služeb. K přihláškám, které byly podány opožděně, soud nepřihlíží. Zároveň jsou takové pohledávky vyloučeny z uspokojení.

Věřitel může se svou pohledávkou v rámci zásad insolvenčního řízení volně nakládat. Nejenže může do skončení přezkumného jednání měnit výši přihlášené pohledávky, ale také může kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení vzít přihlášku pohledávky zpět, případně ji nebo její část postoupit na třetí subjekt.

Insolvenční zákon rozeznává tyto druhy pohledávek:

- **pohledávky za majetkovou podstatou** – jedná se o pohledávky taxativně vymezené v ustanovení § 168 InsZ. Pohledávky za majetkovou podstatou, pokud není v InsZ stanoveno jinak, se uspokojují v plné výši, kdykoli po rozhodnutí o úpadku,
- **pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou** – i v daném případě obsahuje InsZ taxativní vymezení těchto pohledávek. Taktéž se uspokojují v plné výši a kdykoli po rozhodnutí o úpadku,

- **pohledávky podřízené** – pohledávky, které mají být podle smlouvy uspokojeny až po uspokojení jiné pohledávky, případně ostatních pohledávek dlužníka, zejména je-li vydáno rozhodnutí o úpadku dlužníka,
- **pohledávky podmíněné** – pohledávky, jejíž vznik, změna nebo zánik je vázána na splnění určité podmínky,
- **pohledávky vykonatelné** – pohledávky, které byly pravomocně přiznány soudním či jiným rozhodnutím,
- **pohledávky nevykonatelné** – pohledávky, které nebyly uplatněny u soudu,
- **pohledávky peněžité** – plnění ocenitelné penězi
- **pohledávky nepeněžité** – plnění závislé na poskytnutí služby
- **pohledávky zajištěné** – pohledávky, které jsou zajištěny majetkem náležícím do majetkové podstaty, a to zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění anebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy.

3.6.1 Přezkoumání pohledávek a jejich popření

Po uplynutí lhůty k podání přihlášek přezkoumá insolvenční správce přihlášené pohledávky, a to jednak podle podkladů, které věřitelé ke svým přihláškám přiložili a taktéž podle podkladů, které eviduje dlužník ve svém účetnictví. Oprávnění přezkoumat, respektive právo vyjádřit se k přihlášeným pohledávkám má i insolvenční dlužník.

Shledá-li insolvenční správce, že přihláška pohledávky je neúplná nebo obsahuje vady, vyzve věřitele, aby ji v dodatečné lhůtě doplnil. Insolvenční správce je povinen ve výzvě poučit věřitele o tom, že pokud přihlášku ve stanovené lhůtě neopraví, nebude k ní přihlíženo. Rozhodnutí, že se k přihláškám, které nebyly ve stanovené lhůtě opraveny (doplněny) nepřihlíží, přísluší insolvenčnímu soudu.

Z přihlášených pohledávek sestaví insolvenční správce seznam, který mj. obsahuje pořadová čísla věřitelů, jejich identifikaci, výši pohledávek včetně příslušenství, právní důvod vzniku pohledávek, údaj o tom, zda je pohledávka vykonatelná či nikoliv a i to, zda byla pohledávka případně její část popřena. Zajištěné

pohledávky věřitelů se evidují zvlášť. Do seznamu se nezapisují pohledávky, ke kterým se nepřihlíží, pohledávky vyloučeny z uspokojení a další pohledávky, o kterých tak stanoví zákon.

Seznam přihlášených pohledávek se zveřejňuje v insolvenčním rejstříku nejpozději 15 dnů před konáním přezkumného jednání. Je-li přezkumné jednání nařízeno do 30 dnů po uplynutí lhůty k podání přihlášek, činí lhůta pro zveřejnění seznamu přihlášených pohledávek 10 dnů. V případě řešení úpadku oddlužením, musí být v insolvenčním rejstříku spolu se seznamem přihlášených pohledávek zveřejněna i zpráva o přezkumu.

3.6.2 Popření přihlášených pohledávek

Insolvenční správce, dlužník i věřitelé mohou popírat pravost, výši a pořadí všech přihlášených pohledávek. Insolvenční zákon stanoví podmínky pro popírání přihlášených pohledávek.

Zákon rozeznává tyto druhy popření přihlášených pohledávek:

- *popření pravosti pohledávky* – při tomto popření je namítáno, že pohledávka nevznikla, nebo že zanikla, anebo že se jedná o pohledávku promlčenou;
- *popření výše pohledávky* – v daném případě je namítáno, že závazek dlužníka je nižší než kolik přihlásil věřitel. Je-li rozporována výše přihlášené pohledávky, musí ten, kdo uplatňuje tento popěrný úkon uvést skutečnou výši pohledávky;
- *popření pořadí pohledávky* – je namítáno, že pohledávka má méně výhodné pořadí, než je pořadí uvedené v přihlášce, nebo je-li popíráno právo na uspokojení pohledávky ze zajištění. Ten, kdo popírá pořadí pohledávky, musí uvést, v jakém pořadí má být pohledávka uspokojena.

V případě, že popěrný úkon provádí insolvenční správce či dlužník, je jejich stanovisko uvedeno v seznamu přihlášených pohledávek a popěrný úkon lze učinit přímo na přezkumném jednání. Na přezkumném jednání mohou vzít popěrný úkon zpět. Popřel-li insolvenční správce nevykonatelnou pohledávku, může se věřitel přihlášené

pohledávky domáhat u soudu vydání rozhodnutí, že je jeho pohledávka po právu. Své právo musí přihlášený věřitel uplatnit žalobou, a to ve lhůtě a za podmínek stanovených v ustanovení § 198 InsZ. Popřel-li insolvenční správce vykonatelnou pohledávku přihlášeného věřitele, musí za podmínek uvedených v ustanovení § 199 InsZ podat u soudu žalobu, kterou se bude domáhat vydání rozhodnutí, že pohledávka přihlášeného věřitele není po právu.

Právo popírat přihlášené pohledávky náleží i přihlášenému věřiteli. Chce-li přihlášený věřitel popírat pohledávku jiného přihlášeného věřitele, musí tak učinit písemně a na formuláři stanoveném prováděcím právním předpisem. Popření pohledávky věřitelem má náležitosti jako žaloba podle občanského soudního řádu. Věřitel v žalobě uvádí, zda popírá pravost, výši nebo pořadí přihlášené pohledávky.

Vyplněný formulář s popěrným úkonem je třeba doručit insolvenčnímu soudu nejpozději 3 pracovní dny přede dnem konání přezkumného jednání. Je-li úpadek dlužníka řešen oddlužením, musí být popěrný úkon přihlášeného věřitele doručen nejpozději do 10 dnů po uplynutí lhůty k přihlašování pohledávek. Včas doručený a bezvadný popěrný úkon přihlášeného věřitele se považuje za žalobu.

3.7 Rozhodnutí o úpadku a způsoby jeho řešení

Insolvenční řízení se zahajuje vždy na návrh. Je-li návrh bez vad a jsou v něm vylíčeny rozhodné skutečnosti osvědčující úpadek dlužníka, vydá soud rozhodnutí o úpadku. Rozhodnutí o úpadku má formu usnesení a ze zákona obsahuje údaje, které jsou taxativně vymezeny v ustanovení § 136 InsZ. Podstatné náležitosti usnesení jsou:

- výrok o tom, že se zjišťuje úpadek dlužníka nebo jeho hrozící úpadek,
- výrok o ustanovení insolvenčního správce,
- údaj o tom, kdy nastávají účinky rozhodnutí o úpadku,
- výzvu věřitelům, aby přihlásili své pohledávky,
- výzvu věřitelům, aby insolvenčnímu správci sdělili, jaká zajišťovací práva budou v rámci řízení uplatňovat,

- termín konání schůze věřitelů a přezkumného jednání (v případě řešení úpadku konkurzem či reorganizací) nebo výrok, kterým se stanoví povinnost insolvenčního správce předložit soudu zprávu o přezkumu, zprávu pro oddlužení a soupis majetkové podstaty (v případě řešení úpadku oddlužením).

Se zahájením insolvenčního řízení spojuje zákon právní účinky. To samé platí i v případě vydání rozhodnutí o úpadku. I zde zákon v ustanoveních § 140 a násl. definuje účinky spojené s vydáním rozhodnutí o úpadku. Účinky rozhodnutí o úpadku nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí v insolvenčním rejstříku. Významným účinkem spojeným s rozhodnutím o úpadku je, že se přerušují soudní a rozhodčí řízení o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou a po dobu trvání účinků rozhodnutí o úpadku nelze nařídit nebo zahájit výkon rozhodnutí nebo exekuci, která by postihovala majetek náležící do majetkové podstaty dlužníka.

Proti rozhodnutí o úpadku, které bylo vydáno na návrh dlužníka, není přípustný opravný prostředek. Rozhodne-li soud o úpadku dlužníka na základě návrhu věřitele, přiznává InsZ dlužníkovi právo podat proti rozhodnutí opravný prostředek (odvolání). Odvolacím důvodem je tvrzení dlužníka, že rozhodnutí o úpadku nemělo být vydáno proto, že úpadek není osvědčen nebo tomu brání překážka stanovená v tomto zákoně.

Rozhodnutím o úpadku konstatuje soud, že se dlužník nachází v úpadku. Aby však došlo k vyřešení nepříznivé majetkové situace dlužníka a uspokojení věřitelů, je třeba, zvolit nejvhodnější způsob řešení dlužníkovy úpadku. Insolvenční zákon rozeznává tři způsoby řešení úpadku:

- konkurz
- reorganizaci
- oddlužení

Zvolení způsobu řešení úpadku primárně náleží dlužníkovi. Není však výjimkou, že o způsobu řešení úpadku rozhodují věřitelé dlužníka. Jednotlivé způsoby řešení úpadku se od sebe liší a vždy je třeba řádně zvolit vhodný způsob řešení úpadku.

3.7.1 Oddlužení

O podmínkách oddlužení, jakož i o tom, kdo může podat návrh na povolení oddlužení, bude pojednáno v samostatné kapitole.

3.7.2 Konkurz

Konkurz je způsob řešení úpadku spočívající v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkurzu jsou zjištěné pohledávky věřitelů zásadně poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak⁴.

S prohlášením konkurzu na majetek dlužníka přechází na insolvenčního správce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou. Mezi účinky spojené s prohlášením konkurzu řadí InsZ:

- zánik jednostranných právních úkonů dlužníka, které se týkají majetkové podstaty,
- osobou oprávněnou k vymáhání dlužnickových pohledávek je insolvenční správce,
- nesplatné pohledávky se prohlášením konkurzu stávají splatnými,
- probíhající soudní a rozhodčí řízení týkající se majetkové podstaty dlužníka, se přerušují,
- zaniká společné jmění manželů.

Poté, co nabude účinnosti usnesení o prohlášení konkurzu, vykonává ustanovený správce činnosti, které směřují ke zjištění majetkové podstaty dlužníka, tj. zjištění a zajištění soupisu věcí, k dokončení seznamu přihlášených pohledávek, k přípravě přezkumného jednání a schůzi věřitelů. V případě, že dlužník vede evidenci účetnictví nebo evidenci podle zvláštního právního předpisu, musí insolvenční správce sestavit ke dni předcházejícímu dni, ve kterém nastaly účinky prohlášení konkurzu mezitímní účetní závěrku nebo přehled o příjmech, výdajích, majetku a závazcích.

---

⁴ Viz § 244 Insz

Podstata konkurzu spočívá ve zpeněžení majetkové podstaty dlužníka. V rámci zpeněžení majetkové podstaty se zpeněžuje veškerý dlužníkův majetek a z jeho výtěžku se uspokojují přihlášení věřitelé.

Majetkovou podstatu dlužníka lze zpeněžit buď formou veřejné dražby podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 26/2000 Sb, o veřejných dražbách), nebo prodejem movitých věcí a nemovitostí podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí, prodejem mimo dražbu, anebo v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, a o změně dalších zákonů). Způsob zpeněžení majetkové podstaty volí věřitelský výbor dlužníka.

Shora uvedené platí pro majetek náležící do majetkové podstaty, který není zatížen zajištěním. Je-li však majetek zajištěn zajišťovacím právem, o způsobu zpeněžení rozhoduje zajištěný věřitel. Ten dává insolvenčnímu správci pokyn jakým způsobem má k jeho zpeněžení dojít a jaký má být minimální výtěžek zpeněžení.

Výtěžek získaný zpeněžením majetkové podstaty slouží k uspokojení přihlášených věřitelů, jakož i k uspokojení pohledávek a nákladů spojených se správou majetkové podstaty.

Insolvenční správce sestaví konečnou zprávu a rozvrh, kde uvede informace týkající se incidenčních sporů, celkovou charakteristiku činnosti insolvenčního správce s vyčíslením nákladů, přehled pohledávek za majetkovou podstatou, přehled výdajů spojených s majetkovou podstatou, přehled zpeněžení majetkové podstaty s uvedením výsledku, přehled majetku, který nebyl zpeněžen, přehled plnění, které bude vyplaceno zajištěným věřitelům. Posledním údajem je informace, v jakém rozsahu budou nezajištění věřitelé uspokojeni.

Nezajištění věřitelé se uspokojují poměrně podle velikosti jejich přihlášených pohledávek, oproti tomu zajištění věřitelé se uspokojují v celém rozsahu z výtěžku zpeněžení zajištěné věci.

Konečnou zprávu schvaluje soud. Po nabytí právní moci konečné zprávy sestaví insolvenční správce návrh rozvrhového usnesení. Návrh obsahuje údaj o tom, kolik má být vyplaceno na každou pohledávku uvedenou v upraveném seznamu přihlášených pohledávek. Poté, co je návrh ze strany soudu schválen, může insolvenční správce přistoupit k uspokojování pohledávek přihlášených věřitelů.

Splní-li insolvenční správce rozvrhové usnesení, insolvenční soud rozhodne o zrušení konkurzu. Zrušením konkurzu se ruší účinky spojené s konkurzem. Insolvenční zákon umožňuje insolvenčnímu soudu zrušit konkurz i v případě, že nedošlo ke splnění rozvrhového usnesení. Důvodem pro zrušení konkurzu může být ta skutečnost, že nebyl osvědčen dlužníkův úpadek, nebo se do insolvenčního řízení nepřihlásil žádný věřitel, anebo že majetek dlužníka je zcela nepostačující.

Po zrušení konkurzu se upravený seznam přihlášených pohledávek stává exekucním titulem a věřitelé, jejichž pohledávky nebyly v rámci konkurzu uspokojeny, se mohou domáhat jejich uspokojení výkonem rozhodnutí dle o.s.ř. nebo v rámci exekucního řízení. Dlužník, který prošel konkurzem, může za podmínek stanovených v InsZ podat návrh na schválení oddlužení. Věřitel již do probíhajícího řízení nepřihlašuje pohledávku na základě listin a skutečností, které uváděl v konkurzním řízení, ale na základě upraveného seznamu přihlášených pohledávek. Zrušením konkurzu a vyhotovením upraveného seznamu přihlášených pohledávek dochází v případě věřitelovy pohledávky k tzv. privativní novaci (původní závazek je nahrazen závazkem novým).

To neplatí, dojde-li v důsledku zrušení konkurzu ke zrušení a zániku dlužníka, který je právnickou osobou bez právního nástupce. V takovém případě neuspokojené pohledávky nebo jejich části zanikají.

3.7.3 Reorganizace

Reorganizací se rozumí postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plánu

s průběžnou kontrolou plnění ze strany věřitelů. Reorganizací lze řešit úpadek nebo hrozící úpadek pouze u dlužníka, který je podnikatelem.

Reorganizací se řeší úpadek dlužníka - právnické osoby, jehož celkový roční úhrn čistého obrátu podle zvláštního právního předpisu za poslední účetní období, které předchází podání insolvenčního návrhu, činí alespoň částku 50 000 000 Kč, nebo tento dlužník zaměstnává nejméně 50 zaměstnanců. Zákon umožňuje dlužníkům, kteří nesplňují výše uvedená kritéria, řešit svůj úpadek prostřednictvím reorganizace, za předpokladu, že insolvenčnímu soudu předloží reorganizační plán přijatý jednak polovinou všech zajištěných věřitelů a jednak polovinou všech nezajištěných věřitelů

Reorganizací nelze řešit úpadek dlužníka, který je v likvidaci, nebo se jedná o obchodníka s cennými papíry, anebo je osobou oprávněnou k obchodování na komoditní burze.

O reorganizaci podniku může návrhem požádat jak dlužník, tak i přihlášený věřitel. Návrh na schválení reorganizačního plánu musí obsahovat vedle obecných náležitostí, údaje o dlužníkovi, údaje o kapitálové struktuře a majetku, dále údaje o osobách, které dlužníka ovládají nebo s ním tvoří koncern a údaj o způsobu navrhované reorganizace. Dlužník k návrhu přikládá seznam majetku a seznam závazků. Podává-li návrh na schválení reorganizačního plánu věřitel, uvádí vedle obecných náležitostí údaje o dlužníkovi a o způsobu řešení reorganizace. Údaje o kapitálové struktuře, jakož i další údaje, které zákon vyžaduje po dlužníkovi (viz § 319 odst. 1 InsZ), uvádí věřitel, pokud jsou mu známy.

Lhůtu pro podání návrhu na schválení reorganizačního plánu stanoví zákon v ustanovení § 318 InsZ. Podá-li dlužník návrh na schválení reorganizačního plánu po uplynutí zákonné lhůty, insolvenční soud návrh jako opožděný odmítne.

Insolvenční soud může návrh na schválení reorganizačního plánu odmítnout pro opožděnost nebo pro vady, může jej zamítnout (je-li návrhem sledován nepoctivý záměr, o návrhu bylo již dříve rozhodnuto, věřitelský návrh reorganizačního plánu neschválila schůze věřitelů), anebo ho schválit.

Reorganizaci lze provést následujícím způsobem:

- restrukturalizací pohledávek,
- prodejem celé majetkové podstaty nebo její části anebo prodejem dlužníkovy podniku,
- vydáním části dlužnických aktiv věřitelům nebo převodem těchto aktiv na nově založenou právnickou osobu, ve které mají věřitelé majetkovou účast,
- fúzí dlužníka – právnické osoby s jinou osobou nebo převodem jeho jmění na společníka se zachováním nebo změnou práv třetích osob, připouští-li to právní předpisy o hospodářské soutěži⁵,
- vydáním akcií nebo jiných cenných papírů dlužníkem nebo novou právnickou osobou dle § 341 odst. 1 písm. c) a d),
- zajištěním financování provozu dlužníkovy podniku nebo jeho části,
- změnou zakladatelského dokumentu nebo stanov anebo jiných dokumentů upravujících vnitřní poměry dlužníka.

Projednání reorganizačního plánu a hlasování o něm probíhá na schůzi věřitelů. Je-li reorganizační plán věřiteli přijat, musí jej ještě schválit soud. Reorganizační plán je účinný dnem právní moci rozhodnutí, kterým byl přijat.

I v případě reorganizace spojuje InsZ s rozhodnutím o přijetí reorganizačního plánu právní účinky. Reorganizace může skončit splněním reorganizačního plánu, zrušením rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu za podmínek uvedených v ustanovení § 362 InsZ, nebo přeměnou na konkurz.

---

⁵ Viz zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

3.8 Oddlužení

Insolvenční zákon umožňuje řešit úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka prostřednictvím institutu oddlužení. O oddlužení může požádat dlužník, který je:

- právnickou osobou, která není ze zákona považována za podnikatele a nemá dluhy z podnikání, nebo
- fyzickou osobou, která nemá dluhy z podnikání.

Do konce roku 2013 musela být striktně splněna podmínka, že dlužník neměl žádné dluhy z podnikání. Za dluhy z podnikání se považovaly jednak dluhy vzniklé v přímé souvislosti s podnikáním dlužníka, který podnikal za podmínek uvedených v živnostenském zákoně, a jednak dluhy mající podnikatelský charakter (převzal-li dlužník ručení za dluhy z podnikání třetí osoby). „*Dlužníkem, který není podnikatelem, se ve smyslu ustanovení § 389 odst. 1 IZ rozumí taková fyzická nebo právnická osoba, která není zákonem (podle norem hmotného práva) považována za podnikatele a zároveň nemá závazky (dluhy) vzešlé z jejího podnikání*“⁶. Vrchní soud v Praze v usnesení ze dne 15.12.2008, sp. zn. KSUL 70 INS 3940/2008, 1 VSPH 273/2008 posuzoval otázku oprávněnosti návrhu na povolení oddlužení za situace, kdy dlužník nepodnikatel přistoupil k závazku třetí osoby mající podnikatelský charakter. Vrchní soud v citovaném usnesení dospěl k následujícímu závěru „*nepřípustným je oddlužení v případě dlužníka, který nebyl a není podnikatelem, leč má závazky z podnikání jiné osoby, jež nabyl na základě svého dispozitivního právního úkonu, například smlouvou o prodeji podniku či zajištěním podnikatelských závazků jiného*“. Právní názor Vrchního soudu v Praze byl prolomen usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 23.2.2011, sp. zn. 29 NSČR 9/2009, kdy „*podmínka, že dlužník nemá dluhy z podnikání, je pro účely posouzení, zda návrh na povolení oddlužení podala k tomu oprávněná osoba (ve smyslu § 389, odst. 1 a § 390 odst. 3 IZ), splněna i tehdy, jestliže návrh na povolení oddlužení podal dlužník, který svým majetkem pouze zajistil jako směnečný rukojmí dluh jiné osoby z jejího podnikání*“⁷.

⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13.3.2008, sp. zn. KSPL 29 INS 252/2008, 1 VSPH 3/2008

⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23.2.2011, sp. zn. 29 NSČR 9/2009

Postupem času docházelo v rozhodovací praxi soudů ke shovívavějšímu přístupu u tzv. dlužníků podnikatelů. Soudy dospěly k názoru, že menší dluhy z předchozího podnikání nejsou překážkou pro schválení oddlužení. Nejvyšší soud ČR v usnesení ze dne 29.4.2009, sp. zn. 29 NSČR 3/2009 judikoval následující právní názor: „*to, zda existuje rozumný důvod nepokládat při rozhodování o návrhu na povolení oddlužení nebo při rozhodování o tom, zda se oddlužení schvaluje, za překážku bránící uplatnění institutu oddlužení neuhrazený dluh z dřívějšího podnikání, insolvenční soud uváží vždy především s přihlédnutím k (i) době vzniku konkrétního dlužníkovu závazku (dluhu) z podnikání, (ii) době ukončení dlužníkovu podnikání, (iii) četnosti neuhrazených dlužníkových závazků (dluhů) z podnikání, (iv) výši konkrétního dlužníkovu závazku (dluhu) z podnikání v porovnání s celkovou výší všech dlužníkových závazků, (v) tomu, zda věřitel o jehož pohledávku se jedná, je srozuměn s tím, že tato pohledávka bude podrobena oddlužení*⁸“.

V důsledku vývoje judikatury byla podmínka absence dluhů z podnikání zmírněna novelou provedenou zákonem č. 294/2013 Sb. Od 1. 1. 2014 tak může dlužník požádat o oddlužení i přesto, že má dluhy z podnikání, a to za předpokladu, že:

- s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku jde. Platí, že věřitel souhlasí, pokud nejpozději spolu s přihláškou své pohledávky výslovně nesdělí, že s řešením úpadku oddlužením nesouhlasí, a toto své stanovisko odůvodní nebo,
- jde o pohledávku věřitele, která zůstala neuspokojena po skončení insolvenčního řízení, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurz na majetek dlužníka podle § 308 odst. 1 písm. c) nebo d), anebo,
- jde o pohledávku zajištěného věřitele.

---

⁸Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.4.2009, sp. zn. 29 NSČR 3/2009

Souhlas věřitele s oddlužením při existenci dluhu z podnikání – o oddlužení může požádat dlužník, který má dluhy z podnikání za předpokladu, že s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku jde. Zákon však nestanoví právní formu takového souhlasu. V otázce doložení souhlasu je soudní praxe nejednotná. Některý soud vyžaduje doložení písemného prohlášení věřitele na samostatné listině, v některých případech postačí prohlášení dlužníka v návrhu na povolení oddlužení, že oslovil své věřitele a ti s oddlužením vyslovili souhlas. V některých případech soud vyčkává na procesní aktivitu věřitele.

Neuspokojená pohledávka věřitele při skončení dlužníkovy konkurzu-návrh na povolení oddlužení může podat i dlužník podnikatel, jehož úpadek byl řešen v minulosti konkurzem. Podmínkou je, aby došlo ke zrušení konkurzu na majetek dlužníka z důvodu splnění rozvrhového usnesení nebo pro nedostatek majetku. Jak je v práci již uvedeno v části týkající se způsobu řešení úpadku konkurzem, může se věřitel domáhat uspokojení své pohledávky, která byla v rámci insolvenčního řízení zjištěna a zanesena do seznamu přihlášených pohledávek, na základě tzv. upraveného seznamu přihlášených pohledávek. Upravený seznam přihlášených pohledávek je v tomto případě exekucním titulem. Zakotvením možnosti požádat o oddlužení i u osob, které prošly konkurzem, dochází ke zvýšení šancí věřitele na uspokojení pohledávky. Věřiteli by se mělo dostat plnění jak v rámci konkurzu, tak i v rámci oddlužení (v případě zrušení konkurzu po splnění rozvrhového usnesení). Zmírnění podmínek pro osoby, které mohou požádat o oddlužení, je v případě věřitelů, krokem správným směrem.

Pohledávka zajištěného věřitele - zajištění věřitelé mají v insolvenčním řízení zvláštní postavení. Jejich pohledávky jsou uspokojovány z výtěžku zpeněžení zajištěné věci. Zajištěný věřitel se může v rámci oddlužení rozhodnout, zda využije institutu zajištění a bude po insolvenčním správci žádat, aby zajištěnou věc zpeněžil, nebo si zajištění ponechá a uplatní jej kdykoliv po skončení insolvenčního řízení. Oprávnění zajištěného věřitele vyčkat se zpeněžením, je pro něj výhodné za situace, kdy dojde k poklesu hodnoty zajišťované věci. Věřitel může vyčkat na „lepší dobu“.

Má-li věřitel svou pohledávku, včetně příslušenství, řádně zajištěnou, bude jeho pohledávka uspokojena v celém rozsahu. Mnozí zajištění věřitelé v důsledku špatného zajištění štěpí své pohledávky na část zajištěnou a část nezajištěnou. Připouští insolvenční zákon štěpení pohledávek? Odpověď na tuto otázku není jednoznačná. Ze zákona přímý zákaz nevyplývá a v rozhodovací praxi soudů se objevují názory vyslovující se jak pro, tak i proti. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 14.10.2014, sp. zn. 76 ICm 1915/2013, 104 VSPH 126/2014 (insolvenční řízení vedené pod sp. zn. KSLB 82 INS 16257/2012) podporuje argumentaci věřitelů o možnosti štěpení pohledávek. Vrchní soud v odůvodnění svého rozhodnutí konstatoval „z uvedených důvodů se odvolací soud neztotožnil s názorem soudu prvního stupně, že bylo povinností žalobce přihlásit pohledávku P2/2 jako zajištěnou shodně, jako byla přihlášená pohledávka P2/1 vycházející ze shodného smluvního vztahu a smluvního zajištění pohledávek. Odvolací soud nesouhlasí s tím, že nelze v insolvenčním řízení přihlásit pohledávku z části jako zajištěnou a zčásti jako nezajištěnou pokud věřitel dospěje k závěru, že zástava má nižší hodnotu, než celá zajištěná pohledávka. Je na místě zopakovat, že je zcela na vůli věřitele, jakým způsobem pohledávku přihlásí⁹“.

Stejný soud, ale jiný senát vydal rozhodnutí, kterým dělení pohledávek na část zajištěnou a část nezajištěnou nepřipouští. Vrchní soud v Praze v rozhodnutí ze dne 29.7.2015, sp. zn. 2 VSPH 405/2014-P4-9 (insolvenční řízení vedené pod sp.zn. KSHK 42 INS 295595/2013 uvedl „závěrem pak odvolací soud podotýká, že se v otázce (dodatečného) dělení (jediné) přihlášené pohledávky na část zajištěnou a část nezajištěnou tak, aby mohla být v rámci oddlužení plněním splátkového kalendáře uspokojena jak ze zpeněžení předmětu zajištění, tak v rámci splátek, s názorem odvolatelky (byť odůvodněným odkazem na názor jiného senátu zdejšího soudu) neztotožňuje; je-li totiž zajišťovacím instrumentem zajištěna celá přihlášená pohledávka, nelze ji toliko „procesním způsobem“ rozdělit (dodatečně) na část zajištěnou a nezajištěnou (a obejít tím pravidlo stanovené v ust. § 398 odst. 3 IZ, dle něhož se zajištění věřitelé uspokojí jen z výtěžku zpeněžení zajištění), neboť takový stav by neodpovídal hmotnému právu (na rozdíl např. od situace, kdy část pohledávky, jež byla postoupena jinému věřiteli, byla - na rozdíl od pohledávky postupitele - přihlášená

---

⁹Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14.10.2014 sp.zn. 76 ICm 1915/2013, 104 VSPH 126/2014, (KSLB 82 INS 16257/2012).

jako nezajištěná). Ust. § 167 odst. 3 IZ, jehož se odvolatelka dovolávala, nemůže na tomto závěru nic změnit, neboť ta část pohledávky, jež by se dle uvedeného ustanovení považovala za nezajištěnou, nemůže být (na rozdíl od uspokojení v konkursu) s ohledem na znění ust. 398 odst. 3 věty poslední před středníkem IZ uspokojena jinak, než způsobem tam stanoveným (tedy nikoli splátkovým kalendářem)¹⁰.

Je sice pravdou, že má zajištěný věřitel požadovat po dlužníkovi takové zajištění, které „pokryje“ celou pohledávku včetně příslušenství, ale na druhou stranu, mezi poskytnutím zajištění a insolvenčním řízením, ve kterém je rozhodováno o úpadku dlužníka, může mnohdy uplynout i několik let, což se může projevit právě na poskytnutém zajištění (hodnota zajištěné věci může klesnout v důsledku ekonomického propadu).

3.8.1 Návrh na povolení oddlužení

Aby bylo možné řešit dlužníkův úpadek oddlužením, musí být k insolvenčnímu soudu podán návrh na jeho povolení. Návrh na povolení oddlužení podává pouze dlužník. Věřiteli toto právo nepřísluší.

Návrh na povolení oddlužení je třeba spojit s návrhem na prohlášení úpadku. Domáhá-li se prohlášení úpadku na majetek dlužníka věřitel, musí dlužník návrh na povolení oddlužení podat nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy mu byl ze strany soudu doručen věřitelský návrh. Návrh na povolení oddlužení se podává na formuláři k tomu určeném prováděcím právním předpisem a musí být opatřen úředně ověřeným podpisem dlužníka. Každý návrh, i návrh na povolení oddlužení obsahuje podstatné náležitosti. Vedle obecných náležitostí uvedených v ustanovení § 42 odst. 4 občanského soudního řádu, musí návrh na povolení oddlužení obsahovat označení dlužníka a osob oprávněných za něj jednat, údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících pěti letech, údaje o příjmech dlužníka za poslední tři roky a navrhovaný způsob řešení oddlužení (zpeněžením majetkové podstaty nebo splátkovým kalendářem).

---

¹⁰Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.7.2015 sp.zn. KSHK 42 INS 295595/2013, 2 VSPH 405/2014-P4-9

Novela insolvenčního zákona provedená zákonem č. 64/2017 (s účinností od 1.7.2017) zavedla pravidlo, že návrh na povolení oddlužení musí být sepsán a za dlužníka podán (i) advokátem, notářem, soudním exekutorem, insolvenčním správcem (viz § 390a odst. 1 písm. a) InsZ), nebo (ii) akreditovanou osobou; akreditovanou osobou je právnická osoba, které byla rozhodnutím ministerstva udělena akreditace pro poskytování služeb v oblasti oddlužení podle tohoto zákona (viz § 390a odst. 1 písm. b) InsZ). K uvedené změně přistoupil zákonodárce ve snaze eliminovat trend neoprávněného poskytování právních služeb na nepřiměřeně vysokou odměnu. V České republice existují tzv. oddlužovací společnosti, které za „právní služby“ vybíraly od dlužníka nemalé finanční prostředky. Neměl-li dlužník požadovanou finanční hotovost, velice často tyto subjekty nabídly dlužníkovi nevýhodnou půjčku a tím navýšily jeho zadluženost. Taktéž je třeba zmínit, že návrh na povolení oddlužení sepsaný těmito subjekty v převážné míře obsahoval vady a dlužník tak nedocílil vydání rozhodnutí, kterým by soud jednak prohlásil na jeho majetek úpadek a jednak povolil řešit zjištěný úpadek oddlužením. Mnohdy se také stávalo, že uvedené subjekty od dlužníka vybraly finanční hotovost a návrh na povolení oddlužení dlužníkovi nesepsaly.

Zavedení povinnosti sepsání návrhu na povolení oddlužení osobou k tomu určenou zákonem, shledává autor práce jako pozitivní. V první řadě se sníží zatíženost insolvenčních soudů, neboť se soudy nebudou muset zabývat vadnými návrhy. Soudům odpadne povinnost poučovat dlužníka jakým způsobem má podaný návrh doplnit a opravit. Taktéž nebude docházet k ještě většímu finančnímu zatížení dlužníka, neboť osoby uvedené v ustanovení § 390a odst. 1 písm. a) InsZ mohou od dlužníka požadovat za sepsání a podání návrhu na povolení oddlužení částku v maximální výši 4.000 Kč (v případě společného oddlužení manželů částku ve výši 6.000,-Kč). Akreditovaným osobám odměna ze sepsání a podání návrhu na povolení oddlužení ze zákona nenáleží. K této problematice se vyjadřoval JUDr. Michal Žižlavský, advokát a insolvenční správce v rozhovoru *„přestanou-li se půjčky vracet, je to jako když zastavíte oběh krve v organismu“*, zveřejněném v Komorních listech č. 2/2016 na straně 6. JUDr. Žižlavský v citovaném rozhovoru uvedl: *„ministerstvo spravedlnosti se snaží řešit novelou problém takzvaných oddlužovacích společností. To jsou společnosti, které nabízejí dlužníkům „pomoc“ při sepisu insolvenčních návrhů. Jde o to, že tyto agentury sepisují návrhy a poskytují tím právní služby, aniž by k tomu byly oprávněny. Česká*

advokátní komora dlouhodobě upozorňuje na nezákonnost postupu těchto takzvaných vinklářů. Vydala k tomu i své oficiální stanovisko, na které odkazuje důvodová zpráva novely. Nezákonné aktivity oddlužovacích společností poškozují účastníky insolvenčních řízení finančně a zatěžují soudy stovkami vadných podání. Z tohoto pohledu chápu snahu ministerstva řešit problém. Metoda, kterou k tomu volí, ale není správná. Porušování práva je třeba postihovat, ne vytvářet novou právní úpravu, která bude opět porušována. Kromě tradičních právnických profesí mají nadále sepsovat insolvenční návrhy i neziskové organizace jako akreditované osoby. To naruší tržní prostředí. Dojde k nekoncepčnímu střetu placené a neplacené služby, neřeší se otázka rozdílné odpovědnosti a vytváří se základ pro střet zájmů. Vnímám sociální aspekt věci, ale poskytování bezplatných právních služeb má jiné řešení. Česká advokátní komora zabezpečuje systém bezplatného poskytování právních služeb nemajetným¹¹“. Autor práce si dovoluje nesouhlasit s JUDr. Žižlavským, že dojde k nekoncepčnímu střetu placené a neplacené služby. Primárním smyslem oddlužení je, aby dlužník, který se v důsledku špatné finanční situace dostal z tzv. dluhové pasti, se dále nezadlužoval. V nemalých případech tito dlužníci sotva ze svého příjmu pokryjí náklady na živobytí a splátky dluhů a nejsou tak schopni naspořit odměnu pro advokáta za jím poskytnuté právní služby. Zavedená právní úprava má tedy smysl a neodporuje podstatě insolvenčního práva tam, kde se dlužník dostal do dluhové pasti nezávisle na jeho vůli. Tím autor práce myslí, že u pracujícího dlužníka, který vedl po finanční stránce spořádaný život, došlo např. k dočasnému výpadku příjmu nebo nenadálé situaci, která byla pro dlužníka po finanční stránce nákladná. V takových případech je žádoucí, aby oddlužení bylo těmto dlužníkům zpřístupněno prostřednictvím bezplatné služby poskytované akreditovanými subjekty.

---

¹¹ Komorní listy č. 2/2016, str. 6, JUDr. Michal Žižlavský

K návrhu na povolení oddlužení je třeba přiložit:

- seznam majetku a seznam závazků, popřípadě prohlášení o změnách, ke kterým v mezidobí došlo v porovnání se seznamy, které v insolvenčním řízení již dříve přiložil,
- listiny prokazující údaje o příjmech dlužníka za poslední tři roky,
- písemný souhlas nezajištěného věřitele, který se na tom s dlužníkem dohodl, s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než 30 % jeho pohledávky. V písemném souhlasu věřitele musí být uvedena nižší hodnota plnění,
- seznam zaměstnanců (v případě, že je dlužník zaměstnavatelem),
- výpis z rejstříku trestů,
- listiny, na které se návrh odvolává, a které prokazují tvrzení dlužníka.

Návrh na povolení oddlužení musí sledovat poctivý záměr dlužníka. Co však zákonodárce považuje za poctivý záměr, není v současné právní úpravě nijak definováno. Insolvenční zákon v ustanovení § 395 odst. 3. InsZ ve znění účinném do 31.12.2013 demonstrativně vymezoval nepoctivý záměr. Nepoctivý záměr lze spatřovat v jednání dlužníka, nebo zákonného zástupce, jeho statutárního orgánu nebo člena jeho kolektivního statutárního orgánu jestliže (i) v posledních 5 letech probíhalo insolvenční řízení nebo jiné řízení řešící úpadek takové osoby, a to v závislosti na výsledku takového řízení, nebo (ii) podle výpisu z rejstříku trestů v posledních 5 letech před zahájením insolvenčního řízení proběhlo trestní řízení, které skončilo pravomocným odsouzením pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy, to neplatí, lze-li na základě dlužníkem prokázaných skutečností usuzovat na to, že se o nepoctivý záměr nejedná.

Judikatura taktéž dovodila, že *nepoctivý záměr dlužníka lze spatřovat v jednání, kdy krátce před podáním insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení uzavře smlouvu o převodu nemovitostí a kupní cenu nepoužije k poměrné*

úhradě všech svých (nezajištěných) závazků, ale uspokojí pouze věřitele, které lze považovat za osoby jemu blízké¹².

Insolvenční zákon ve znění účinném od 1.1.2014 již neobsahuje ustanovení o nepoctivém záměru. Odstranění pojmu nepoctivého záměru z ustanovení § 395 je zcela logické, neboť se jednalo pouze o demonstrativní výčet a posuzování nepoctivého záměru vždy náleželo na rozhodnutí a posouzení insolvenčního soudu.

Mezi další předpoklady pro schválení oddlužení se řadí i podmínka minimálního uspokojení nezajištěných věřitelů. Dlužník musí být po dobu trvání oddlužení schopen splatit svým nezajištěným věřitelům alespoň 30 % jejich přihlášených pohledávek. Očekává se, že dlužník bude minimálně po dobu 5 let zaměstnán a bude mít k dispozici dostatečný příjem, který jednak pokryje jeho náklady na živobytí a jednak poslouží k uspokojení přihlášených nezajištěných věřitelů. Jak judikatura, tak i zákon připouští nahrazení příjmu dlužníka darem nebo peněžními dávkami, které poskytne dlužníkovi třetí osoba. Autor práce se domnívá, že nahrazení příjmu dlužníka darem nebo peněžními dávkami není zcela šťastné řešení. V praxi se stává, že dlužník předloží k návrhu na povolení oddlužení smlouvu o peněžních dávkách, nebo prohlášení třetí osoby, že po dobu pěti let poskytne dlužníkovi dar, soud toto vezme v úvahu, povolí dlužníkovi řešit úpadek oddlužením a následně třetí osoby, které se zavázaly k peněžnímu plnění, toto plnění do insolvenčního řízení neposkytnou. Následují urgencye ze strany insolvenčního správce, který o neplnění podmínek oddlužení informuje insolvenční soud, který vyzve dlužníka, aby si v přiměřené lhůtě, kterou mu za tím účelem stanoví, zajistil náhradní příjem a zároveň ho poučí o možnosti zrušení oddlužení a řešení úpadku konkurzem. Ve většině případů dlužník na výzvy insolvenčního správce a soudu nereflektuje a i přes opakované urgencye nezjedná nápravu. Věřitelům se tak vzdaluje možnost alespoň částečného uspokojení pohledávek, neboť dlužník ve většině případů nemá žádný majetek, který by mohl být zahrnut do majetkové podstaty a zpeněžen v následném konkurzu. Dle názoru autora tato situace zcela popírá smysl insolvenčního práva.

---

¹² K tomu usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17.5.2010, sp. zn. KSBR 37 INS 680/2010, 2 VSOL 135/2010-A-19

Nepodá-li dlužník návrh na povolení oddlužení spolu s insolvenčním návrhem nebo ve lhůtě stanovené v ustanovení § 390 InsZ, insolvenční soud návrh na povolení oddlužení odmítne pro opožděnost. Nedodržení lhůty by mělo pro dlužníka fatální následek, neboť by byl jeho úpadek konkurzem.

3.8.2 Projednání návrhu na povolení oddlužení

Insolvenční soud posuzuje, zda podaný návrh na povolení oddlužení je po obsahové stránce v pořádku, jsou k němu připojeny zákonem vyžadované přílohy a vyplývá z něj, čeho se dlužník domáhá. V případě, že podaný návrh trpí vadami, insolvenční soud vyzve dlužníka, aby návrh opravil a doplnil o chybějící skutečnosti a důkazy. Je-li podaný návrh na povolení oddlužení po obsahové stránce v pořádku, insolvenční soud jej projedná a rozhodne o úpadku dlužníka a způsobu jeho řešení.

Insolvenční soud tak může v rámci své rozhodovací činnosti návrh na povolení oddlužení zamítnout, odmítnout nebo schválit.

Důvody k zamítnutí návrhu na povolení oddlužení jsou ze zákona tyto:

- návrhem na povolení oddlužení je sledován nepoctivý záměr dlužníka,
- hodnota plnění pro nezajištěné věřitele je nižší než 30% jejich pohledávek,
- z dosavadních výsledků řízení vyplývá lehkomyšlný a nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení.

Rozhodnutí o zamítnutí návrhu na povolení oddlužení se doručuje dlužníkovi, osobě, která návrh podala, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru. Proti rozhodnutí o zamítnutí je přípustný opravný prostředek. Odvolání proti takovému rozhodnutí může podat pouze osoba, která návrh podala.

Neshledá-li soud důvody pro odmítnutí či zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, vydá rozhodnutí, kterým dlužníkovi povolí řešit úpadek oddlužením. Rozhodnutí o povolení oddlužení se doručuje dlužníkovi, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru. Proti takovému rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

Poté, co soud povolí řešit dlužníkův úpadek oddlužením, je na insolvenčním správci, aby sestavil zprávu pro oddlužení spolu s návrhem na řešení oddlužení. Dále připraví insolvenční správce zprávu o přezkumu. Tyto listiny doručí soudu a ten je následně zveřejní v insolvenčním rejstříku. Od zveřejnění zpráv v insolvenčním rejstříku běží věřitelům lhůty pro uplatnění jejich procesních práv. Zejména se jedná o právo podat proti zprávě o přezkumu a zprávě pro oddlužení námitky. Zákon taktéž přiznává právo věřitelům podat k soudu návrh na svolání schůze věřitelů, na které by se mělo projednávat, jakým způsobem bude dlužníkovu oddlužení řešeno.

Shora uvedený postup je účinný od 1.7.2017. Do té doby schůzi věřitelů a přezkumné jednání svolával insolvenční soud v rozhodnutí o povolení oddlužení. Provedená změna je dle názoru autora práce krokem zpět. Domnívá se, že zavedením tzv. požadavku na „ostražitost“ věřitele dochází k jejich poškozování. Po provedené novele musí věřitelé více sledovat insolvenční rejstřík a vynaložit vyšší úsilí k tomu, aby byly jejich pohledávky alespoň částečně uspokojeny.

Novelizované znění ustanovení § 399 InsZ říká „*k projednání způsobu oddlužení a hlasování o jeho přijetí dochází na schůzi věřitelů svolané za tím účelem na návrh nadpoloviční většiny věřitelů, jejich pohledávky počítané podle výše činí zároveň nadpoloviční většinu nezajištěných přihlášených pohledávek, do 7 dnů od zveřejnění zprávy o přezkumu a zprávy pro oddlužení v insolvenčním rejstříku nebo za podmínek stanovených tímto zákonem mimo schůzi věřitelů*“. Ministerstvo spravedlnosti tak nutí věřitele pravidelně sledovat insolvenční rejstřík a vyvíjet procesní aktivitu k tomu, aby případně mohli ovlivnit způsob řešení oddlužení. Chtějí-li si věřitelé vyhradit právo rozhodnout o způsobu řešení oddlužení, musí k soudu podat návrh na svolání schůze věřitelů. Zákon stanoví jasné podmínky. Musí být dodržena zákonná lhůta pro podání návrhu a návrh musí být podán příslušným počtem věřitelů. Jakou formu má mít podaný návrh, to už zákon neuvádí. V praxi bude novelizované ustanovení představovat problém a autor si dovoluje vyslovit premisu, že mnoho věřitelů upustí od aktivní účasti a „spokojí se“ s tím, jak o oddlužení bude rozhodnuto soudem.

A co autora práce k takovému závěru vede? Jednak to, že většina věřitelů o nové povinnosti neví. Pokud věřitelé zaregistrují novou, pro ně ze zákona vyplývající

povinnost, vyvstává další problém, a to sehnat potřebný počet věřitelů, jejichž pohledávky v součtu dosáhnou požadovaného kvora. Bude-li chtít věřitel rozhodnout o způsobu řešení oddlužení, nezbude mu nic jiného, než nějakým způsobem zkontaktovat ostatní věřitele a přimět je, aby s ním podali společný návrh na svolání schůze věřitelů a na schůzi hlasovali o způsobu oddlužení.

Zda má provedená změna ulehčit soudům nebo zvýhodnit dlužníky, bude jasné až po uplynutí dostatečně dlouhé doby potřebné k vyhodnocení statistických údajů. Autor má však takový názor, že provedenou změnou dochází k diskriminaci věřitelů a zvýhodnění dlužníků. K tomuto tvrzení uveďme modelový příklad „dlužník vlastní majetek“, který by při jeho zpeněžení pokryl převážnou část pohledávek všech přihlášených věřitelů, nenavrhne soudu řešit jeho oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, ale bude navrhopat splátkový kalendář (po dobu 5 let uhradí věřitelům 30%). Věřitelé nepodají k soudu návrh na svolání schůze věřitelů, ať už z důvodu, že o povinnosti neví nebo se jim nepodařilo sehnat potřebné kvorum. Soud návrhu dlužníka vyhoví a umožní mu řešit jeho oddlužení formou splátkového kalendáře. Dlužník si bude po dobu pěti let splácet svých 30% a po skončení oddlužení bude osvobozen od placení zbytku dluhů. A co věřitel? Ten dostane minimální částku a na zbytek nebude mít nárok.

3.8.3 Rozhodnutí o schválení oddlužení

O schválení oddlužení rozhoduje soud. Insolvenční soud oddlužení buď schválí, nebo neschválí. Důvody pro neschválení jsou vymezeny v ustanovení § 405 InsZ. V případě, že soud oddlužení schválí, vydá usnesení, ve kterém uvede, jakým způsobem bude oddlužení řešeno.

Ustanovení § 406 InsZ obsahuje náležitosti rozhodnutí o schválení oddlužení. Rozhodnutí musí obsahovat výrok, že soud schvaluje oddlužení a jakým způsobem bude oddlužení řešeno. V případě schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty obsahuje rozhodnutí tyto údaje:

- výrok, že soud schvaluje oddlužení zpeněžením majetkové podstaty,

- informace o tom, kdo je insolvenčním správcem,
- označení majetku, který podle stavu ke dni vydání rozhodnutí náleží do majetkové podstaty, včetně majetku, který se stane součástí majetkové podstaty podle § 412 odst. 1 písm. b) InsZ, pokud jde o majetek, který dlužník neuvedl v seznamu majetku, ač tuto povinnost měl a hodnoty získané z neúčinného právního jednání,
- označení nezajištěných věřitelů, kteří souhlasili s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší hodnotou plnění, na které se tito věřitelé s dlužníkem dohodli.

Bude-li oddlužení řešeno formou splátkového kalendáře, budou v rozhodnutí uvedeny tyto údaje:

- výrok o tom, že soud schvaluje oddlužení plněním splátkového kalendáře,
- uložení povinnosti dlužníku, aby po dobu pěti let platil nezajištěným věřitelům prostřednictvím insolvenčního správce vždy k určitému dni v měsíci částku stanovenou podle § 398 z příjmů, které získá po schválení oddlužení, a to podle poměru jejich pohledávek určeného ve zprávě pro oddlužení. Současně stanovení termínu úhrady první splátky, a to tak, aby byla uhrazena nejpozději do konce měsíce následujícího po měsíci, v němž nastanou účinky schválení oddlužení,
- označení příjmu dlužníka, ze kterých by dlužník podle stavu ke dni vydání rozhodnutí, měl uhradit první splátku,
- označení nezajištěných věřitelů, kteří souhlasili s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší hodnotou plnění, na které se tito věřitelé s dlužníkem dohodli,
- příkaz plátcí mzdy dlužníka, nebo plátcí jiného příjmu dlužníka postižitelného výkonem rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného (dále jen „plátce mzdy dlužníka“), aby po doručení rozhodnutí o schválení oddlužení prováděl ze mzdy nebo jiného příjmu dlužníka stanovené srážky a nevyplácel sražené částky dlužníku.

Usnesení o schválení oddlužení rovněž obsahuje vymezení povinností insolvenčního správce. Ten je povinen vykonávat po dobu trvání oddlužení plněním splátkového kalendáře nad dlužníkem dohled a podávat pravidelné zprávy o své činnosti a průběhu oddlužení.

3.8.4 Způsoby řešení oddlužení

Insolvenční zákon připouští dva, resp. tři způsoby řešení úpadku. Prvním způsobem je tzv. zpeněžení majetkové podstaty dlužníka. Druhým způsobem řešení oddlužení, je plnění prostřednictvím splátkového kalendáře. I co do způsobů řešení oddlužení přinesla novela insolvenčního zákona provedená zákonem č. 64/2017 novinku. Nově je dlužníkovi umožněno zkombinovat zpeněžení majetkové podstaty spolu se splátkovým kalendářem.

3.8.4.1 Zpeněžení majetkové podstaty

Zpeněžení majetkové podstaty se provádí formou jednorázového vyrovnání pohledávek ze zdrojů stávajících aktiv dlužníka¹³. Pohledávky věřitelů budou uspokojovány z výtěžku zpeněžení majetkové podstaty.

V případě zpeněžení majetkové podstaty dlužníka se vychází z ustanovení InsZ upravující zpeněžení majetkové podstaty v konkurzu. Co vše tvoří majetkovou podstatu, bylo popsáno v části věnující se konkurzu. Z uvedeného důvodu je na danou část diplomové práce odkázáno. Pouze s doplněním, že do majetkové podstaty patří (i) majetek, který měl dlužník v době schválení oddlužení, (ii) majetek, který dlužník v seznamu majetku zamlčel, a (iii) majetek, který se do ní dostane na základě odpůří žaloby podané insolvenčním správcem. V konkurzu má k tomuto majetku dispoziční oprávnění insolvenční správce. Naproti tomu v oddlužení náleží dispoziční oprávnění dlužníkovi. Dané vyplývá z ustanovení § 408 odst. 2 InsZ „*dispoziční oprávnění k majetku, který dlužník získá poté, co nastanou účinky schválení oddlužení, má od právní moci rozhodnutí o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty dlužník*“.

---

¹³ Hásová a kol. Insolvenční zákon, 2.vydání, rok 2014, nakladatelství C.H.Beck, str. 1281-1305

Stejně jako v případě konkurzu, dochází schválením oddlužení zpeněžením majetkové podstaty k zániku společného jmění manželů. V rámci insolvenčního řízení je třeba zaniklé společné jmění manželů vypořádat. Při vypořádání společného jmění manželů se vychází z právní úpravy obsažené v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Majetková podstata, která má být v rámci oddlužení zpeněžována, musí být podrobně popsána ve výrokové části usnesení, kterým soud schválil oddlužení zpeněžením majetkové podstaty.

Zpeněžení provádí insolvenční správce, jemuž náleží dispoziční oprávnění k majetkové podstatě. Za zpeněžení se považuje převedení majetku dlužníka na peníze. Majetkovou podstatu lze zpeněžit veřejnou dražbou, prodejem věcí podle ustanovení o.s.ř. o výkonu rozhodnutí nebo prodejem mimo dražbu.

Způsob zpeněžení majetkové podstaty volí insolvenční správce po předchozím odsouhlasení věřitelského výboru. Je-li prodávána majetková podstata ve veřejné dražbě, uzavírá insolvenční správce s dražitelem smlouvu, kterou musí odsouhlasit věřitelský výbor. Při veřejné dražbě je postupováno podle zákona č. 26/2000 Sb. o veřejných dražbách. Prodává-li insolvenční správce majetek mimo dražbu vyžaduje se k realizaci zpeněžení i předchozí souhlas insolvenčního soudu. Souhlas věřitelského výboru ani insolvenčního soudu nepotřebuje insolvenční správce v případě zpeněžení majetku, který podléhá rychlé zkáze nebo hrozí jeho zničení.

O průběhu zpeněžení podává insolvenční správce věřitelskému výboru a soudu průběžné zprávy, ve kterých informuje soud, jaký majetek byl zpeněžen, a za jakou částku. Při postupném zpeněžování majetkové podstaty může insolvenční správce navrhnout soudu, aby povolil částečný rozvrh. Insolvenční správce v návrhu uvede, v jaké výši mají být přihlášené pohledávky uspokojeny. K návrhu je třeba přiložit souhlas věřitelského výboru.

V závěru zpeněžení majetkové podstaty insolvenční správce předloží insolvenčnímu soudu konečnou zprávu, která obsahuje popis činnosti insolvenčního

správce, přehled pohledávek za majetkovou podstatu a pohledávek jím na roveň postaveným, přehled pohledávek, které insolvenční správce v průběhu řízení uspokojil a které zbývá uspokojit. Konečná zpráva obsahuje i přehled výdajů, které byly vynaloženy v souvislosti se správou a zpeněžením majetkové podstaty, jakož i výsledek zpeněžení majetkové podstaty. Insolvenční soud konečnou zprávu přezkoumá a zveřejní v insolvenčním rejstříku. Insolvenční zákon připouští napadnout konečnou zprávu námitkami. Nejsou-li proti konečné zprávě vzneseni námitky, insolvenční soud konečnou zprávu (i) schválí, (ii) nařídí její doplnění nebo změnu, anebo (iii) konečnou zprávu odmítne.

Dalším krokem směřujícím ke skončení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty je vyhotovení návrhu rozvrhového usnesení. Návrh předkládá insolvenční správce soudu po právní moci usnesení o schválení konečné zprávy. Návrh obsahuje údaje o tom, v jaké výši má být ta která pohledávka uspokojena. Insolvenční soud návrh přezkoumá a vydá rozvrhové usnesení. Po právní moci rozvrhového usnesení vyplatí insolvenční správce věřitelům výtěžek zpeněžení. Tím je oddlužení zpeněžením majetkové podstaty splněno.

3.8.4.2 Oddlužení plnění splátkovým kalendářem

Podstata oddlužení plněním splátkového kalendáře spočívá v tom, že dlužník po dobu pěti let splácí svým přihlášeným nezajištěným věřitelům své závazky. Minimální míra uspokojení přihlášených nezajištěných věřitelů je 30%. Není však vyloučeno, aby nezajištění věřitelé byli uspokojeni v daleko vyšší míře. Lze očekávat i stoprocentní uspokojení. V jaké výši budou nezajištění věřitelé uspokojeni, záleží na příjmech dlužníka.

Po dobu trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře je dlužník vázán řadou povinností, které jsou taxativně vyjmenovány v ustanovení § 412 InsZ. Jednou z důležitých povinností dlužníka je, aby po dobu oddlužení vykonával přiměřenou výdělečnou činnost. Dlužník musí dosáhnout takového příjmu, který postačí k úhradě potřebné výše pohledávek. Stane-li se, že dlužník v průběhu oddlužení o zaměstnání přijde, je jeho povinností si najít zaměstnání nové, případně v nouzi

přijmout i méně kvalifikovanou práci, kterou je schopen vykonávat. Mnohdy nebude mít několikaměsíční výpadek v příjmech dlužníka vliv na další trvání oddlužení. Půjdeli však o stav dlouhodobý, povede to ke zrušení schváleného oddlužení a prohlášení konkurzu na majetek dlužníka.

Mezi další povinnosti dlužníka patří předkládat soudu a insolvenčnímu správci vždy k 15. lednu a 15. červenci kalendářního roku přehled svých příjmů za uplynulých 6 měsíců. Za účelem ověření dlužníkem předložených údajů si může insolvenční soud a správce vyžádat k nahlédnutí daňová priznání dlužníka.

Po dobu trvání oddlužení plněním splátkového kalendáře nesmí dlužník bezdůvodně odmítnout dar či dědictví a mimořádný příjem je povinen použít na mimořádné splátky.

Za zmínku stojí i další povinnost, a to povinnost dlužníka nepřijímat na sebe nové závazky, které by nemohl v době jejich splatnosti uhradit.

3.8.4.3 Oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty nebo její části

Insolvenční zákon v ustanovení § 398 odst. 1 zavádí tzv. třetí způsob řešení oddlužení, a to kombinaci oddlužení plněním splátkového kalendáře spolu se zpeněžením majetkové podstaty či její části. Může se zdát, že se jedná o nový způsob řešení oddlužení, ale není tomu tak. Možnost řešit oddlužení kombinací obou způsobů již v minulosti dovodila judikatura insolvenčních soudů. Lze tak odkázat na usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.11.2012, sp. zn. KSHK 45 INS 22049/2011, VSPH 1533/2012-B-23 nebo na usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21.1.2009, sp. zn. KSBR 24 INS 4176/2008-B.

Soudy judikovaly, že *„i když zákon předpokládá, že oddlužení bude probíhat zásadně jednou ze dvou dlužníkem nabízených forem, nepřekáží účelu, který je touto úpravou sledován, aby v situaci, kdy s tím dlužník výslovně souhlasí a sám takový způsob řešení svého úpadku nabízí, byly v mezích rozhodnutí o způsobu oddlužení*

kombinovány obě formy oddlužení. Je tedy plně možné, aby tam, kde ta z forem oddlužení, kterou dlužník nabízí jako základní (typově oddlužením plněním splátkového kalendáře), bez dalšího neumožňuje splnění požadavku kladeného na minimální zákonnou (nebo s věřiteli smluvenou) míru uspokojení dlužníkůvých věřitelů, dlužník nabídl věřitelům, že je uspokojí i z té části svého majetku, jež by při schválení oddlužení jen jednou z předjímaných forem oddlužení jinak zůstala v jeho dispozici. Ve výjimečných případech je možné i to, že obě formy oddlužení budou zkombinovány tak, že rozhodnutím o schválení oddlužení budou postiženy jak příjmy dlužníka v následujících pěti letech (oddlužením plněním splátkového kalendáře), tak majetek náležící dlužníku v době schválení oddlužení (oddlužení zpeněžením majetkové podstaty). Podstatné je, že i tak půjde o řešení, jež dlužníku nabídne možnost vybřednout při zachování práv věřitelů z úpadkové situace lépe než při prohlášení konkurzu na jeho majetek“¹⁴.

Je dobře, že byla do insolvenčního zákona implementována citovaná judikatura. Daná změna bude mít dle názoru autora práce pozitivní vliv na řešení úpadku oddlužení a oddlužení zpřístupní širšímu okruhu dlužníků. Bude třeba ohlídat, aby majetek, který nabízí dlužník ke zpeněžení, byl z reálného hlediska zpeněžitelný.

3.8.5 Rozhodnutí o zrušení oddlužení

Oddlužení, jako jeden ze způsobů sanačního řešení úpadku je založeno na principu „splň stanovené podmínky a po uplynutí zákonné lhůty můžeš začít s čistým štítem“. Ne každé insolvenční řízení, jímž je řešen úpadek dlužníka oddlužením, skončí vydáním rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení zbytku dluhů dle ustanovení § 414 InsZ. V průběhu řízení posuzuje insolvenční soud na základě průběžných zpráv podávaných insolvenčním správcem, chování dlužníka a zejména to, zda plní stanovené povinnosti. Insolvenční zákon dává soudu možnost kdykoliv v průběhu oddlužení vydat rozhodnutí, kterým schválené oddlužení zruší a rozhodne o řešení úpadku konkurzem. Možnost zrušení oddlužení má motivovat dlužníky, aby po stanovenou dobu řádně plnili podmínky oddlužení a jednali poctivě.

---

¹⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.11.2012, sp. zn. KSHK 45 INS 22049/2011, VSPH 1533/2012-B-23

Důvodem pro zrušení schváleného oddlužení je:

- neplnění podstatných povinností dlužníka podle schváleného způsobu oddlužení,
- nemožnost splatit podstatnou část pohledávek dle splátkového kalendáře,
- dlužníkovi vznikl po schválení oddlužení nový peněžitý závazek po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti,
- návrh dlužníka.

Neplní-li dlužník podstatné povinnosti schváleného oddlužení, může soud oddlužení zrušit. Co však zákon považuje za podstatné povinnosti, mající vliv na zrušení oddlužení, není v insolvenčním zákoně nikde definováno. Je tedy na úvaze soudu, zda to které nesplnění povinnosti bude považovat za podstatné či nikoliv. S ohledem na judikaturu lze uzavřít, že za podstatné povinnosti lze mj. považovat následující jednání: (i) dlužník nepoužil mimořádný příjem na úhradu svých dluhů, (ii) dlužník nekomunikuje s insolvenčním správcem, (iii) dlužník zatajil příjem a majetek.

O mnoho snazší a pro dlužníka jasný důvod pro zrušení oddlužení je neplnění podstatné části splátkového kalendáře. Judikatura se ustálila na vymezení pojmu „podstatné části splátkového kalendáře“, jakož se ustálila i v otázce rozhodování o zrušení oddlužení za situace, kdy u dlužníka dojde k výpadku příjmu. Například v rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp.zn. KSHK 45 INS 8999/2009, VSPH 535/2010-B-34 uzavřel vrchní soud, že *„důvodem pro zrušení oddlužení dle § 418 odst. 1 písm. b) InsZ nemůže být bez dalšího momentální zhoršení příjmové situace dlužníka, jež mu v daném okamžiku neumožňuje poskytovat věřitelům pojatým do splátkového kalendáře plnění v rozsahu potřebném pro jeho celkové řádné plnění. Aby bylo možno uzavřít, že úspěšné završení oddlužení objektivně vzato nelze předpokládat, musí jít o situaci, kdy je zcela zřejmé, že dlužník v časovém prostoru splátkového kalendáře nebude schopen či ochoten současný nepříznivý vývoj procesu oddlužení zvrátit, anebo kdy se mu ani v rozumném časovém horizontu nepodařilo dosáhnout potřebných lepších výdělků či dalších příjmů, jež předpokládal, a není reálná naděje na změnu.“*

Jak zákon, tak i současná judikatura jsou k dlužníkovi v oddlužení v jistých případech benevolentní. Benevolence má smysl u dlužníků, kteří oddlužením sledují

pocitivý záměr a mají snahu změnit svůj život k lepšímu. Je tedy dobře, že ne každý výpadek v příjmech dlužníka by měl za následek zrušení oddlužení a řešení dlužníkového úpadku konkurzem. Je na soudcích, aby každý případ posuzovali jednotlivě a k dlužníkům a jejich životní situaci přistupovali individuálně. Je rozdíl mezi dlužníkem, který přestal plnit oddlužení z důvodů, které nemůže ovlivnit (ztráta zaměstnání, nemoc) a dlužníkem, který oddlužením sleduje nepocitivý záměr.

Třetím důvodem ke zrušení oddlužení je vznik nových závazků, které dlužník neplní. Podá-li dlužník návrh na schválení oddlužení, předpokládá se, že se poučil ze svých předchozích chyb týkajících se ekonomického rozhodování, chyby chce odčinit a začít „s novým štítem“. Ne však každý dlužník je při podávání insolvenčního návrhu motivován stejným úmyslem. V praxi se stává, že si dlužník po dobu trvání oddlužení opětovně „napůjčuje“ finanční hotovost, kterou nesplácí. V takovém případě je zcela namístě, aby schválené oddlužení bylo zrušeno a úpadek dlužníka byl řešen konkurzem. Řešení úpadku konkurzem, je pro dlužníka z pohledu insolvenčního zákona sankcí, avšak v životě dlužníka to nic neznamená. Konkurs tak pro dlužníka není sankcí. Je k zamyšlení, zda do insolvenčního zákona neimplementovat sankční ustanovení, která by měla skutečný sankční charakter. O navrhovaných opatřeních bude pojednáno v samostatné kapitole.

3.8.6 Splnění oddlužení a osvobození od placení pohledávek

Splněním všech podmínek a provedením veškerých úkonů, které je třeba v rámci realizace oddlužení provést, je insolvenční řízení skončeno. Splnění schváleného způsobu oddlužení musí být ze zákona ještě deklarováno. Soud vydává rozhodnutí, kterým vezme splnění oddlužení na vědomí. Právní mocí rozhodnutí insolvenční řízení končí. S rozhodnutím, kterým soud deklaruje splnění oddlužení, není ex lege spojeno dlužníky očekávané osvobození od placení pohledávek (§ 414 InsZ). K vydání usnesení o osvobození od placení pohledávek je třeba aktivní účasti dlužníka. Na základě dlužníkem podaného návrhu, vydá soud usnesení, jímž dlužníka osvobodí od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. Lhůta pro podání návrhu na osvobození od placení pohledávek není nijak stanovena. Je však v zájmu dlužníka, aby s podáním návrhu neotálel, neboť pravomocným skončením

insolvenčního řízení jsou věřitelé opět oprávněni domáhat se úhrady svých pohledávek (v rozsahu, v jakém nebyly v oddlužení uspokojeny) v exekučním řízení.

Podmínky pro přiznání oddlužení se liší podle způsobu, jakým bylo oddlužení realizováno. V případě zpeněžení majetkové podstaty neposuzuje soud míru uspokojení přihlášených věřitelů (neuplatní se minimální míra uspokojení 30%), neboť to v jaké výši jsou přihlášení věřitelé uspokojeni, závisí na výtěžku zpeněžení majetkové podstaty. Naproti tomu v případě oddlužení plněním splátkového kalendáře hraje míra uspokojení přihlášených věřitelů významnou roli. Jak již bylo v této práci uvedeno, při oddlužení plněním splátkového kalendáře je nutné, aby dlužník uhradil přihlášeným nezajištěným věřitelům alespoň 30% jejich pohledávek v časovém horizontu pěti let. Pokud se dlužníkovi nepodaří uhradit věřitelům potřebných 30%, bude soud zkoumat příčinu nastalé situace. Zjistí-li soud, že k nesplnění uvedeného požadavku došlo z objektivních důvodů, které nemohl dlužník ovlivnit (např. nemoc) a v rámci oddlužení splnil dlužník ostatní povinnosti a věřitelům se i přesto dostalo vyššího plnění, než jaké by získali v rámci konkurzu, přizná dlužníkovi osvobození od placení pohledávek.

A co je důsledkem vydání rozhodnutí o přiznání osvobození od placení pohledávek? Neupokojené pohledávky nebo jejich části se stávají naturální obligací. To znamená, že pohledávky sice nezanikají, ale jsou z pohledu věřitele nevymahatelné. Osvobození od placení pohledávek se vztahuje jednak na pohledávky, které byly věřiteli přihlášeny do insolvenčního řízení a jednak na pohledávky, které do tohoto řízení přihlášeny nebyly, ačkoli přihlášeny být mohly.

Jiná situace je v případě věřitelů, jejichž pohledávky byly a stále jsou zajištěny zajišťovacím právem. Zajištěnému věřiteli, který do insolvenčního řízení přihlásil svou zajištěnou pohledávku a práva ze zajištění v rámci insolvenčního řízení nerealizoval, zůstávají zajišťovací práva zachována. Zajištěný věřitel se může kdykoliv po skončení oddlužení a vydání rozhodnutí o osvobození od placení pohledávek, domáhat uspokojení ze zajištění. Je však limitován promlčecí dobou stanovenou zákonem (např. občanským zákoníkem).

Osvobození od placení pohledávek se nevztahuje na peněžité tresty a jiné sankce uložené v trestním řízení, jakož i na pohledávky na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti.

Přiznané osvobození od placení pohledávek může být dlužníkovi odejmuto. Důvodem pro odejmutí osvobození placení pohledávek je opět nepoctivé jednání dlužníka. Pokud do třech let od pravomocného přiznání osvobození vyjde najevo, že dlužník docílil schválení oddlužení nebo přiznání osvobození podvodným jednáním, anebo dlužník poskytl některému z věřitelů zvláštní výhody, odejme soud dlužníkovi osvobození od placení pohledávek.

V českém insolvenčním právu se osvobození od placení pohledávek přiznává na základě návrhu dlužníka. Jinak je tomu v zahraničí. Jak na Slovensku, tak i v Německu je dlužníkovi přiznáno osvobození od placení pohledávek automaticky po splnění veškerých podmínek oddlužení a dluhy se dlužníkovi v neuhrazené části promíjí¹⁵.

3.9 Zneužívání institutu oddlužení

Tak jako každé právo, i oddlužení může být dlužníky zneužíváno. Zneužívání institutu oddlužení je spojeno s uvolněním podmínek pro poskytování nebankovních půjček (dle právní terminologie nového občanského zákoníku „zápůjček“). Než danou myšlenku autor v práci rozvede, je namístě uvést několik statistických údajů, jako je např. počet zahájených insolvenčních řízení.

Insolvenční zákon byl do právního řádu České republiky zaveden v roce 2008, a krátce po jeho účinnosti byl již dlužníky hojně využíván. V roce 2008 bylo zahájeno 5 354 řízení. V následujících letech počet podaných návrhů postupně rostl. Nejvyššího počtu podaných návrhů bylo dosaženo v roce 2013, kdy návrh na prohlášení úpadku podalo celkem 36 909 dlužníků¹⁶. Následně docházelo k postupnému snižování počtu

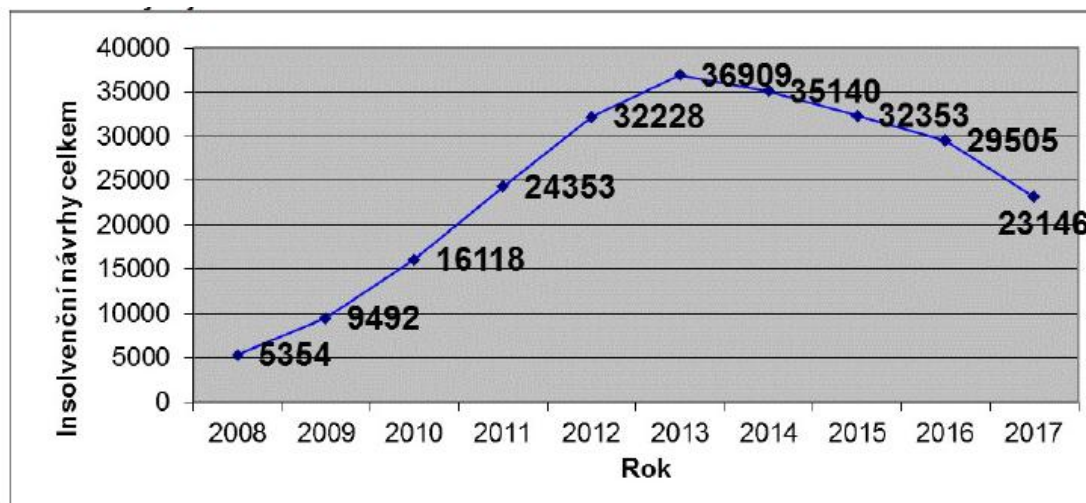
---

¹⁵ Zákon č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 171 odst. 2

¹⁶ Tisková informace, vývoj insolvencí v České republice v roce 2017, Creditreform, s.r.o., https://www.creditreform.cz/fileadmin/user_upload/CR-

zahájených insolvenčních řízení. Jaký byl stav v jednotlivých letech, zachycuje níže uvedený graf č. 1 „vývoj insolvenčních návrhů v období roku 2008 – 2017“.

Graf č. 1 : vývoj insolvenčních návrhů v období roku 2008 - 2017

Zdroj: Insolvenční rejstřík, Creditreform

K nejvyššímu poklesu podaných insolvenčních návrhů došlo v období roku 2016/2017, kdy se počet zahájených řízení snížil o 21,6%. Co bylo důvodem tohoto poklesu, není z tiskové zprávy zřejmé. Lze například usuzovat na zlepšení ekonomické situace dlužníků v důsledku růstu ekonomiky.

Podíváme-li se na statistická data podle okruhu dlužníků, zjistíme, že počet návrhů podaných právníckými osobami (podnikateli), činí v celkovém objemu „zanedbatelnou“ část. U právníckých osob – podnikatelů se počet zahájených insolvenčních řízení pohybuje v řádech stovek, naproti tomu u dlužníků fyzických osob nepodnikajících, je stav mnohonásobně vyšší. Tabulka č. 1 „přehled zahájených řízení podle okruhu dlužníků“ zachycuje statistické údaje sestavené společností Creditreform s.r.o. za období let 2015 – 2017.

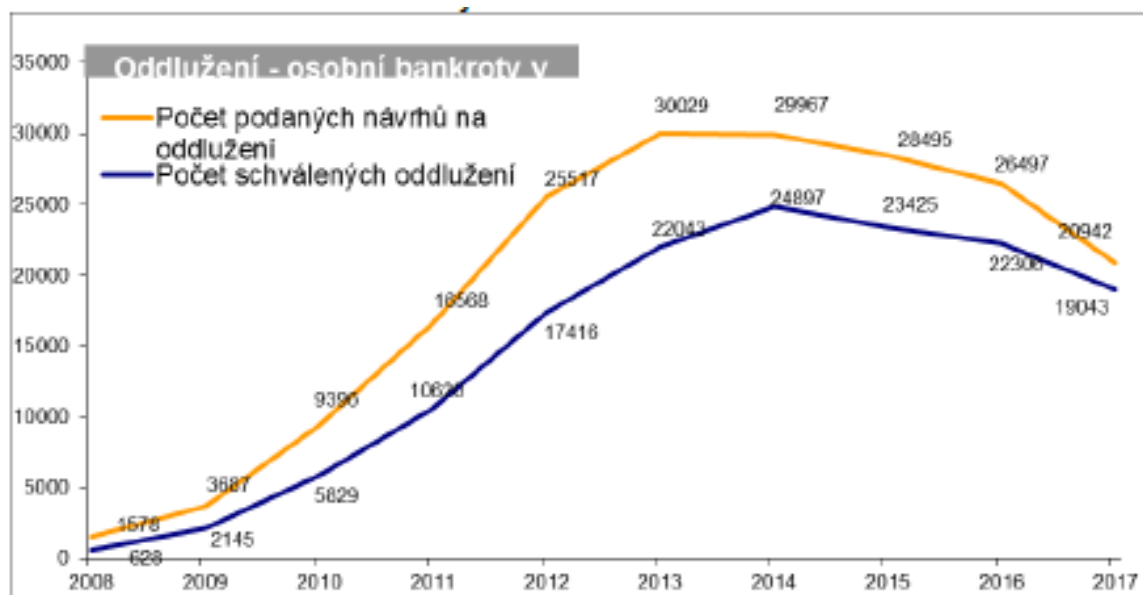
Tabulka č. 1: přehled zahájených řízení podle okruhu dlužníků

Měsíc	2015			2016			2017		
	Celkem	Firmy	Fyzické osoby vč. nepodnikajících živnostníků	Celkem	Firmy	Fyzické osoby vč. nepodnikajících živnostníků	Celkem	Firmy	Fyzické osoby vč. nepodnikajících živnostníků
1	2353	264	2095	2119	219	1900	1989	160	1829
2	2831	261	2570	2707	225	2482	2214	179	2035
3	3282	332	2950	2680	226	2454	2685	175	2510
4	2918	280	2644	2708	208	2498	2110	175	1935
5	2679	244	2435	2827	225	2602	2354	179	2175
6	3025	272	2753	2575	193	2382	3494	273	3221
7	2606	250	2356	2114	169	1945	646	100	546
8	2234	218	2016	2431	199	2232	1194	110	1084
9	2445	190	2255	2314	214	2100	1322	94	1228
10	2741	250	2491	2259	184	2075	1721	152	1569
11	2599	208	2391	2463	198	2265	1766	105	1661
12	2640	235	2405	2310	178	2132	1651	101	1550
celkem	32353	3004	29349	29505	2438	27067	23146	1803	21343

Zdroj Creditreform, Insolvenční rejstřík

Z grafu č. 2 vyplývají údaje o schváleném oddlužení v letech 2008 až 2017

Graf č. 2: oddlužení

Zdroj: Insolvenční rejstřík, Creditreform

V roce 2017 požádalo o oddlužení celkem 20 942 osob. Z toho bylo oddlužení povoleno v 19 043 případech, tj. 90 %. V roce 2016 bylo z celkových 26 497 žádostí povoleno oddlužení u 22 306 osob, tj. jen 84%. Oddlužení formou zpeněžení majetku využilo v průběhu roku 2017 celkem 422 dlužníků.

V ostatních případech bylo oddlužení řešeno nastavením splátkového kalendáře¹⁷. A pokud hovoříme o schváleném oddlužení, je namístě uvést míru uspokojí přihlášených pohledávek nezajištěných věřitelů. Jelikož neexistují oficiální statistiky, jsou získané údaje orientační (vychází se z údajů v insolvenčním rejstříku). Dle Mgr. Adama Sigmunda, insolvenčního správce, se míra uspokojení nezajištěných věřitelů pohybuje v těchto číslech:

- až 16,26% dlužníků v oddlužení splní nezajištěným věřitelům 100% svých dluhů,
- 23,29% dlužníků splní v oddlužení 50-90% svých dluhů
- 29,13% dlužníků nesplní ani formální 30% hranici pro osvobození od zbytku dluhů¹⁸.

---

¹⁷ k tomu Tisková informace, vývoj insolvencí v České republice v roce 2017, Creditreform, s.r.o., https://www.creditreform.cz/fileadmin/user_upload/CR-International/local_documents/cz/Presseartikel/Tiskova_zprava_vyvoj_insolvenci_v_CR_v_roce_2017.pdf

¹⁸ Mgr. Adam Sigmund, Bulletin advokacie č. 6/2016, str. 35, (Ne)poctivý záměr v sanačních formách insolvenčního řízení

Tabulka č. 2: výše dluhů vybraného vzorku dlužníků ve dvou krajích

Celková výše přihlášených pohledávek		
Poř. č. dlužníka	Závazky dlužníků - Krajský soud v Ostravě	Závazky dlužníků -Městský soud v Praze
1.	468 057,00 Kč	527 171,00 Kč
2.	492 359,00 Kč	1 133 900,00 Kč
3.	323 664,00 Kč	2 486 545,00 Kč
4.	271 418,00 Kč	1 383 363,00 Kč
5.	317 636,00 Kč	3 473 945,00 Kč
6.	1 525 299,00 Kč	629 546,00 Kč
7.	1 138 704,00 Kč	712 546,00 Kč
8.	929 133,00 Kč	301 553,00 Kč
9.	630 691,00 Kč	296 652,00 Kč
10.	404 436,00 Kč	182 890,00 Kč
11.	267 750,00 Kč	5 479 873,00 Kč
12.	1 086 001,00 Kč	1 166 220,00 Kč
13.	394 464,00 Kč	1 180 776,00 Kč
14.	1 031 951,00 Kč	1 388 978,00 Kč
15.	110 099,00 Kč	305 267,00 Kč
16.	2 135 513,00 Kč	308 175,00 Kč
17.	376 328,00 Kč	542 221,00 Kč
18.	498 294,00 Kč	361 387,00 Kč
19.	225 626,00 Kč	718 430,00 Kč
20.	4 145 421,00 Kč	506 112,00 Kč
celkem	16 772 844,00 Kč	23 085 550,00 Kč
průměr na osobu	838 642,20 Kč	1 154 277,50 Kč

Zdroj: Vyhodnocení institutu oddlužení v rámci zák. č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení, https://www.komora.cz/files/uploads/att/files/12297/ma_KORN9GQMBSLM.doc (on-line), z 11.12.2013
 Pozn. vlastní zpracování autora, 2018

Nejčastějšími „dlužníky“ úpadkového práva, jsou fyzické osoby. To je zapříčiněno tím, že převážná část dlužníků je po finanční stránce negramotná a v hojné míře využívají uvolněného trhu s nebankovními půjčkami. Nedostatečná právní úprava a zpřístupnění trhu subjektům poskytujícím nebankovní půjčky se odráží právě v počtu zahájených insolvenčních řízení. Problémem dnešní doby je, že ze všech stran je „útočeno“ na potencionální dlužníky, aby si na vše (hlavně na to, co nepotřebují) půjčili. V dnešní moderní době je velkým trendem jednak kupovat zboží na splátky a jednak snaha dlužníků s nízkým příjmem, dorovnat si životní úroveň na standard

občanů, jejichž příjmy jsou mnohem vyšší. Ze statistických údajů lze vyčíst, že k mírnému nárůstu podaných insolvenčních návrhů dochází na začátku roku. To je způsobeno tím, že reklamní kampaně subjektů poskytujících nebankovní půjčky, zesilují v období vánoc. Dlužníci se tak naučili půjčovat si na cokoliv, bez rozmyslu. Nepřemýšlí nad tím, zda budou schopni dluhy splácet. Prostě si půjčí, a když nebudou moci dluhy splácet, vyhlásí na sebe „osobní bankrot“. A proč taky ne, když v našem právním řádu byla postavena ochrana dlužníka – spotřebitele nad práva věřitelů.

Z podaných insolvenčních návrhů na povolení oddlužení a následných incidenčních sporů lze vysledovat novodobý fenomén. Dlužník – spotřebitel s nízkým příjmem se rozhodne, že si půjčí. Zná svůj měsíční příjem, své náklady na živobytí a ví, kolik mu z jeho příjmů po odečtení nákladů na živobytí zůstane (řekněme, že svým příjmem „sotva vyžije“). A přesto se rozhodne zpříjemnit si život „novým telefonem“, „dovolenou“, či jiným zbožím nebo službou a půjčí si. Požádá nebankovní instituci o půjčku. Seznámí se podmínkami a sankcemi za případné nesplacení. S vědomím těchto informací podepíše smluvní dokumentaci, čerpá finanční prostředky a užívá si. Užívá si tak dlouho, jak to jen jde. Půjčku splácí půjčkou, a když je situace již neúnosná, požádá o oddlužení. A proč by ne, když mu to současný zákon umožňuje. Po dobu pěti let splatí věřitelům 30% jejich pohledávek, požádá o osvobození od placení dluhů a může začít s tzv. „čistým štítem“.

A aby toho nebylo málo, může věřitel s největší pravděpodobností počítat, že v rámci přezkumu přihlášených pohledávek, bude pohledávka nebo její část popřena insolvenčním správcem. A důvod? Dlužník – spotřebitel, z podstaty spotřebitelského práva „osoba méně znalá“, která neví, co podepisuje, podepíše smlouvu, ve které je uvedeno, že když nebude splácet měsíční splátky, je věřitel oprávněn po něm požadovat smluvní pokutu v určité výši. Dlužník nesplácí, věřitel si činí nárok na dlužnou jistinu a smluvní pokutu a insolvenční správce ji popírá. Důvod k popření spatřuje v tom, že smluvní pokuta je nepřiměřeně vysoká, dlužník nevěděl, co podepisuje, věřitel „parazituje“ na důvěřivosti dlužníka. Oddlužení je v daném případě zneužíváno dlužníky, kteří žijí na úkor svých věřitelů.

Oddlužení je možné zneužívat i následujícím způsobem. Dlužník mající dluhy a nízké příjmy, které nepostačují ke splnění minimálního kvóra, předloží k návrhu na povolení oddlužení smlouvu o peněžitém plnění (případně smlouvu o poskytnutí daru), ve které se poskytovatel plnění zaváže přispívat dlužníkovi určitou částku tak, aby byl dorovnán příjem dlužníka a splněna minimální míra uspokojení věřitelů. Soud se s příloženou smlouvou a prohlášením třetí osoby spokojí a dlužníkovi povolí oddlužení plněním splátkového kalendáře. Po schválení oddlužení poskytovatel plnění od smlouvy odstoupí nebo ji neplní. Soud opakovaně vyzývá dlužníka k dorovnání příjmu, ten nereaguje a soudu nezbývá nic jiného, než oddlužení zrušit a řešit úpadek dlužníka konkurzem. Pohledávky věřitelů nebudou uspokojeny, neboť dlužník nemá nic, co by bylo možné zahrnout do majetkové podstaty a tu následně zpeněžit. Insolvenční soudy se tímto stávají více zahlcenými. Věřitelům se nedostane žádného plnění.

4 Připravovaná novela insolvenčního zákona

Jak bylo v této práci mnohokrát uváděno, největší a poslední novela insolvenčního zákona byla provedena zákonem č. 64/2017. Změny provedené uvedenou novelou nabyly účinnosti dnem 1.7.2017. A i přes tuto poslední novelu se v poslanecké sněmovně objevil nový návrh na změnu insolvenčního zákona označovaný jako „oddlužovací novela“. Návrh byl poslancům rozeslán dne 29.1.2018 pod označením sněmovní tisk č. 71. Třetí a tedy poslední čtení proběhlo dne 26.10.2018. Poslanecká sněmovna projednala předložený návrh a s pozměňovacími návrhy jej schválila.

Novela insolvenčního zákona má věřitelům přinést vyšší míru uspokojení jejich přihlášených pohledávek. Taktéž má věřitelům přiznat více práv. Věřitelé tak mohou svou účastí ovlivnit, jakým způsobem bude řešen dlužníkuv úpadek, jaký majetek bude zahrnut do zpeněžení a jakým způsobem bude zpeněžení majetkové podstaty provedeno. Věřitelé budou moci aktivně spolupracovat s insolvenčním správcem.

Z pohledu této diplomové práce je považována za významnou část novely, která má do současného znění insolvenčního zákona doplnit nové ustanovení týkající se oddlužení. Poslanci navrhli doplnit do insolvenčního zákona mj. nový paragraf, který má znít:

§ 412a (1) oddlužení splněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je splněno, jestliže:

- a) dlužník splatil nezajištěným věřitelům jejich pohledávky v plné výši,*
- b) dlužník v době 3 let od schválení oddlužení splatil nezajištěným věřitelům alespoň 60% jejich pohledávek,*
- c) dlužník v době 5 let od schválení oddlužení splatil nezajištěným věřitelům alespoň 30% jejich pohledávek, nebo*

(2) oddlužení zpeněžením majetkové podstaty je splněno, jestliže dlužník řádně splnil všechny povinnosti stanovené v rozhodnutí o schválení oddlužení.

Další navrhovanou změnou je úprava změny formy řešení oddlužení. V současné době je možné řešit oddlužení buď zpeněžením majetkové podstaty, nebo plněním splátkového kalendáře. Na výslovnou žádost dlužníka je možné oddlužení řešit kombinací obou způsobů (novela provedená zákonem č. 64/2017). Nově by se oddlužení řešilo zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře spolu se zpeněžením majetkové podstaty. Důvodová zpráva se k navrhované změně nevyjadřuje. Není tedy zřejmé, proč ministerstvo přistoupilo k opětovné úpravě formy oddlužení. Na odůvodnění si budeme muset ještě počkat.

Navrhovaná změna insolvenčního zákona působí na první pohled tak, že jde o změnu k lepšímu. Pokud bude návrh insolvenčního zákona schválen, měla by změna přispět k vyšší míře uspokojení věřitelů. Zda tomu tak bude, bude záviset na několika konkrétních faktorech. Mezi podstatné faktory lze zařadit (i) příjem dlužníka, (ii) vhodný majetek, který bude možné zpeněžit a (iii) výši závazků dlužníků.

Zda naplní navrhovaná změna insolvenčního zákona svůj cíl, bude jisté až po uplynutí několika let, kdy bude možné vyhodnotit výsledky jednotlivých insolvenčních řízení.

5 Praktická část

V praktické části diplomové práce bude provedena komparace současné právní úpravy insolvenčního zákona s úpravou navrhovanou. Zároveň bude provedena analýza náhodně vybraných insolvenčních řízení za účelem zjištění, zda je oddlužení zneužíváno dlužníky.

Diplomová práce se mj. zabývala otázkou, zda je insolvenční řízení z pohledu dlužníků zneužíváno. Aby mohla práce na danou otázku odpovědět, je nutné se zaměřit na informace, které vyplývají z údajů zveřejněných v insolvenčním rejstříku. Za účelem provedení analýzy byly vybrány níže uvedená insolvenční řízení.

5.1 Insolvenční řízení Zdeňka Procházková

Krajským soudem v Praze je pod sp.zn. KSPH 71 INS 102/2017 vedeno insolvenční řízení na majetek dlužnice, paní Zdeňky Procházkové.

Předně je třeba zmínit, že dlužnici je čtyřicet čtyři let, je rozvedená a nemá žádnou vyživovací povinnost, kterou by bylo nutné zohlednit v rámci insolvenčního řízení.

Dne 4.1.2017 podala dlužnice k výše uvedenému soudu insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení (dále jen „návrh“). Z podaného návrhu vyplývá, že má dlužnice 16 věřitelů, kterým dluží částku 917.580,-Kč. Jedná se o nezajištěné věřitele. Struktura pohledávek dlužnice je tvořena z půjček, které čerpala u bankovních i nebankovních institucí.

Obrázek č. 1: seznam závazků paní Procházkové uvedený v jejím insolvenčním návrhu

17 Závazky, ze kterých nevyplývá právo na uspokojení ze zajištění - nevykonatelné:			
Č.	Popis závazku:	Věřitel:	Výše závazku (v Kč):
1	pohledávka - jistina 14.200,- Kč	Friedly Finance, Praha 1	16.600,-
2	pohledávka	COOL Credit s.r.o., Praha	4.723,-
3	služby - jistina 3.729,- Kč	Telefonica Czech, Praha	6.876,-
4	služby	KRUK Česká a Slovenská republika s.r.o., Praha 4.	10.715,-
5	půjčka - jistina 2.000,- Kč	FINSPLACE s.r.o., Praha	2.500,-
6	půjčka - jistina 15.153,- Kč	Zaplo Finance, Praha	19.143,-
7	půjčka - jistina 10.000,- Kč	Tommy Stachi, Praha 3	17.000,-
8	půjčka	Home Credit a.s., Brno	6.052,-
9	půjčka - původní jistina 12.000,- Kč	Fair Credit International, Praha	18.092,-
10	půjčka	Provident Financial, Praha	19.997,-
11	půjčka	Provident Financial, Praha	12.811,-
12	úvěr	Profi Credit Czech, Praha	106.350,-
13	půjčka - původní jistina 68.700,- Kč	ZUNO BANK AG, Praha	105.436,-
14	půjčka - původní jistina 99.000,- Kč	Raiffeisenbank, Praha	150.000,-
15	kontokorent	MONETA Money Bank a. s., Praha	11.285,-
16	úvěr	MONETA Money Bank a. s., Praha	410.000,-

Zdroj: úryvek z insolvenčního návrhu zveřejněný na <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=26963210>

V návrhu dlužnice dále uvedla, že má příjem z pracovního poměru ve výši 15.458,-Kč. Jedná se o jediný příjem. Dlužnice nemá žádný hodnotnější majetek, který by mohl být použit na uspokojení přihlášených věřitelů.

Jak bylo uvedeno v teoretické části diplomové práce, aby dlužník dosáhl vydání rozhodnutí, kterým bude na jeho majetek prohlášen úpadek a ten následně řešen oddlužením, musí splňovat několik podmínek. První podmínkou je mnohost věřitelů. Insolvenční zákon vyžaduje minimálně dva věřitele. V návrhu uvádí dlužnice šestnáct věřitelů. První podmínka tedy byla splněna. Druhou podmínkou je, že dlužník není schopen své závazky splnit (zastavil podstatnou část svých plateb). Jedná se o dlužnici s měsíčním příjmem 15.458,-Kč a výší závazků dosahující částky skoro jednoho milionu korun. Z návrhu ani z přihlášek není zcela zřejmé, jaká měla být výše

měsíčních splátek, ale pokud se podíváme na přihlášku věřitele č. P3 (Provident Financial s.r.o.), u půjčky ve výši 16.000,-Kč byla stanovena měsíční splátka na částku 1.850,-Kč. Budeme-li vycházet z dané skutečnosti, při četnosti 16 věřitelů a výši měsíční splátky 1.850,-Kč, by musela celková měsíční splátka činit něco kolem 30.000,-Kč. Celková měsíční splátka mohla být i vyšší, neboť dlužnice měla závazky nejen v řádech tisíců, ale i statisíců. Zejména se jedná o věřitele MONETA Money Bank, a.s. (závazek ve výši 421.000,-Kč), Raiffeisenbank, a.s. (závazek ve výši 150.000,-Kč), ZUNO BANK AG, Praha (závazek ve výši 105.436,-Kč). Z insolvenčního návrhu je zřejmé, že dlužnice čerpala finanční prostředky, aniž by v době uzavření smluv o půjčce byla schopna pravidelné měsíční splátky hradit. Druhou podmínku také splnila. Třetí podmínkou je, že má dlužník peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti. V příloze k insolvenčnímu návrhu „soupis závazků a věřitelů“ uvádí dlužnice poslední datum splatnosti svých závazků.

Obrázek č. 2: splatnost závazků dlužnice

Č.	Věřitel	Druh závazku	Zajištění závazku	ID závazku u věřitele	Popis akt. stavu závazku	Aktuální zůstatek	Splatnost závazku / poslední lhůta	Předmět zajištění závazku	Popření závazku
1.	Friendly Finance s.r.o., IČ 24161306, Národní 23, 110 00 Praha 1 - Staré Město	Pohledávka	Ne	SS 7456162978	Nespláceno, nevykonatelné	16.000,- Kč (jistina 14.200,- Kč)	11.8.2016 splatnost		Ne
2.	COOL CREDIT s.r.o., IČ: 02112621, Na příkopě 988/31, 110 00 Praha 1	Pohledávka	Ne	Sml.č. 034064819	Nespláceno, nevykonatelné	4.728,- Kč	7.8.2016 splatnost		Ne
3.	Telefónica 02 Czech Republic, a.s. 60193336, Za Brumlovskou 266/2, 140 22 Praha 6	Služby	ne	ZML. 1608774862	Nespláceno, nevykonatelné	6.876,- Kč (jistina 3.725,- Kč)	15.12.2015 splatnost		Ne
4.	KRUK Česká a Slovenská republika s.r.o., Lomnického 1705/7, 140 00 Praha 4, IČ: 24785199	Služby	Ne	Sml.č. 32808676	Nespláceno, nevykonatelné	10.715,- Kč	7.8.2016 splatnost		Ne
5.	FINSPLACE s.r.o., Revoluční 17, 119 00 Praha 1, IČ: 28068042	Půjčka	Ne	VS 74272	Nespláceno, nevykonatelné	2.500,- Kč (jistina 2000,-)	23.8.2016 splatnost		Ne
6.	Žaplo Finance s.r.o., IČ: 29433575, Jankovcova 1037/49, 170 00 Praha 7	Půjčka	Ne	O.č. 815124002	Nespláceno, nevykonatelné	18.145,- Kč (jistina 15.153,- Kč)	23.7.2016 splatnost		Ne
7.	Tommy Stachi s.r.o., IČ 27148084, Alšova 123, 250 70 Odolena Voda	Půjčka	Ne	Sml.č. 21604284	Spláceno, nevykonatelné	17.000,- Kč (páv.jistina 10.000,- Kč)	15.11.2016 splatnost splátky		Ne

8.	Home Credit a.s., IČ: 28978686, Moravské nám. 294/8, 602 00 Brno	Půjčka	Ne	Sml.č. 4802071672	Nespláceno, nevykonatelné	6.052,- Kč	3.10.2016 splatnost		Ne
9.	Fair Credit International, SE, Kubánské nám. 1391/11, 100 00 Praha 10, IČ: 24852422	Půjčka	Ne	Sml.č. 290348	Nespláceno, nevykonatelné	18.092,- Kč (přv.jistina 12.000,- Kč)	2.10.2016 splatnost splátky		Ne
10.	Provident Financial s.r.o., IČO 25621351, Olbrachtova 9/2006, 140 00 Praha 4	Půjčka	Ne	Sml.č. 548915439	Nespláceno, nevykonatelné	29.987,- Kč	10.10.2016 splatnost splátky		Ne
11.	Provident Financial s.r.o., IČO 25621351, Olbrachtova 9/2006, 140 00 Praha 4	Půjčka	Ne	Sml.č. 573357709	Nespláceno, nevykonatelné	12.811,- Kč	10.4.2016 splatnost		Ne
12.	PROFI CREDIT Czech, a.s., IČ: 61860068, Jindřichská 24/941, 110 00 Praha 1	Úvěr	Ne	Sml.č. 9101020300	Nespláceno, nevykonatelné	106.890,- Kč	15.8.2016 splatnost splátky		Ne
13.	ZUNO BANK AG, Hvězdova 1716/2b, 140 78 Praha 4, IČ: 26726389	Půjčka	Ne	Sml.č. 041010040220 216	Nespláceno, nevykonatelné	105.436,- Kč (přv.jistina 68.702,- Kč)	15.8.2016 splatnost splátky		Ne
14.	Raiffeisenbank, a.s., Hvězdova 1716/2b, IČO 49240901, 140 78 Praha 4	Půjčka	Ne	Sml.č. 2032836	Nespláceno, nevykonatelné	150.000,- Kč (přv.jistina 99.000,- Kč)	15.8.2016 splatnost splátky		Ne
15.	MONETA Money Bank a.s., IČ: 25677720, Vyskočilova 1422/1a, 140 28 Praha 4 – Michle	Čerokárevní	Ne	Č.č. 0218186290	Nespláceno, nevykonatelné	11.285,- Kč	9.8.2016 splatnost		Ne
16.	MONETA Money Bank a.s., IČ: 25677720, Vyskočilova 1422/1a, 140 28 Praha 4 – Michle	Úvěr	Ne	Účet 0218766623	Nespláceno, nevykonatelné	420.000,- Kč	27.8.2016 splatnost splátky		Ne

Zdroj: Příloha k insolvenčnímu návrhu dlužnice „ soupis závazků a věřitelů“ (on-line). Dostupné z <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=27010614> (údaj k 1.11.2018).

Například na pohledávku věřitele Provident Financial s.r.o., vyplývající ze smlouvy o půjčce č. 573357709, provedla dlužnice částečnou úhradu v roce 2014. Obdobná situace je u věřitele Telefónica O2 Czech Republic, a.s. Tomuto věřiteli neuhradila dlužnice za telefonní služby, které čerpala v roce 2015. U zbývajících závazků se splatnost (případně poslední datum úhrady) pohybuje v druhé polovině roku 2016. Dlužnice splnila i tuto podmínku.

Aby soud schválil dlužníkovi oddlužení, je třeba, aby splnil i minimální míru uspokojení věřitelů. Po dobu pěti let musí uhradit alespoň třicet procent svých závazků. Po formální stránce splnila dlužnice podmínky pro vydání usnesení o úpadku spojené s povolením oddlužení.

Problém u dlužnice nastal poté, co věřitelé přihlásili do probíhajícího řízení své pohledávky, které vyčíslili včetně přirostlého příslušenství.

Po prohlášení úpadku, ke kterému došlo dne 7.3.2017, sestavil ustanovený správce zprávu o jeho činnosti a hospodářské situaci dlužnice. Do insolvenčního řízení se přihlásilo celkem 19 věřitelů, kteří své pohledávky vyčíslili na celkovou dlužnou částku 1.093.657,53 Kč. Insolvenční správce vypočetl předpokládanou míru uspokojení přihlášených věřitelů, kdy s příjmy dlužnice lze očekávat, že věřitelé budou za dobu 5 let uspokojeni pouze ve výši 28%. Aby soud schválil dlužnici oddlužení plněním splátkového kalendáře, bylo nutné navýšit příjem dlužnice tak, aby dosáhla na zákonem požadované minimum 30%. Dlužnice svůj příjem dorovnala uzavřením tzv. darovací smlouvy. Paní Martina Procházková (dle shody příjmení nejspíše příbuzná), se zavázala přispívat dlužnici po dobu oddlužení měsíčně částkou 2.000,-Kč. S tímto „potencionálním“ příjmem dosáhla dlužnice na oddlužení plněním splátkového kalendáře. Usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře bylo insolvenčním soudem vydáno dne 31.5.2017.

V insolvenčním rejstříku v části „oddíl P - přihlášky“ jsou zveřejněny přihlášky všech přihlášených věřitelů. Z jednotlivých přihlášek lze mj. vyčíst (i) výši dlužné částky a (ii) důvod vzniku závazku. Dlužnice má tyto věřitele (viz tabulka č. 3):

Tabulka č. 3: seznam přihlášených věřitelů s vyčíslením jejich pohledávek

Označení věřitele v ISIR	Výše závazku včetně příslušenství	Důvod vzniku závazku (výše jistiny)
P1	20.136,- Kč	Nezaplacené faktury za telefonní služby
P2	15.214,- Kč	Smlouva o půjčce (12.000,-Kč) ze dne 2.9.2016
P3	32.808,- Kč	2x smlouva o půjčce (19.000,-Kč a 16.000,-Kč – ze dne 28.4.2016)
P4	192.150,-Kč	Smlouva o půjčce, věřitel neuvádí, kolik činila jistina.
P5	8.135,-Kč	Smlouva o půjčce (2.300,-Kč) ze dne 29.7.2016
P6	530,481,32 Kč	Smlouva o úvěru (380.000,-Kč), kontokorent ze dne 22.9.2015
P7	15.402,48 Kč	Smlouva o revolvingovém úvěru ze dne 22.9.2015
P8	12.600,-Kč	Smlouva o úvěru (10.000,-Kč) ze dne 29.6.2016

P9	18.843,40 Kč	Smlouva o poskytování telekomunikačních služeb
P10	5.829,-Kč	Smlouva o půjčce (3.500,-Kč) ze dne 1.8.2016
P11	4.046,-Kč	Dlužné pojistné VZP
P12	14.509,-Kč	Dlužné pojistné (Allianz)
P13	21.355,55 Kč	Smlouva o půjčce (10.000,-Kč) ze dne 20.9.2016
P14	77.504,37 Kč	Smlouva o půjčce (68.700,-Kč) ze dne 3.3.2016
P15	65.781,41 Kč	Smlouva o půjčce (50.000,-Kč) ze dne 12.2.2016
P16	8.130,-Kč	Neuhrazené pohledávky za odběr elektřiny
P17	7.865,-Kč	Náklady exekuce/odměna exekutora
P18	11.595,-Kč	Smlouva o úvěru (2.000,-Kč) ze dne 2.8.2016
P19	18.672,-Kč	Smlouva o úvěru (10.000,-Kč) ze dne 26.5.2016

*Zdroj: Seznam přihlášených pohledávek zveřejněný v insolvenčním rejstříku ze dne 20.4.2017 (on-line). Dostupné na <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=28540240>, (údaje k 1.11.2018)
Pozn. vlastní zpracování autora, 2018*

Dlužnice si v průběhu roku 2016 půjčovala finanční prostředky u nebankovních institucí, kdy převážně čerpala finanční prostředky nepřesahující částku dvacet tisíc korun českých. Výjimku tvoří půjčka u věřitele P6 (půjčka ve výši 380.000,-Kč). Jednalo se o půjčku poskytnutou za účelem konsolidace půjček. V insolvenčním rejstříku nejsou zveřejněny přílohy k jednotlivým přihláškám pohledávek, ani zde není vyjádření dlužnice, co ji motivovalo k uzavření tolika smluv o půjček (pozn. dlužnice se nedostavila na přezkumné jednání, byť byla řádně předvolána a nekomunikuje s insolvenčním správcem), ale lze uzavřít, že dlužnice půjčky použila na úhradu svých starších závazků, případně pro svou osobní potřebu - žila si nad své poměry (názor potvrzuje i zpráva Ministerstva spravedlnosti „závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace).

Od vydání usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře uplynul více jak rok a půl a v insolvenčním rejstříku není zmínka o tom, zda dlužnice plní povinnosti vyplývající z vydaného usnesení. Ke dni sepisu diplomové práce není zřejmé, zda se věřitelům v rámci tohoto insolvenčního řízení dostalo nějakého plnění. Absence může být způsobena „nečinností“ insolvenčního správce, ale také tím, že dlužnice prostřednictvím insolvenčního správce nesplácí nezajištěným věřitelům měsíční splátky dle vydaného usnesení. Negativní přístup dlužnice může napovídat, že

dlužnice podáním insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení sleduje nepoctivý záměr. Aby bylo možné učinit definitivní závěr o úmyslech dlužnice, je třeba vyčkat na další vývoj tohoto řízení. Buď začne dlužnice plnit své povinnosti, nebo insolvenční soud vydá rozhodnutí, kterým oddlužení plněním splátkového kalendáře zamítne a úpadek dlužnice bude řešen konkurzem.

5.2 Insolvenční řízení Oldřich Vrabec

Krajským soudem v Ústí nad Labem je pod sp. zn. KSUL 70 INS 364/2013 vedeno insolvenční řízení na majetek dlužníka, pana Oldřicha Vrabce. Ke dni podání návrhu bylo dlužníkovi dvacet osm let. Dlužník je svobodný, bez vyživovací povinnosti k třetí osobě.

Dne 8.1.2013 podal dlužník ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení. Návrh dlužník odůvodnil následovně: *„do finančních problémů jsem se dostal, našel jsem si přítelkyni a její matka se dostala do finančních problémů. Požádali mě o pomoc a tak jsem se snažil jim vyjít vstříc, ale bohužel to došlo tak daleko, že jsem už ani já dále nemohl půjčky splácet a matka mi nedávala žádné finanční prostředky na úhradu pohledávek. Skončilo to tím, že si vzala život a na mě veškeré pohledávky zůstali. Já jsem na nějakou dobu přišel o práci a tím také vznikli další problémy“.*¹⁹

Dlužník dále v návrhu uvádí, že má 7 věřitelů s celkovým objemem dluhů 426.988,-Kč a nemá žádnou vyživovací povinnost. Průměrný měsíční příjem dlužníka činil 11.450,-Kč.

---

¹⁹<https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=6275729> – insolvenční návrh vedený v insolvenčním rejstříku pod sp. zn. KSUL 70 INS 364/2013 – citace dlužníka

Své závazky v insolvenčním návrhu specifikoval následovně:

Obrázek č. 3: seznam závazků pana Vrabce uvedený v jeho insolvenčním návrhu

Popis všech závazků dlužníka

**18/Závazky ze kterých nevyplyvá právo na uspokojení ze zajištění –
nevykonatelné**

18/1 Věřitel : T-Mobile Czech Republic a.s.

Tomíčkova 2144/1 , Praha 4 , 149 00

IČ:64949681

Vyúčtování telekomunikačních služeb

Číslo smlouvy / VS _ : 9352781640

Var.symbol : 9352781640

Jistina : 2 640,00 Kč

Navýšení : 00,00 Kč Měsíčně

Závazek včetně navýšení : 2 640,00 Kč

18/2 Věřitel : Vodafone Czech Republic a.s.

Praha 10 , Vinohradská 167

IČ: 25788001

Vyúčtování telekomunikačních služeb

Číslo smlouvy/plátce : 31048344

Faktura ze dne : 25.10.2012

Jistina : 7 255,00 Kč

Navýšení : 00,00 Kč

Závazek včetně navýšení : 7 255,00 Kč

18/3Věřitel : ING Životní pojišťovna

Nádražní 344/25 , Praha 5

IČ: 40763587

Pojistní smlouva

Číslo smlouvy : 74321041

Neuhrazené poj. Za období : 1.5.2012-1.10.2012

Jistina : 4 400,00 Kč

Navýšení : 00,00 Kč

Poslední splátka : 4.2012

Závazek včetně navýšení : 4 400,00 Kč

18/4 Věřitel: Dopravní podnik města Ústí nad Labem a.s.

Revoluční 26 , Ústí nad Labem , 401 11

IČ : 25013891

Nezaplacená pokuta

Evidenční číslo : 688313

Ze dne : 21.9.2012

Jistina : 1 018,00 Kč

Navýšení 00,00 Kč

Závazek včetně navýšení : 1 018,00 Kč

18/5 Věřitel : GE Money Bank

Praha 4 – Michle , Vyskočilova 1422/1a , 140 28

IČ:25672720

Smlouva o úvěru - konsolidace

Číslo smlouvy : není známo

Měsíční splátka : 4 860,00 Kč

Jistina : 300 000,00 Kč

Navýšení : 166 500,00 Kč

Poslední splátka : 26.9.2012

Závazek včetně navýšení : 393 610,00 Kč

18/6 Věřitel : GE Money Bank

Praha 4 – Michle , Vyskočilova 1422/1a , 140 28

IČ:25672720

Smlouva o spotřebitelském úv. kontokorent

Číslo smlouvy : 193477218

Jistina : 15 000,00 Kč

Navýšení : 1 055,00 Kč

Poslední splátka : 26.9.2012

Závazek včetně navýšení : 16 055,00 Kč

18/7 Věřitel : Generali pojišťovna a.s.

Bělehradská 132 , Praha 2

IČ:61859869

Pojistná smlouva

Číslo smlouvy : 0109305185

Ze dne : 24.10.2012

Měsíční splátka : 300,00 Kč

Jistina : 300,00 Kč

Navýšení : ,00,00 Kč

Poslední splátka : dosud neproběhla

Závazek včetně navýšení : 300,00 Kč

Zdroj: Insolvenční návrh dlužníka (oddíl „seznam závazků“), on-line, ze dne 8.1.2013. Dostupné na <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=6275729>, (údaj k 1.11.2018)

Závazky dlužníka tvoří jednak neuhrazené faktury za telefonní služby, neuhrazené pojistné a zejména nesplacené půjčky. Věřitelem s největší pohledávkou je společnost GE Money Bank (dnes Moneta Money Bank). Dlužník v návrhu uvádí, že

bance dluží na jistinu částku 315.000,-Kč. Při objemu závazků 426.988,-Kč a průměrném měsíčním příjmu 11.450,-Kč (splátka pro oddlužení 3.422,-Kč), by dlužník uhradil své závazky ze 48%, což je o 18% více, než vyžaduje zákon.

V průběhu rozhodování o insolvenčním návrhu změnil dlužník zaměstnání a jeho měsíční mzda byla navýšena na částku 15.000,-Kč. Insolvenční správce ve své zprávě uvádí, že při nezměněné mzdě by se mělo nezajištěným věřitelům dostat 61% přihlášených pohledávek. Insolvenční správce tak soudu doporučil řešit oddlužení formou splátkového kalendáře.

Dne 4.9.2013 vydal insolvenční soud usnesení, kterým dlužníkovi schválil oddlužení plněním splátkového kalendáře. Do insolvenčního řízení se přihlásilo celkem šest věřitelů s celkovou výší dlužné částky 476.936,19 Kč.

Tabulka č. 4 seznam přihlášených věřitelů s vyčíslením jejich pohledávek

Označení věřitele v ISIR	Výše závazku včetně příslušenství	Důvod vzniku závazku (výše jistiny)
P1	6.651,-Kč	Smlouva o půjčce (výše jistiny není známa)
P2	456.973,02 Kč	Smlouva o úvěru (jistina 300.000,-Kč) ze dne 27.7.2012
P3	7.865,-Kč	Náklady exekutora
P4	2.628,17 Kč	Neuhrazené jízdné (žalováno) včetně pokuty, úroku z prodlení a nákladů soudního a exekučního řízení
P5	1.500,-Kč	Neuhrazený poplatek za komunální odpad (jistina 1.500,-Kč)
P6	1.319,-Kč	Smlouva o poskytování veřejně dostupných služeb elektronických komunikací (neuhrazené faktury za 4 měsíce)

Zdroj: Seznam přihlášených pohledávek zveřejnění v insolvenčním rejstříku ze dne 11.7.2013 (on-line). Dostupné na <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=7989070> (údaj k 1.11.2018). Pozn. Vlastní zpracování autora, 2018

Po vydání usnesení začal dlužník plnit splátkový kalendář, kdy ze své mzdy poukazoval na účet insolvenčního správce měsíční splátky. To dlužníkovi vydrželo do ledna 2014, tj. čtyři měsíce, kdy dlužník provedl poslední splátku (věřitelům uhradil

21.343,70 Kč, což činí 4,48% uspokojení věřitelů). V březnu 2015 svolal soud jednání, kdy dlužníka poučil o jeho povinnosti splácet měsíční splátky. Zároveň ho upozornil na možnost zrušení oddlužení. Taktéž vyzval dlužníka, aby doložil své příjmy a uložil mu k tomu lhůtu.

Dne 15.7.2015 informoval insolvenční správce soud, že dlužník stále neplní splátkový kalendář. Insolvenční soud nařídil další jednání na den 5.10.2015. Dlužník si řádně převzal předvolání. Na jednání se nedostavil, ani se neomluvil. Insolvenční správce na jednání uvedl, že je dlužník nekontaktní a stále neplní splátkový kalendář. S ohledem na dané skutečnosti rozhodl soud o zrušení oddlužení plněním splátkového kalendáře a na majetek dlužníka prohlásil konkurz.

V červenci 2016 byla v insolvenčním rejstříku zveřejněna zpráva insolvenčního správce, ve které je uvedeno, že dlužník opustil společné bydliště s matkou, nemá zaměstnání a uvažuje o tom, že odjede do Spolkové republiky Německo.

Jelikož dlužník nemá žádný příjem ani majetek, který by bylo možné zpeněžit (prodat), navrhl insolvenční správce zastavit insolvenční řízení z důvodu nedostatku majetku. Dne 18.4.2017 vydal insolvenční soud usnesení, kterým zrušil konkurz na majetek dlužníka, neboť bylo zjištěno, že majetek dlužníka je pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující.

Soud byl k dlužníkovi benevolentní, neboť mu několikrát poskytl dodatečnou lhůtu ke splnění jeho primární povinnosti, a to plnit splátkový kalendář. Dlužník si této možnosti nevážil a rozhodl se, že v oddlužení nebude dále pokračovat a své závazky přestane splácet. Jde o další případ, kdy dlužník využil „právní systém“ a znemožnil věřitelům, aby se domohli úhrady svých pohledávek.

Obdobných případů jsou v insolvenčním rejstříku stovky. Průběh je vždy stejný. Dlužníci splní prvotní podmínky potřebné pro vydání usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře, uhradí pár měsíčních splátek a následně se splácením

přestanou. Proč to dlužníci dělají, není zřejmé. Mohou sledovat nepoctivý záměr nebo se dostanou do krizové finanční tísně a nejsou schopni plnit splátkový kalendář. Aby bylo možné fundovaně odpovědět na tuto otázku, je potřeba oslovit dlužníka, aby se k tomu vyjádřil. V rámci sběru dat byl shora uvedeným dlužníkům zaslán dopis s žádostí o sdělení, proč neplnili povinnosti vyplývající z usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře. Dopis společně s dotazníkem byl dlužníkům odeslán na poslední známou adresu (uvedeno v insolvenčním rejstříku). Ani jeden z dlužníků však na dopis nereagoval.

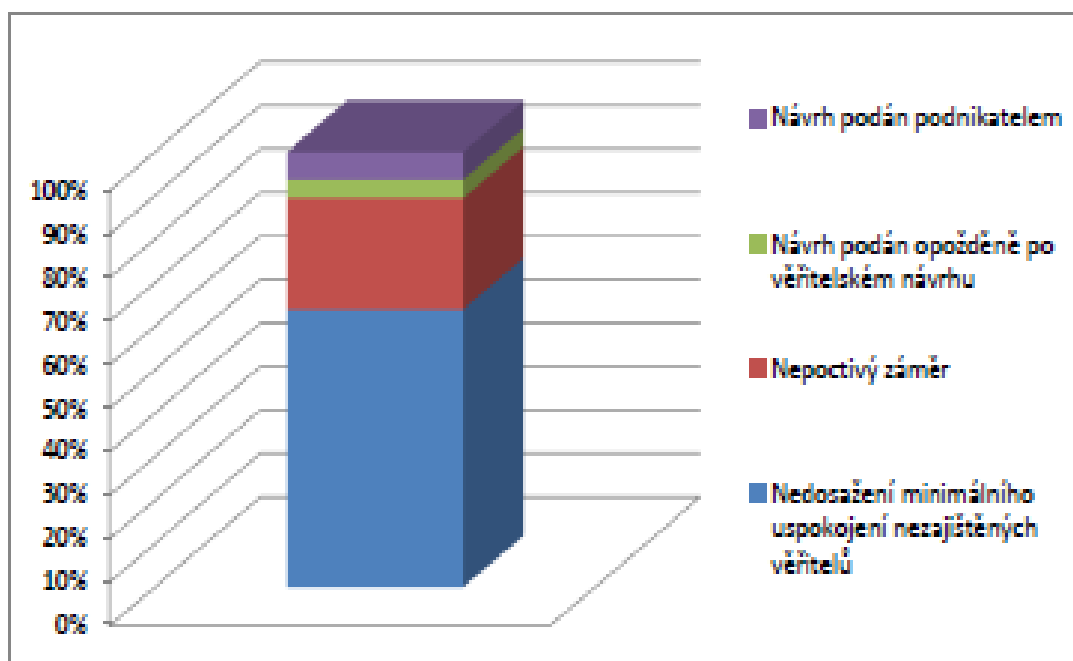
Odpověď na danou otázku lze najít ve statistice Ministerstva spravedlnosti České republiky (ministerstvo mělo k dispozici údaje poskytnuté krajskými a vrchními soudy, které nejsou běžně dostupné). Ministerstvo monitorovalo řízení zahájená v letech 2008 – 2013 (pozn. k dalšímu zkoumání insolvenčních řízení přistoupí ministerstvo v roce 2021). Ministerstvo zjišťovalo důvody zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, důvody neschválení oddlužení nebo důvody zrušení schváleného oddlužení.

Z padesáti zkoumaných insolvenčních řízení, ve kterých insolvenční soudy zamítly návrhy na povolení oddlužení, byl v 32 případech návrh na povolení oddlužení zamítnut podle ust. § 395 odst. 1 písm. b) InsZ, neboť by hodnota plnění, které by obdrželi nezajištění věřitelé, byla nižší než 30% jejich nezajištěných pohledávek. Ve dvou dalších případech došlo k tomu, že insolvenční soud mimo nesplnění podmínky minimálního uspokojení nezajištěných věřitelů navíc shledal lehkomyšlný a nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení. V dalších 12 případech byl shledán nepoctivý záměr dlužníků. Důvody shledání nepoctivého záměru se různí. Nepoctivý záměr insolvenční soudy shledaly zejména v pravomocném odsouzení dlužníka pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy. V dalších případech pak dlužníci v návrhu na povolení oddlužení záměrně neuvedli veškeré své závazky nebo přijali na sebe nové závazky, ačkoliv je neměli v úmyslu splácet, a následně účelově podali návrh na povolení oddlužení²⁰. Citovaná data jsou zobrazena v níže uvedených grafech.

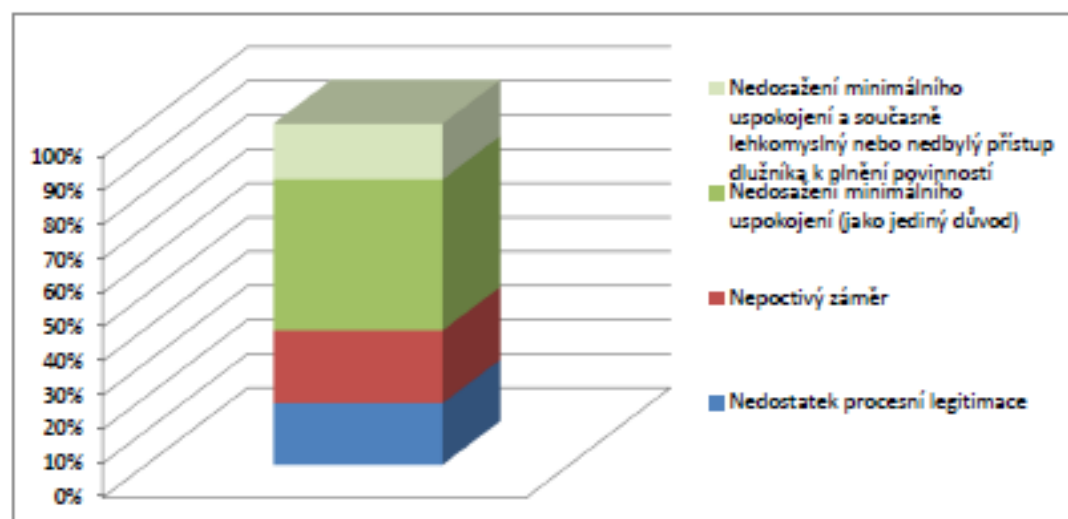
²⁰ Závěrečná zpráva o hodnocení dopadů regulace „shrnutí závěrečné zprávy RIA

Graf č. 3: vyhodnocení důvodů zamítnutí návrhu na povolení oddlužení vzorku 50 případů

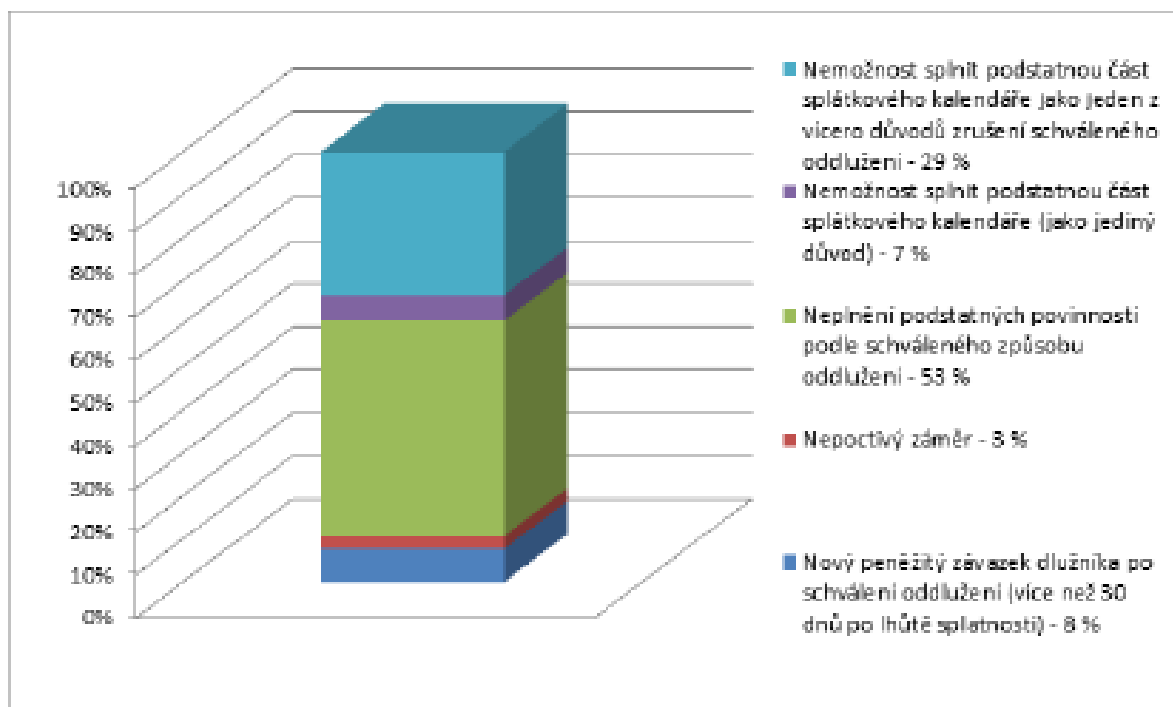
Zdroj: Statistika Ministerstva spravedlnosti České republiky, závěrečná zpráva o hodnocení dopadů regulace (on-line). Dostupná na <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=120828>, údaj k 1.11.2018.

Graf č. 4: vyhodnocení důvodů neschválení oddlužení ze vzorku 50 případů

Zdroj: Statistika Ministerstva spravedlnosti České republiky, závěrečná zpráva o hodnocení dopadů regulace (on-line). Dostupná na <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=120828>, údaj k 1.11.2018.

Graf č 5: vyhodnocení důvodů zrušení schválení oddlužení ze vzorku 104 případů

Zdroj: Statistika Ministerstva spravedlnosti České republiky, závěrečná zpráva o hodnocení dopadů regulace (on-line). Dostupná na <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=120828>, údaj k 1.11.2018.

Je zřejmé, že někteří dlužníci podáním insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na oddlužení sledují nepoctivý záměr a snaží se poškodit věřitele. Dlužníci si však neuvědomí jednu podstatnou věc, a to (nejspíše z nedostatku informací), že zrušením oddlužení, bude jejich úpadek řešen konkurzem. V konkurzu zákon nepřipouští vydání rozhodnutí, kterým soud dlužníka osvobodí od placení zbytku dluhu, tak jak je tomu u oddlužení. Pokud si dlužníci myslí, že projdou konkurzem, svým věřitelům ničeho nezaplatí a tím je věc uzavřena, mýlí se. V rámci konkurzu opravdu nemusí dlužníci ničeho uhradit. Soud vydá usnesení o zrušení konkurzu pro nedostatek majetku a řízení zastaví. To, co však dlužníci opomíjí, je fakt, že po zrušení konkurzu se upravený seznam přihlášených pohledávek stává exekučním titulem a věřitelé se mohou na základě upraveného seznamu přihlášených pohledávek domáhat uspokojení svých pohledávek v rámci exekučního řízení. Dlužníci se opět dostávají do tzv. „začarovaného kruhu“, kdy jim bude soudním exekutorem obstaven mnohdy jediný příjem, a to mzda. V rámci exekuce ztratí dlužníci právo se svou mzdou nakládat, vyjma nezabavitelné části mzdy (životní minimum a normativní náklady na bydlení).

Zákonodárce prostřednictvím oddlužení umožnil dlužníkům optimálně vyřešit špatnou finanční a mnohdy i životní situaci. I přesto se najdou dlužníci, kteří si dané možnosti neváží a snaží se insolvenční řízení zneužít ve svůj prospěch. Lze tedy uzavřít, že existují dlužníci, kteří oddlužení zneužívají.

5.3 Insolvenční řízení Drahomíra Kulíšková

Druhým cílem diplomové práce je porovnání současné a navrhované právní úpravy z pohledu očekávané míry uspokojení věřitelů. Na příkladech bude ukázáno, zda je pro věřitele z pohledu míry uspokojení pohledávek výhodnější současný stav či navrhovaná změna insolvenčního zákona. Za tímto účelem byl v insolvenčním rejstříku vybrán dlužník, který již řádně prošel oddlužením a jeho insolvenční řízení bylo skončeno pro splnění povinností.

V diplomové práci bylo již mnohokrát uvedeno, že jednou z povinností dlužníka, kterému bylo schváleno oddlužení plněním splátkového kalendáře, je, aby přihlášeným nezajištěným věřitelům uhradil alespoň 30 % jejich pohledávek. Není vyloučeno i úplné uspokojení přihlášených nezajištěných pohledávek. Vše záleží na příjmech (majetkové situaci) dlužníka.

Pro účely diplomové práce bude pracováno s insolvenčním řízením vedeným Krajským soudem v Praze pod sp. zn. KSPH 36 INS 14387/2012. Paní Drahomíra Kulíšková podala dne 13.6.2012 ke krajskému soudu insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení. Za necelé dva měsíce vydal soud usnesení o úpadku spojené s povolením oddlužení. Do insolvenčního řízení se přihlásilo celkem 7 věřitelů s celkovou výší dlužné částky 331.333,65 Kč. Jediným příjmem a vlastně i majetkem byla mzda dlužnice ve výši 15.200,-Kč čistého. Dlužnice měla vyživovací povinnost ke svým třem dětem.

Z příjmu dlužnice ve výši 15.200,-Kč byla odečtena nezabavitelná část ve výši 11.882,-Kč²¹. Na oddlužení tak připadla částka ve výši 3.318,-Kč. Z této částky hradila dlužnice odměnu insolvenčního správce, která v roce 2012 činila 1.080,-Kč. Na přihlášené nezajištěné věřitele tak zbyla částka ve výši 2.238,-Kč. Bylo očekáváno, že dlužnice za dobu 5 let zaplatí na uspokojení pohledávek věřitelů částku 40,50% z celkového objemu přihlášených pohledávek věřitelů, tj. 134.280,-Kč.

Do insolvenčního řízení se přihlásili tito věřitelé:

Tabulka č. 5: seznam přihlášených věřitelů s vyčíslením jejich pohledávek

Věřitel	Celková dlužná částka	Výše měsíční splátky v %
<i>T-Mobile Czech Republic, a.s.</i>	7.944,40 Kč	2,43%
<i>Provident Financial s.r.o.</i>	36.115 Kč	11,06%
<i>GE Money Bank, a.s.</i>	195.501,97 Kč	59,85%
<i>COFIDIS s.r.o.</i>	42.722,43 Kč	13,08%
<i>RWE Energie, a.s.</i>	12.807,85 Kč	3,92%
<i>Telefónica, a.s.</i>	5.513,26 Kč	1,69%
<i>ČPP, a.s.</i>	26.030,-Kč	7,97%

Zdroj: Seznam přihlášených pohledávek ze dne 7.9.2012 (on-line). Dostupný v insolvenčním rejstříku na <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=5150260> (údaje k 1.11.2018), pozn. Vlastní zpracování.

Dlužnice v rámci probíhajícího oddlužení řádně plnila své povinnosti (průběžně zasílala potvrzení o svých příjmech, splácela měsíční splátky).

Ze zprávy insolvenčního správce zveřejněné v insolvenčním rejstříku dne 21.9.2017 vyplývá, že dlužnice po dobu trvání oddlužení splatila své závazky z 64%, tj. uhradila částku ve výši 207.618,-Kč, což je o 23% více, než se očekávalo na začátku insolvenčního řízení. Důvodem vyšší míry uspokojení přihlášených nezajištěných věřitelů je to, že mzda dlužnice byla navýšena o odměnu za práci přes čas a za práci ve svátek. Jelikož dlužnice splnila řádně a včas své povinnosti dle splátkového kalendáře, krajský soud vydal dne 12.10.2017 usnesení o vzetí na vědomí splnění oddlužení spolu s usnesením o osvobození dlužníka od placení dosud neuspokojených pohledávek.

²¹ Pozn. v nezabavitelné části je zohledněna skutečnost, že má dlužnice vyživovací povinnost ke svým třem dětem

Osvobození od placení pohledávek se vztahuje jednak na pohledávky, které byly zahrnuty do oddlužení, a to v rozsahu, v jakém nebyly doposud uspokojeny a taktéž na věřitele, k jejichž pohledávkám se v insolvenčním řízení nepřihlíželo a na věřitele, kteří své pohledávky do insolvenčního řízení nepřihlásili, ač tak měli učinit. Insolvenční řízení této dlužnice je ukázkovým příkladem toho, že když dlužník chce a jedná poctivě, je pro něj insolvenční řízení „vysvobozením“ z dluhové pasti. Osvobození od placení dluhů pro dlužnici znamená, že již žádný z věřitelů nemůže po dlužnici požadovat uspokojení svých pohledávek. Je třeba však upozornit, že osvobození od placení dluhů se vztahuje jen na závazky, které vznikly v době před vydáním usnesení o úpadku. Přijala-li dlužnice na sebe závazky po vydání usnesení o úpadku, osvobození od placení pohledávek se na ně nevztahuje a dlužnice by byla povinna k jejich úhradě.

Dlužnice uspokojila své věřitele z 64%, což v detailu pohledávek činí:

Tabulka č. 6: míra uspokojení věřitelů v Kč

Věřitel	Celková dlužná částka	Výše měsíční splátky v %	Vyplaceno věřitelům
<i>T-Mobile a.s.</i>	7.944,40 Kč	2,43%	5.045,12 Kč
<i>Provident Financial s.r.o.</i>	36.115 Kč	11,06%	22.962,55 Kč
<i>GE Money Bank, a.s.</i>	195.501,97 Kč	59,85%	124.259,37 Kč
<i>COFIDIS s.r.o.</i>	42.722,43 Kč	13,08 Kč	27.156,43 Kč
<i>RWE Energie, a.s.</i>	12.807,85 Kč	3,92%	8.138,63 Kč
<i>Telefónica a.s.</i>	5.513,26 Kč	1,69%	3.508,75 Kč
<i>ČPP, a.s.</i>	26.030,-Kč	7,97%	16.547,15 Kč

Zdroj: Zpráva insolvenčního správce ze dne 21.9.2017 zveřejněná v insolvenčním rejstříku (on-line). Dostupné na <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=30693607>, údaj k 1.11.2018. Pozn. Vlastní zpracování autora, 2018

Tabulka č. 7: průměrná míra uspokojení věřitelů za jeden kalendářní rok

Věřitel	Celková dlužná částka	Výše měsíční splátky v %	Vyplaceno věřitelům	Roční splátka
<i>T-Mobile, a.s.</i>	7.944,40 Kč	2,43%	5.045,12 Kč	1.009,024 Kč
<i>Provident Financial s.r.o.</i>	36.115 Kč	11,06%	22.962,55 Kč	4.592,51 Kč
<i>GE Money Bank, a.s.</i>	195.501,97 Kč	59,85%	124.259,37 Kč	24.851,874 Kč
<i>COFIDIS s.r.o.</i>	42.722,43 Kč	13,08 Kč	27.156,43 Kč	5.431,286 Kč
<i>RWE Energie, a.s.</i>	12.807,85 Kč	3,92%	8.138,63 Kč	1.627,726 Kč
<i>Telefónica, a.s.</i>	5.513,26 Kč	1,69%	3.508,75 Kč	701,75 Kč
<i>ČPP a.s.</i>	26.030,-Kč	7,97%	16.547,15 Kč	3.291,43 Kč

Zdroj: Statistické údaje čerpané z insolvenčního rejstříku veř. přístupné (on-line). Dostupné na https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=35a25cba-d62e-4292-b0c2-92dc61cc1625

Pozn. Vlastní zpracování autora, 2018

Současné znění insolvenčního zákona stanoví podmínku, že insolvenční řízení musí trvat pět let (pozn. pokud dlužník uspokojí své věřitele ve sto procentech, může insolvenční řízení trvat i kratší dobu) a přihlášení nezajištění věřitelé mají být uspokojeni alespoň z 30%. Insolvenční řízení dlužnice trvalo zákonem stanovenou dobu jen s tím rozdílem, že za pět let uhradila 64% svých závazků. Dlužnice tak plnila nad zákonem stanovené minimum.

Jak bylo uvedeno v diplomové práci v části „4. Připravovaná novela insolvenčního zákona“, uvažuje zákonodárce, že do současného znění InsZ doplní mj. ustanovení § 412a, které bude znít:

(1) Oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je splněno, jestliže

a) dlužník splatil nezajištěným věřitelům jejich pohledávky v plné výši,

b) dlužník v době 3 let od schválení oddlužení splatil nezajištěným věřitelům alespoň 60% jejich pohledávek,

c) dlužník v době 5 let od schválení oddlužení splatil nezajištěným věřitelům alespoň 30% jejich pohledávek.

Diplomová práce si klade za cíl provést komparaci současné právní úpravy s úpravou navrhovanou tak, aby bylo možné poukázat, která právní úprava bude pro věřitele výhodnější. Za tímto účelem budou použity údaje z insolvenčního řízení paní Drahomíry Kulíškové (viz výše).

Paní Kulíšková měla čistý příjem ve výši 15.200,-Kč (žádný jiný majetek neměla), tři vyživovací povinnosti a dluhy ve výši 331.333,65 Kč. Měsíční splátka použitelná pro oddlužení činila 2.238,-Kč. Paní Kulíšková za pět let splatila nezajištěným věřitelům 64% jejich pohledávek.

Novela umožňuje, aby oddlužení skončilo úplným uspokojením přihlášených nezajištěných věřitelů. Dlužnice na úplné uspokojení před novelou ani po připravované novele nedosáhne. Zde tedy žádná změna pro věřitele nenastala. Taktéž ustanovení § 412a písm. c) nepřinese do insolvenčních řízení žádnou změnu. Jedinou možností, která by mohla být ku prospěchu věřitelů je navrhované znění ustanovení § 412a písm. b), tedy, že dlužník v době 3 let od schválení oddlužení splatí věřitelům alespoň 60% jejich pohledávek. Na modelovém příkladu bude znázorněno, jaký by musela mít dlužnice čistý měsíční příjem, aby na danou možnost dosáhla:

Celková dlužná částka	331.333,65 Kč (100%)
Uspokojení věřitelů	198.800,19 Kč (60%)
Měsíční příjem (čistá mzda)	19.500,- Kč
Měsíční splátka	5.522,22 Kč.

Aby dlužnice dosáhla na variantu dle § 412a písm. b) musela by mít čistý měsíční příjem 19.500,-Kč. Měsíční částka, po odečtení nezabavitelné části a zohlednění vyživovací povinnosti ke třem dětem, by činila 5.522,22 Kč. Při této měsíční splátce by dlužnice, za předpokladu, že by po dobu tří let uhradila přihlášeným nezajištěným věřitelům pouze 60% jejich pohledávek, splatila jednotlivým věřitelům (viz tabulka č. 8) tyto částky:

Tabulka č. 8: předpokládaná míra uspokojení věřitelů – novela dle § 412a písm. b) InsZ.

<i>Sloupec A</i>	<i>Sloupec B</i>	<i>Sloupec C</i>	<i>Sloupec D</i>	<i>Sloupec E</i>
Věřitel	Celková dlužná částka	Výše měsíční splátky v %	Vyplaceno věřitelům (současný stav InsZ = 5 let)	Modelový příklad dle § 412a písm. b) (plánovaná novela = 3 roky)
<i>T-Mobile, a.s.</i>	7.944,40 Kč	2,43%	5.045,12 Kč	4.830,84 Kč
<i>Provident Financial s.r.o.</i>	36.115 Kč	11,06%	22.962,55 Kč	21.987,30 Kč
<i>GE Money Bank, a.s.</i>	195.501,97 Kč	59,85%	124.259,37 Kč	118.981,91 Kč
<i>COFIDIS s.r.o.</i>	42.722,43 Kč	13,08 Kč	27.156,43 Kč	26.003,06 Kč
<i>RWE Energie, a.s.</i>	12.807,85 Kč	3,92%	8.138,63 Kč	7.792,96 Kč
<i>Telefónica, a.s.</i>	5.513,26 Kč	1,69%	3.508,75 Kč	3.359,72 Kč
<i>ČPP, a.s.</i>	26.030,-Kč	7,97%	16.547,15 Kč	15.844,37 Kč

Zdroj: Modelový příklad vypracovaný na základě vlastního zkoumání autora 2018, po analýze statistických údajů z insolvenčního rejstříku

Ve sloupci D tabulky č. 8 jsou uvedeny údaje z insolvenčního řízení paní Drahomíry Kulíškové, dlužnice, která za dobu pěti let uhradila svým věřitelům 64% jejich pohledávek. Ve sloupci E tabulky č. 8 je uvedena předpokládaná míra uspokojení věřitelů v případě insolvenčního řízení, které by trvalo tři roky a došlo by k uspokojení věřitelů pouze v zákonném rozsahu 60%. Údaje obsažené ve sloupci E tabulky č. 8 se budou lišit v závislosti na výši příjmů dlužníka a tedy na procentuální míře uspokojení věřitelů. Nelze učinit jednoznačný závěr o výhodnosti navrhované změny pro věřitele ani dlužníky.

5.4 Vyhodnocení praktické části

V praktické části diplomové práce bylo nastíněno a ze statistických údajů dokázáno, že dochází ze strany dlužníků ke zneužívání insolvenčního zákona. Jako v každé oblasti práva i běžného života, vždy záleží na vůli dlužníka (lidí), zda budou ke svým povinnostem přistupovat zodpovědně či nikoliv. Vystává zde otázka, jakým způsobem přinutit dlužníky, aby v rámci oddlužení jednali poctivě. Na jedné straně insolvenční zákon umožňuje řešit dlužníkům svou tíživou životní situaci prostřednictvím oddlužení, na druhou stranu však zákon nestanoví žádný postih, jak potrestat nepoctivého dlužníka. Tito nepoctiví dlužníci nemají žádný hodnotnější majetek a v mnoha případech jejich měsíční příjem (mzda) nepostačuje ani na pokrytí jejich měsíčních nákladů. Postih v podobě majetkové sankce v takovém případě nepřipadá v úvahu. Jedinou možností jak donutit dlužníky jednat poctivě a nezneužívat oddlužení je, aby museli v případě porušení povinností vykonat pro stát nějakou práci. Inspiraci by bylo možné hledat v trestním zákoníku, a to v podobě obecně prospěšných prací. Možná by si dlužníci uvědomili, že jejich lehkovážný přístup zatěžuje soudní soustavu a poškozují věřitele. Otázkou je, zda by navrhovaná změna nebyla v rozporu s Listinou základních práv a svobod. S tímto by se musel vypořádat zákonodárce.

Praktická část byla zaměřena i na novelu insolvenčního zákona. Práce porovnávala současné znění insolvenčního zákona s navrhovanou novelou, a to z pohledu výhodnosti pro věřitele a dlužníky.

Lze učinit závěr v tom směru, že pokud bude mít dlužník dostatečný příjem na to, aby splnil podmínky oddlužení dle navrhovaného ustanovení § 412a písm. b), tedy za dobu 3 let uhradil svým věřitelům alespoň 60 procent jejich pohledávek, je navrhovaná změna posunem k lepšímu.

Pokud však příjem dlužníka nebude postačovat na splnění podmínky dle navrhovaného ustanovení § 412a písm. b), navrhovaná novela nebude mít na míru uspokojení přihlášených nezajištěných věřitelů žádný vliv. Ostatně tento závěr lze

podložit údaji z insolvenčního řízení dlužnice paní Drahomíry Kulíškové. Z výplatních pásek, které dlužnice zaslala insolvenčnímu soudu, je patrné, že čistá měsíční mzda dlužnice nikdy nepřesáhla částku 17.000,-Kč. Dlužnice by tak nedocílila skončení oddlužení ve lhůtě 3 let. Dlužnice by tak zůstala ve variantě 5 let s minimální mírou uspokojení 30%. Uspokojení věřitelů jakož i délka budoucího insolvenčního řízení se odvíjí od příjmu a majetku dlužníka.

Z pohledu dlužníků se jeví současná právní úprava pro dlužníka výhodnější. Dnes dlužník ve lhůtě pěti let uhradí alespoň 30% přihlášených pohledávek a může si ponechat svůj majetek. Novela insolvenčního zákona počítá s oddlužením plněním splátkového kalendáře spolu se zpeněžením majetkové podstaty. Důvodová zpráva k předložené novele neříká, zda bude zpeněžení majetkové podstaty jako druhotný úkon nebo bude ke zpeněžení majetkové podstaty přistupováno okamžitě, bez ohledu na příjem dlužníka. K aplikaci navrhované změny insolvenčního zákona bude muset ministerstvo vypracovat výkladové stanovisko.

Pokud by však insolvenční správce přistupoval ke zpeněžení majetkové podstaty okamžitě, bez ohledu na skutečnost, že má dlužník dostatečný příjem na uspokojení přihlášených nezajištěných věřitelů dle ust. § 412a písm. b), tj. za tři roky by uhradil alespoň 60% přihlášených pohledávek, je navrhovaná změna pro dlužníka nevýhodná.

Autor práce si dovoluje učinit závěr, že v takovém případě by měl dlužník využít současnou právní úpravu a řešit svůj úpadek nyní. Naopak pro věřitele je výhodnější navrhovaná změna InsZ.

5.5 Navrhovaná řešení

Autor práce si dovolí navrhnout řešení, jakým způsobem by se dalo předcházet zadlužování společnosti a zneužívání insolvenčního řízení. Pokud jde o obecně rozšířený nešvar společnosti – zadlužování, je nutné hledat příčiny v myšlení potencionálních dlužníků. Bankovní i nebankovní společnosti cílí svůj marketing nejen

na dospělé, ale i na děti, které následně vyvíjí tlak na své rodiče. Dnešní společnost žije konzumním životem. V médiích jsou půjčky presentovány jako něco naprosto běžného, pro člověka nezbytného. Společnost si však neuvědomuje, že chování dospělé populace se odráží na myšlení našich dětí. Podívá-li se člověk na dnešní mládež a zaposlouchá se do jejich rozhovorů, zjistí, že jejich starostí je, aby měly značkové oblečení, drahé telefony, které nejlépe každý rok (dva) obmění, měla drahou elektroniku, jezdila na drahé dovolené atd. Abychom předešli prohlubujícímu se zadlužování společnosti, je nutné začít se změnou právě u dětí (mládeže). Zákonodárce by měl do školních osnov zařadit i výuku „finanční gramotnosti“. Dětem by bylo vysvětleno a na praktických příkladech ukázáno, že každý nemůže mít vše a mezi lidmi existují určité rozdíly. V rámci praktické části vyučovaného předmětu by si děti vyzkoušely žít z výplaty, platily by „pomyslné“ nájemné a výdaje spojené s živobytím. Jednoduše řečeno by byla dětem vštípena hodnota peněz a taktéž skutečnost, že nic není zadarmo. Mezi lidmi existují ekonomické rozdíly, které byly a budou. Autor práce se přiklání k myšlence zavedení jednotného oblečení ve školách. Taktéž by škola (zákonodárce) měla zajistit dětem stejné školní pomůcky (školní notebook a další vybavení). Sjednocením a zavedením rovného přístupu (alespoň ve školách) by došlo ke zmírnění finanční rozdílnosti a nechtěnému jevu sociálního kastování. Pokud se společnosti povede eliminovat finanční negramotnost u dětí, lze očekávat, že se sníží i u celkové populace.

Dalším možným způsobem jak snížit zadluženost společnosti je zavedení speciálního rejstříku pro dlužníky – žadatele o bankovní i nebankovní půjčky. Za současné legislativy si může dlužník vzít půjček, kolik chce. Může vybírat z mnoha poskytovatelů bankovních i nebankovních společností a v podstatě žádná z institucí poskytující půjčky nemá přehled o zadluženosti svého klienta. Do rejstříku by měly přístup všechny bankovní i nebankovní subjekty poskytující půjčky. Taktéž by do rejstříku měl přístup insolvenční soudy a insolvenční správci. V rejstříku by se evidovalo, kdy si vzal dlužník jakou půjčku, v jaké výši, s jakou měsíční splátkou. Dále by se evidovala platební morálka dlužníka, jeho příjem i majetek. Rejstřík by mohl insolvenčnímu soudu a správcům sloužit k rozhodování o poctivém záměru dlužníků. Soud i správce by měli k dispozici potřebné údaje pro svá rozhodnutí a jejich odůvodnění. V neposlední řadě by speciální rejstřík sloužil k posouzení, zda věřitelé

poskytující půjčky, nejednají lehkomyšlně a nezneužívají nedostatečné finanční gramotnosti dlužníků. Veškeré údaje by byly hodnoceny v jejich souhrnu. Pokud by se ukázalo, že věřitel využil finanční nevyzrálости dlužníka, případně by dlužníkovi poskytl půjčku, o níž by věděl, že ji dlužník není schopen splácet, nesl by věřitel jistou odpovědnost. Například by věřitel neměl nárok na úhradu příslušenství jistiny, smluvních pokud a dalších sankcí za nesplácení. Mohlo by být uvažováno i o nižší míře uspokojení takového věřitele.

Diplomová práce se ve svých kapitolách zabývala i otázkou zneužívání insolvenčních řízení. V souvislosti s provedenou analýzou jednotlivých insolvenčních řízení a statistik Ministerstva spravedlnosti, bylo zjištěno, že oddlužení je ze strany některých dlužníků zneužíváno. Existuje mnoho způsobů zneužívání oddlužení, zejména se jedná „podvodné jednání dlužníků“. Za podvodné jednání lze označit stav, kdy dlužník s nedostatečným příjmem požádá o oddlužení a soudu doloží smlouvu o daru. O tomto chování bylo pojednáno v podkapitole „5.1 Insolvenční řízení Procházková“. Dlužnice insolvenčnímu soudu doložila smlouvu o daru, ve které se třetí subjekt zavázal po dobu insolvenčního řízení přispívat dlužnici na měsíčně částkou 2.000,-Kč. V insolvenčním řízení nebylo prokázáno, že by ze strany třetího subjektu docházelo k plnění smlouvy. Autor práce se již blíže vyjádřil k důsledkům neplnění smluvních ujednání. V této části si dovoluje navrhnout, jak nežádoucímu jevu předejít. Předně by mělo být oddlužení schváleno dlužníkům, kteří mají dostatečný příjem a majetek. Smlouva o daru by měla být primárně využívána za situace, kdy dlužník v průběhu insolvenčního řízení ztratí zaměstnání, přijde o svůj příjem. Pouze po dobu výpadku příjmu by mohl dlužník využít možnost uzavřít smlouvu o daru a tím zajistit věřitelům alespoň částečné úhrady. Přijímat plnění od třetí osoby by mělo být časově ohraničeno. Jako adekvátní lhůta se, dle autora, jeví jeden rok. Dlužník by měl jeden rok najít si nové zaměstnání. Pokud by si dlužník ve stanovené lhůtě nenašel novou práci, jednal by soud o dalším trvání oddlužení. Autor se vrátí k původní myšlence, a to smlouvě o daru. Smlouva o daru by měla být opatřena úředně ověřeným podpisem a dnem zveřejnění v insolvenčním rejstříku by mělo insolvenčnímu soudu, resp. správci, vzniknout oprávnění požádat banku či zaměstnavatele třetího subjektu o provedení srážek. Insolvenční správce by měl obdobná oprávnění jako soudní exekutor. Správce

by vydal „příkaz“, který by zaslal bance nebo plátcí mzdy třetího subjektu a tito by prováděli srážky ze mzdy či bankovního účtu. Popsaným způsobem by se do majetkové podstaty dostalo alespoň nějakého plnění. Prokáže-li třetí subjekt zhoršení majetkové situace (exekuce, ztráta zaměstnání, úraz), insolvenční správce by příkaz zrušil a informoval soud o nastalé situaci.

Dalším možným způsobem jak eliminovat nepoctivé návrhy na povolení oddlužení je zavedení sankce postihující dlužníky. Dnešní dlužník (ten nepoctivý), podá insolvenční návrh, splní prvotní podmínky (uhradí první dvě, tři splátky v rámci oddlužení) a následně se odmlčí. Pro soud i správce je nekontaktní. A jak potrestat dlužníka, který využívá systém a snaží se poškodit věřitele? Takovému dlužníkovi nemá smysl ukládat sankce v podobě finančního plnění. Dlužník žádající o oddlužení nemá postižitelný majetek nebo majetek má, ale podaří se mu ho převést na rodinné příslušníky, případně pracuje tzv. „načerno“. Jediným a dle autora optimálním řešením se jeví zavedení sankce v podobě povinnosti odpracovat pro město (obec, kraj) obecně prospěšné práce tak, jak jsou stanoveny v trestním zákoníku. Insolvenční soud by vydal rozhodnutí, kterým by uložil dlužníkovi povinnost vykonat obecně prospěšné práce a pokud by je ve stanovené lhůtě nevykonal, stanovil by alternativní trest. Autor si je vědom zásady, že *„nikdo nesmí být podroben nuceným pracím nebo službám (viz čl. 9 LZPS)*. Jedná se o návrh autora práce. Bylo by však zapotřebí upravit legislativu a zjistit, zda by navrhovaná změna nebyla v rozporu s unijním právem. Jistě by do úvahy přicházely i jiné možnosti jak zamezit zneužívání institutu oddlužení.

6 Závěr

Diplomová práce pojednává o insolvenčním řízení, o subjektech insolvenčního řízení, jakož i o povinnost jednotlivých subjektů v insolvenčním řízení. Převážná část práce je zaměřena na institut oddlužení. Při sepisu diplomové práce autor vycházel nejen ze zákona, ale také z judikatury insolvenčních soudů. Neexistuje dokonalý právní předpis, který by řešil všechny možné situace. A právě judikatura je významným zdrojem k řešení otázek neupravených zákonem. Autor práce se domnívá, že v případě insolvenčního zákona existuje ustálená judikatura poskytující dostatečný výklad jeho jednotlivých paragrafů. Cílem této práce bylo provést ucelené pojednání o oddlužení a způsobech jeho řešení z pohledu platného práva.

Moderní doba sebou přináší rizika spojená se zadlužením společnosti. Občanům je umožněno žít konzumní život, nakupovat zboží na splátky a v neposlední řadě využívat služeb nebankovních institucí poskytující půjčky a úvěry. Tento negativní dopad moderní doby je zmírněn insolvenčním zákonem a možností řešit úpadkovou situaci prostřednictvím institutu insolvenčního práva. Člověk je tvor omylný, a pokud ke svým chybám přistupuje zodpovědně, mělo by mu být umožněno napravit napáchané chyby. Zájem dlužníka by však neměl převyšovat zájem věřitele. Je dobře, že existuje institut oddlužení, který umožňuje dlužníkům začít „nový život“, život bez dluhů. Na druhou stranu je však namístě, aby každý podaný návrh byl posuzován individuálně. Autor práce nemá pochopení pro dlužníky, kteří žijí po finanční stránce nezřízený život a institut oddlužení zneužívají ve svůj prospěch. Pokud se dostane dlužník do finanční tísně z důvodů na něm nezávislých (ztráta zaměstnání, úpadek zaměstnavatele, nemoc), má mu stát zajistit, aby se jeho zadluženost ještě více neprohlubovala. V takovém případě autor souhlasí a považuje za morální, aby výše pohledávek přihlášených věřitelů byly korigovány prostřednictvím popěrných úkonů. S čím však nemůže souhlasit, je řešení úpadku dlužníka, který se do „dluhové pasti“ dostal svým zaviněným chováním. Proč by dlužník, který si půjčuje bez rozmyslu, a žije konzumním životem na úkor svých věřitelů, měl být vůči nim zvýhodněn. Zjistí-li soud z podaného návrhu, resp. z přehledu závazků, že převážná část dluhů je složena tzv. spotřebitelskými úvěry, měl by rozhodnout o povinnosti dlužníka uhradit všechny jeho dluhy, včetně smluvních

pokut. V diplomové práci bylo také pojednáno o připravované novele insolvenčního zákona, o tzv. oddlužovací novele. Jaký bude mít navrhovaná změna dopad na insolvenční návrhy, to musí ukázat čas. Dá se však uzavřít, že záměr zákonodárce upravit postavení věřitelů je posunem k lepšímu.

Při psaní této práce a hodnocení platné právní úpravy autor práce uvažoval i o případných pozměňovacích návrzích úpadkového práva. Přičemž tento úkol byl nelehký. Výše bylo uvedeno, že by insolvenční soudy měly jednotlivé návrhy posuzovat individuálně a i individuálně přistupovat k dlužníkům. To však sebou může přinést libovůli v rozhodování soudů.

Při studiu dané problematiky autor dospěl k závěru, že současné úpadkové právo je nastaveno dobře a jeho další změny mohou vyvolat u dlužníků i věřitelů pocit nejistoty. Časté novelizace zákonů totiž přináší pouze do právního řádu zmatek. Zákon by měl být přehledný a srozumitelný pro všechny.

Problém zadluženosti společnosti se nevyřeší změnou jednoho zákona, ale je třeba hledat celosystémové řešení. Tak například u dlužníků, kteří ztratili zaměstnání z důvodu úpadkové situace svého zaměstnavatele. Stát by v takovém případě neměl připustit řetězení zadluženosti. Nemělo by se stát, že zaměstnancům nebude několik měsíců vyplacena mzda. Ochrana zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele je stanovena zákonem č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů. Sice máme právní úpravu na ochranu zaměstnanců, ale popravdě řečeno, kolik zaměstnanců o možnosti požádat o vyplacení mzdových nároků ví.

Další navrhovanou změnou, která by mohla ovlivnit snížení počtu zadlužených osob, je zavedení speciálního rejstříku pro nebankovní subjekty poskytující půjčky. V současné době neexistuje žádný registr, který by shromažďoval údaje o dlužnících (myšleno, zda si půjčili, u jakého věřitele a kolik si půjčili). Pokud by existoval takový registr, do kterého by měly přístup jak bankovní tak i nebankovní instituce, došlo by k eliminování situace, kdy si dlužník „napůjčuje“ u všech možných věřitelů. V případě, že by dlužník chtěl využít nabídky subjektu poskytujícího půjčky, musel by předložit

potvrzení o svých příjmech, potvrzení o výdajích, výpis z tohoto registru a na základě vyhodnocení těchto údajů by mu věřitel poskytl půjčku. Další půjčka by byla dlužníkovi poskytnuta za situace, kdy to jeho finanční situace dovolí. Půjčil-li by věřitel dlužníkovi finanční prostředky v situaci, kdy není dlužník schopen novou půjčku splácet, odpovědnost by přešla na věřitele.

V neposlední řadě je třeba řešit zadluženost společnosti i u budoucích generací. Dětem by se měly vštípit základní zásady finanční gramotnosti. Pokud změníme myšlení budoucích generací a ukážeme jim, že žít na „dluh“ není správnou životní cestou, můžeme docílit postupného snižování zadluženosti společnosti.

Případným dalším možným řešením jak snížit zadluženost společnosti, je snížení počtu nepoctivých věřitelů, kteří poskytují dlužníkům nevýhodné půjčky a jenž parazitují na nezodpovědnosti dlužníků. Jistě narazíme na argumenty, že navrženým řešením by bylo porušováno právo věřitelů na svobodné podnikání. Zde by však mohla vyvstat domněnka, že zájem veřejnosti by měl převažovat nad zájmem jedince.

Zda jsou navrhované změny na snížení počtu zadluženosti společnosti reálné či nikoliv v současné době nezhodnotíme, ale primárně by změna měla nastat v myšlení samotných dlužníků.

7 Seznam použité literatury

Zákony:

1. Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení
2. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
3. Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech
4. Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu
5. Zákon č. 26/2000 Sb, o veřejných dražbách
6. Zákon č. 7/2005 Z.z, o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 171 odst. 2
7. Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení
8. Důvodová zpráva k zákonu č. 64/2017
9. Sněmovní tisk č. 71/0

Vyhlášky:

1. Vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení
2. Vyhláška č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích
3. Vyhláška č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení

Literatura:

1. Hásová, Jiřina a kol. Insolvenční zákon, komentář, 2. vydání, v Praze: C.H. Beck, 2014. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-555-8.
2. Maršíková, J a kol., Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy. Vyd. 3., v nakl. Leges vyd. 2. Praha: Leges, 2014. Glosátor. ISBN 978-80-87576-80-9.
3. Smolík, Petr. Oddlužení v právním řádu ČR. V Praze: C.H. Beck, 2016. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-617-3.
4. Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29.5.2000, o úpadkovém řízení.
5. Šnoblová, Zuzana a Vítězslav Němčák. Insolvenční správce. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Právní rukověť (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-914-2.
6. Komorní listy č. 2/2016, str. 6, JUDr. Michal Žižlavský.

7. Tisková informace, vývoj insolvencí v ČR v roce 2017, Creditreform, s.r.o., dostupná na: https://www.creditreform.cz/fileadmin/user_upload/CRInternationa/1/local_documents/cz/Presseartikel/Tiskova_zprava_vyvoj_insolvenci_v_CR_v_roce_2017.pdf
8. Mgr. Adam Sigmund, Bulletin advokacie č. 6/2016, str. 35, (Ne)poctivý záměr v sanačních formách insolvenčního řízení.

Internetové odkazy:

1. Insolvenční návrh dlužníka - výňatek z insolvenčního návrhu zveřejněný na <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=26963210>.
2. Statistické údaje čerpané z insolvenčního rejstříku. Dostupné na https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=35a25cba-d62e-4292-b0c2-92dc61cc1625.
3. Příloha k insolvenčnímu návrhu dlužnice „ soupis závazků a věřitelů“. Dostupné z <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=27010614> (údaj k 1.11.2018).
4. Seznam přihlášených pohledávek zveřejněný v insolvenčním rejstříku ze dne 20.4.2017. Dostupné na <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=28540240>.
5. Insolvenční návrh dlužníka (oddíl „seznam závazků“)ze dne 8.1.2013. Dostupné na <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=6275729>.
6. Statistika Ministerstva spravedlnosti České republiky, závěrečná zpráva o hodnocení dopadů regulace. Dostupná na <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=120828>.

Judikatura:

1. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.12.2011, sp. zn. NSČR 14/2011.
2. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.4.2009, sp. zn. 29 NSČR 3/2009.
3. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14.10.2014 sp.zn. 76 ICm 1915/2013, 104 VSPH 126/2014, (KSLB 82 INS 16257/2012),
4. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17.5.2010, sp. zn. KSBR 37 INS 680/2010, 2 VSOL 135/2010-A-19.
5. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.11.2012, sp. zn. KSHK 45 INS 22049/2011, VSPH 1533/2012-B-23.

Vzorový čistopis průvodního dopisu s dotazníkem

Vážený/á pane/paní

.....
.....
.....

V Praze dne 2.07.2018

Věc: **Žádost o zodpovězení otázek týkajícího se Vašeho insolvenčního řízení**

Vážený pane, Vážená paní,

obracím se na Vás s nestandardní žádostí. Dovolte mi, abych se předně představil.

Jsem studentem České zeměměřičské univerzity v Praze, Provozně ekonomická fakulta. V rámci svého studia jsem si vybral téma diplomové práce zaměřené na insolvenční řízení a oddlužení. V praktické části diplomové práce se mj. věnuji případnému „zneužívání insolvenčního řízení“. Za účelem vyvození odborných závěrů a podložení mých tezí jsem čerpal mimo jiné i z Vašeho insolvenčního řízení. Abych mohl vyvodit správné závěry, je pro mě důležité znát i Váš názor na věc. V souvislosti s výše uvedeným si Vás dovoluji zdvořile požádat o zodpovězení několika otázek. Na otázky nemusíte odpovídat, ale velice bych ocenil Vaši součinnost.

Vaše odpovědi budou sloužit k vědeckým účelům a nijak se to neprojeví na Vašem insolvenčním řízení.

Dotazník přikládám jako přílohu.

Pokud se rozhodnete odpovědět na položené otázky, budu velice rád a za tím účelem přikládám odpovědností zásilku.

Předem děkuji za Váš čas a jsem s pozdravem,

Bc. Bedřich Zarda

Vzorový čistopis průvodního dopisu s dotazníkem

8. Víte co znamená řešit úpadek konkurzem?

Ano

Ne

Vlastní odpověď: .....

9. Sledoval/a jste podáním insolvenčního návrhu za cíl poškodit věitele?

Ano

Ne

Vlastní odpověď: .....